
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
26 C
56

DECRETORVM
APOSTOLICAE SEDIS,
Conciliorum, Sacrarum Congregationum, & Patrum.
AVREA CATENA,

Quæ sub vna Synodo, dum noua præcepta Ecclesiæ Vmbriaticensi:

PRAESCRIBIT

Antiquis Sanctionibus noua decernit

Studio

FR. THOMAE TOMASSONI

Episcopi Vmbriaticensis, ac Terræ Sancti Nicolai Baronis ex Ordine Prædicatorum Assumpti.

Olim in Romano Mineruæ Collegio Theol. Cathedratici.

ROMAE,

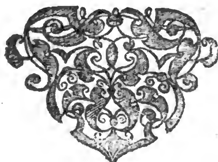
Ex Typographia Ignatij de Lazzeris. MDCLIV.

SVPERIORVM PERMISSV.

Ex lib. Bibl. nobis rel. ex leg.° Ill.mi ac R.mi P. Aug.ni Franc.ci Archiep. Trape

D. O. M.

Noua & Vetera, quæ in Canticis Canticorum
Olim Dilecto suo Sponsa Cœlestis
Exhibuit
Nunc iterato Vmbriaticensis Ecclesia
Dum ex Antiquis noua hæc decreta
Synodo coacta
Colligit
Eidem Sponso Amatissimo
In amoris obsequium, ac pignus
Vetera in nouis, & Noua in antiquis
D.D. Dedicat.

EMINENTISS.MO PRINCIPI

IO. DE LVGO

S. R. E.

CARD. AMPLISSIMO.

FR. THOMAS TOMASSONVS
Episcopus Vmbriaticensis. Fel.

N Tibi, Princeps Eminentissime, primi præsulatus mei offeruntur fructus. Nec mirũ quos Deo maximo, vna cum mea Ecclesia consecraui tuo appetant foueri patrocinio, cum enim ex doctissimis, quos edidisti voluminibus, hoc est ex viridario selectiori sapien-

tiæ,

tiæ, nonnulla collegerim ſemina quæ ſparſa in hoc opuſculo ſtatim, quia tua creuerunt in fructus hoc author exigebat beneficentiæ, vt pro grato animo te velut authorem gererent in fronte, ſub tua clientela gratius ab eo qui omnia reſpicit inſpiciendi. Accipe igitur iſtud obſeruantiæ meæ ſtudioſum tributum, quod licet munuſculũ ſit magnum tamen erit, quia deſumptum ex tuo. Vale ſapientum Corona, honor ipſe ſapientiæ.

LE-

Lectori Beneuolo.

VOD Synodum istam eruditionum contexerim argumentis, itaut aliquando historiæ, aliquando cōtrouersiæ faciem præseferat, non miseris lector, vt enim rectò procederet ordine, inuerso ordine erat præscribenda, nam cum in Calabria citra, quæ magna olim iactabatur Græcia Diœcesis mea sita sit, vbi scilicet theatralem agebat pompam sapientia, & modo ignauia secura quiescat sede, vt suo confirmaretur loco, cum oppositum natiuæ doctrinæ ibi repererit opposito modo procedere necesse fuit: Sic igitur, quæ simplex solis suis contenta decretis apparere debuerat, superuestiri eruditionibus, ornari argumentis, perpoliri doctrinis opere pretium habuit, vt ita ignauiæ reuolutis aspectibus antiquus sapientiæ nitor in antiquo loco nouiter videretur.

Quod autem semel Caietani, ac Vgonis authoritatibus decreta hæc quæ semper Summorum tribunalium præceptis sugillata sunt, confirmauerim, tantorum virorum præstantia errorem istum, si quis est excusatum faciet, alios autem quos transcurres authores, discursus dum flueret secum rapuit non tamen sunt authoritatis loco quibus statuta tradita confirmentur.

Nec quod istas sanctiones antiquas dixerim, ita intelligas, vt singulæ canitiem habeāt esto ferè omnes sint vetustissimæ sed antiquæ vocantur, quia

iam

iam à ſupremis ſedibus emanarunt, & hoc nouum eſt circa ea quæ nouiter præcipienda occurrunt, iam traditis ſanctionibus prouidere.

Vnum, quod à te deprecor, ſupereſt, nimirum quod opuſculum hoc præli vulneribus ſauciatum non dedigneris, erratum eſt plurimum in opere, fateor, correctionem erratorum addidi; ergo ignoſcendum mihi eſt, quia me correctioni ſubiicio, & dum ab aliis per hoc opuſculum reuocare errores intendo primus errata mea corrigo. Vale.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſs. P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

A. Argulus Viceſg.

Imprimatur, Fr. Vincentius Fanus Sac. Pal. Apoſt. Mag. Socius Ord. Præd.

Sin-

TERTIA PARS.

De clero, & primo de dignitatibus:

QVARTA PARS.

De immunitate ecclesiastica

QVINTA PARS.

De funeribus defunctorum

Osten-

quid-

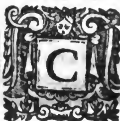
SEXTA PARS.

Affe-

PROEMIVM.

ONCILIORVM in Ecclesia Dei vetus, & numquam satis cælebrata extat consuetudo; A moysis quippè temporibus statim, ac Israeliticum populum in Rempub. redactum legimus [a] seniores, ac Decanos, qui tribubus ea quæ ad cultum Diuinum spectabant prescriberent edocemur. Iosaphat [b] Rex leuitas,& Sacerdotes ad eundem destinauit finem, vt sub vno Præside,quæ Religionem concernebant simul collecti determinarent: In lege noua Christus Dominus illis verbis vbi duo, aut tres in nomine meo congregati fuerint, ibi [c] sum in medio eorum teste Calcedonen. [d] synodo, nec non Celestino [e] Pontifice comprobante, Ecclesiastica

[a] Exod. 18.

[b] 2. par. 19.

[c] Matth. 18.

[d] Epist ad.Leonem.

[e] Epistola ad Concil. Eph.

Concilia demonſtrauit. Apoſtoli fidei ſymbolum intimata ſynodo promulgarunt: & cum de legalium obſeruantia controuerſia eſſet ſuborta, hyeroſolimis vna cum ſenioribus videre de verbo hoc collegerunt ſeſe; exinde Conciliorũ indictio in orbe Chriſtiano exordium nacta eſt, quorum authoritate hęretici prægrauati ſemper eorum oracula velut deliramenta, inani, licet garrulitate illudere curauerunt, vt Athanaſius [f] teſtatur: ita Arriomanitæ Nicænam blaſphemarunt ſynodum, vt Iulius Primus [g] aduertit, Neſtoriani, ac Euchychiani Epheſinam, vt narrat Flauianus [h] Conſtantinopolitanus: Seueriani Calcedonenſem apud Leontium, [i] ac nouiſſimè [l] Luterani Vuiclef, & tota Caluiniſtarum phalanx, cœterique catholicæ veritatis inuaſores. Nos ergo tanta multitudine teſtium in gratiam conciliorum adducta, vtpotè catholicæ veritatis aſſeclæ hęc Concilia amplectimur, ac veneramur. Et quoniã ſub nomine Conciliorum ſynodalia quoque vſurpantur comitia, cum Iſidoro [m] teſte illis præallegatis verbis Domini, *vbi duo, vel tres, &c.* ſynodalia quoque fuerint inſinuata Concilia, ſtatim ac ad Epiſcopatus apicẽ fuimus aſſumpti, eo fuit mens noſtra, vt Diœceſana coacta ſynodo, quæ à

maio-

f Epiſt. ad Epictetum.

g apud Athan. epiſt. ad flaccillũ

h Epiſt. ad Leonem.

i apud Euthim. in panoplia. p. 2. tit. 15.

l in aſſert artic. damnat. per Leonem 11. art. 29.

m Iſid ſuper hac verba matt.

maioribus nostris indicendi Concilia accepimus exempla sequeremur, quinimmò literali Decreto, quæ nouiter veniunt sancienda ipsissimas esse placuit veterum Sanctiones, vt sic illud à nostra Ecclesia veniat vsurpandum de quo olim in Canticis sponsa Cœlestis gloriabatur, noua, & vetera dilecte mi seruaui tibi, quæ enim de nouo præcipimus, nil aliud, quã Summorum Pontificum, Conciliorum PP. & Sacrarum Congregationum Sanctiones sunt: faxit Deus, vt quæ nobis in spirare sibi complacuit, à vobis executioni mandetur. *Cant. Canticor.*

PRIMA PARS

Constitutiones siue Decreta

CAPVT I.

De Confirmatione Decretorum, quæ in anteactis Synodis emanarunt.

VIA plurima pro diuini cultus honore, & animarum salute à nostris Prædecessoribus decreta fuerunt, volumus, & declaramus, vt quæ ab Illustrissimis, & Reuerendissimis Dominis fuerunt Decreta suum robur obtineant in tantorum virorum reuerentiam. Congruum enim est antiquas colere sanctiones *Calcedonense*,[a] & *Constantinopol.* 8.[b]

a Calendonense can. 1.
b Constantinop. 8.*can*.1.

Tenere namque traditiones, quas accepimus siue per sermonem, siue per Epistolam eorum qui nos antecesserunt, docuit Apostolus:[c]

c 2.*Thesal*. 2.

CA-

CAPVT II.

De Fidei Professione.

SAnctæ fidei scutum aduersus ignea tela nequissimi ante omnia synodus ista Patrum [a] exemplo sibi assumit, vt enim admonet Apostolus [b] sine fide est impossibile placere Deo: & quoniam eam, quam corde credimus ad iustitiam, eandem oris confessione profiteri debemus ad salutem [c] omnibus inferius adnotandis mandamus, vt fidei formulam iuxta Bullam [d] Pij IV. solemniter profiteri teneantur.

Primò. Qui de Beneficijs curatis fuerint prouisi, infra duos menses à die possessionis adeptæ in manibus nostris, aut nostri Vicarij Generalis [e] *Trid.*

Quod in propria persona præstandum est [f] *Sac. Congr.*

Secundò. Prouisi de Dignitatibus in Ecclesia Cathedrali sub pœna amissionis fructuum. [g] *Trid.*

Nec poterit illi suffragari possessio ex eodem Concilio, quod intelligendum est quantum ad eius impeditionem quoad perceptionem fructuum. [h] *Rota.*

a Trident. sess. 25. de reform. c. 2.
b ad Hebr. 11.
c Rom. 10.
d Pius 4. in Bul. Iniunctum.
e Trid. sess. 24. cap. 12.
f Sac. Congr. apud Barbos. verbo profess. fidei.
g Trid. sess. 24. de reform. c. 12.
h Rota in vna Tiburt. Paroch. 17. Ian. 1629.

Tertiò, Omnes Clerici, qui publicè, aut clam Domi suæ vel alterius Conciones, lectiones sacras, siue quascumq; alias in Theologia, Philosophia vel artibus liberalibus exercere voluerint *Pius* [i] 4.

i Pius 4. Bull. in Sacrosanct. magist.

Quartò. Qui per annum integrum in excommunicatione computruerint.

Quorum omnium apud Cancellarium nostrum in speciali libello nomina recenseantur duobus adhibitis testibus cum profitentiũ subscriptione.

CAPVT III.

De Doctrina Christiana.

PArochi locorum, fidem quam sunt professi studeant commissos sibi populos edocere, fides enim ex auditu concipitur, neque audire potest aliquis sine prædicante [a] *Apostolus*.

a Apost. ad Rom. 10.

Primò. Omnes Parochi in singulis Parochialibus Ecclesijs saltem Dominicis, ac alijs festiuis diebus fidei rudimenta, atq; obedientiam erga Deũ, & parentes exponant. [b] *Trid.*

b Trid. sess. 24. c. 4.

Et hoc quia pueri quę primum ipsis occurrerit, vt per Philosophum edocemur apprehen-

hendunt, & adoleſcens iuxta viam ſuã, etiam cum ſenuerit, non recedat ab ea. [c] inquit, *Sap.* *c Sapien.*

Secundò. Cum in hac Diocœſi, peſſimus inualuerit vſus, vt paruuli peterent panem, neque fuerit, nec adhuc ſit qui frangat illis, præcipimus Parochis, quod hanc Chriſti Doctrinam ſub pœnis noſtro arbitrio infligendis iuuentutem edoceant, & ſi opus fuerit eccleſiaſticas ſuperaddemus cenſuras. [d] *Trid.* *d Trid. loc. cit.*

Tertiò. Si Parochi munus ſuum exequantur, & Parentes ſuos filios mittere recuſent, nouerint ſe indignos eſſe, quod Chriſti ouibus annumerentur, cum ſine fide impoſſibile ſit placere Deo, dicat. [e] *Apoſt.* *e ad Hebreos.*

Quartò. Conficiant Parochi librum in quo nomina rudium hoc eſt eorum qui per totam anni partem campos, & rura colunt animalibus inſeruientes, vt ipſos ſemel in menſe conuocent, ac ea quæ ſalutem concernunt edoceant, & quia hoc vitium intolerabile ignorantię rudimentorum fidei in rudibus tolli in noſtra Diœceſi vix poteſt, volumus & ordinamus, quod quando in facie Eccleſiæ volunt matrimonium contrahere, ſi neſciant quæ ad fidem ſunt neceſſaria, impediantur donec certiores fiant eorum quæ ſcire tenentur.

Illi verò, qui Chriſtianam Doctrinam ſe-

ſtiuis diebus edocent indulgentiam ſeptem annorum conſequentur; Pater, & mater, qui feriatis diebus erga ſuam familiam hoc præſtabunt ſingulis vicibus centum dies *Paulus V.* in Bull. 36. ex credito.

CAPVT IV.

De Reliquijs.

SAnctorum Reliquiæ ſumma veneratione colendæ ſunt; cura, inquit, *Pius Primus* [a] Sanctorum martyrum corpora quemadmodum curauerunt Apoſtoli Stephanum; hoc autem obſequium eo magis eſt adhibendum quod ex antiquis temporibus exordium deſumpſiſſe, ſacris litteris cõſtat non vt Magdeburgenſes [b] quartò, vel quintò ſæculo exordium deſumpſiſſe ſomniarunt; & quoniã multi ex hæreticis ſacras abominati ſunt Reliquias, vt [c] Marcionitæ, [d] Manichei, [e] Iulianus, [f] Vigilantius, [g] Euſtadiani, [h] Vuiclef, [i] Hyeronymus, Praga, [l] Luter [m] & Caluinus. [n] Nos non animo diſputandi, cũ iſta ſit ſynodus non controuerſia; ſed ad deuotionem eò magis accendendam, ac noſtrũ edocendum clerum cum iſta ſynodus etiam

a Epiſt. 2. ad Iuſtum Epiſcop.

b apud Theatrũ eVerb. reliquia. c d Magnes l. 4. contra Theoſten. e Cyrillus lib. 10 contra Iulianum f Hieron. contra Vigil. g Conc. Grangenſe can. vlt. h in Concilio Conſtantienſe. i Ioh. Coclews lib. 3. hiſt. huſſitica. l in poſtilla Exaltationis Sanctæ Crucis. m Cal. admonitione de Reliq.

ad

ad noſtrum erudiendum populum ordinata ſit antiquitatem reliquiarum contra Magdeburgenſes, & earum dignitatem contra alios relatos ex ipſa Veteri, ac noua lege tempore Apoſtolorum, & ab Apoſtolis vſque ad ætatem noſtram tranſcurſim manifeſtabimus, exinde poſtea decreta ſtatuemus.

Sit primo loco Moyſes hic S. Legifer [o] oſſa Ioſep hex ęgipto diceſſurus ſecũ tulit, quę fragmenta teſte eccleſiaſtico fuerunt viſitata, & poſt mortem prophetauerunt. Deinde 4. Regum [p] legitur de reliquijs Eliſei quod, & exanime in vitam reuocauerint, ac mortuum prophetauerit corpus eius.

In nouo teſtamento, fimbria [q] Veſtis Dominicę morbum à muliere propulſaſſe memoriæ prodijt Antiquitas: Sudaria [r] Pauli languentes confirmarunt, & felix [ſ] dicitur Roma quæ Petri, ac Pauli Principum gaudet ſanguine purpurata: percurrendo autem ſingula poſt Chriſtum ſæcula.

Primo ſæculo, hoc præcepit *Clemens Romanus*, qui exemplo allato ſuperius de reliquijs Ioſeph à Moyſe tranſlatis nec nõ exemplo corporis Eliſei quod examine reuocauit in vitam cultum reliquiarum demandat. [t] *Clemens*.

o Eccl. 49

p 4 Reg. 13.

q Marci 25.

r act. 19.

ſ Hymn. Apoſtolorum Petri, & Pauli.

t lib 6. Apl. tradit cap. 29.

Secundo sæculo, siue anno 200. *Cornelius Papa,* Lucinam nobilem matronam quod corpora Apostolorum Petri, & Pauli de Catacumbis sustulerit commendat, & vbi ambo fuerint ad adorationem reposita refert [u] *Cornelius*.

Tertio sæculo, siue anno 300. *Concilium Carthaginense* quintum cuius verba in decretis infra adducendis afferentur. [x] *Carthag. V.* hoc tempore idem senserunt. *Hyeron.* [z] *Basilius,* [aa] *Nazianzenus.* [bb]

Quarto sæculo, hoc est anno centesimo quarto *Leo Primus,* qui apud corpus Beatissimi Petri orationes, ac vigilias ad eius obtinendum patrociniū populos conuocauit *Leo Primus.* [cc] Id ipsum eodem sęculo docuerunt *Chrisostomus,* [dd] *Theodoretus,* [ee] *Augustinus,* [ff] *& Cirillus,* [gg]

Quinto sæculo, siue anno quingentesimo, *Pelagius Papa,* [hh] qui Apostolorū Petri, & Pauli reliquias nec non & aliorum martyrum cum summa reuerentia Regi Chidelberto mandari curauit. Similiter *Greg. Magnus* corpora Sanctorum Processi, ac martiniani, esse veneranda pręcepit.

Hoc satis esset ad Magdeburgensium retundendam perfidiam, dum practice videtur,

u Cornelius. epistola 1.
x Carthag. V. cap. 14.
z Hyeron. lib. aduersus Vigil. cap. 2.
aa Basil. orat. in mart. Iulittam.
bb Nazianzen. orat. 3. in Iulian.
cc Leo primus. ser. de iei unn. pentec.
dd Chris. hom. 66. ad populum Antioch.
ee lib. 8. gręcarū affection.
ff August. epist. 137.
gg apud Dam. lib. 2. paral. cap. 7
hh Pelag. epist. ad Sepaudum Episcopū Arelat.

tur,quod non cæperint quinto ſęculo reliquiarum Venerationes,ſed antea exordium ſumpſerint; modo contra alios quam ſemper fuerint obſequioſo cultu honoratæ demonſtrabimus.

Sexto ſeculo, ſiue anno 600. *Concilium Bracharenſe*, quod prohibet Epiſcopis ne in magnis ſolemnitatibus reliquias collo appoſitas getant, ſed quod ſuper humeros leuitarum in arca benè conditæ ferantur: quod ſi Epiſcopus eas deferre voluerit; hoc non permittatur in ſellula, ſed pedibus incedat *Bracharen Tertium* [ii]

Septimo ſęculo, ſiue anno 700. *Gregorius Tertius*, [ll] qui ob talem cultum laudat Bonifacium, & idem protulit *Damaſcenus*.

Octauo ſęculo *Cabilonenſe Conciliū* docens modum quo ad ſacras reliquias ſit accedendum, vt ſanctorum mereamur interceſſionem *Cabil. Tertium* [mm] eſt etiam *Moguntinum* de quo infra in decretis.

Nono ſęculo quod inquit, *Bellarmiuns* [nn] eſt valde de Eccleſiaſticis Doctoribus obſcurum adducam *Nicolaum Primum* eſto fuerit anno 860. adducendus tamen tum quia aliū præmanibus teſtem non habeo & etiam quia ſexageſimus magis trahit de centeſimo ad

ii *Brach. 3. c. 5.*

ll *epiſt. 2.*

Damaſc. lib. 4. orth fide. cap. 16.

mm *Cab. 3. c. 45*

nn *de ſcrip. eccleſiaſt.*

quem annum ordinatur : quam de preteritis decursis ; hic inquã commendat populorum deuotionem, qui ad reuerenda Beatorum Petri, & Pauli corpora cum plurima frequentia conuenerant *Nicol. Primus*. [oo]

Decimo seculo *Greg. Septimus* [pp] qui de inuentione corporis Sancti Matthei Apostoli: plurimum gaudet tanti Thesauri factus encomiastes idipsum hoc seculo sensit *Damian*. [qq]

Decimo primo factum Fiderici Imperatoris hoc egregie confirmat, qui capto Mediolano Trium Magorum copora quæ in Ecclesia Sancti Eustorgij seruabãtur Reinoldo Coloniensi Archiepiscopo pro munere enixe petenti dedit que Coloniam translata in Ecclesia maiori honorifice fuerunt collocata : ita refert *Suffridus Misnensis* [rr] *Sanctus Bernardus*, hoc idem de Reliquijs sensit.

Decimo secundo seculo *Concilium Lateran.* [ss] *sub* Ionoc. III. infra in ordinationibus afferendum, *S. Thomas* pluribus in locis, hoc etiam docuit & Bonauent. idipsum pluries tradidit.

Decimo tertio seculo *Clemens V.* [tt] de Sanctorum Veneratione.

Decimo quarto seculo habetur *Concilium Costantiense* [uu] qui errorem Vuicleff. circa contemptum reliquiarũ damnauit *Costantiens.*

[oo] *Nicol. primus epist. 8. ad Mich. Imp. Græcor.*
[pp] *Greg. 7. lib. 8. epist. 8.*
[qq] *Dam. prel. in Vita S. Romualdi.*
[rr] *Suffrid. Misnensis de anno 1162.*
[ss] *lat. cap. 62*
[tt] *Clemens de Sctrum Vener.*
[uu] *Costantiense de erroribus Vuicleff.*

De-

Decimo quinto, *Tridentinum* cuius verba indecretis adducentur.

Decimo ſexto, hoc eſt noſtra ætate Vrbanus VIII. fęlicis recordationis corpora Sanctę Martinę Virginis,& martyris,ac Sodalium obſcuris latentia tęnebris publicę cum maxima pompa, ac ſolemnitate expoſuit venerationi. Hęc tranſcurſim dicta de reliquiarum cultu ſufficiant;plura per *Nicænum Secundum*, & per S. *Auguſtin.* [xx] eruditiſſime de ſacris Reliquijs enarrantur, quę ibi videri poterunt ab his enim cũ narratione habetur ſimul authoritas connexa: quibus iam pręiactis fundamentis facilius modo ordinationes hic inſerendæ ſuſcipientur.

xx *Aug.* 22. *de Ciu. c.* 8.

Primò, ergò quicumque ſacras parui penderit Reliquias, vel cultum illis denegauerit noucrit ſe damnatum per *Concilium Trid.* [yy]

yy *Trid. ſeſſ.* 23.

Si Clericus fuerit deponitur. Si laicus excommunicatur per *Nicænum Secundum*.

Secundò. Nulla Altaria conſecrentur niſi aliquę in illis martyrum contegantur reliquię *Carthaginenſe Quintum*. [zz]

zz *Carthag.* V. *can.* 14.

Tertiò. In loco muudo atq; honeſtis vaſculis reſeruentur: ita monet *Hyeron.*

zz *Hyeron. lib. aduer. Vigil. c.* 2.

Quartò. Sub duabus clauibus quarum altera apud Archipresbyterum, vel Parochum

altera apud Sacristam conclusę maneant reseruentur, quæ remotę sint à tactu fidelium, ac sacris iuuoluantur palliolis. Si enim apud Sacerdotem summum inuoluendus erat gladius Golię pallio post ephod, quia tulit eum Dauid quando percussit in valle 1. Reg; quę superstitio erit dicebat Thomas Vualdensis inuoluere gladium Petri, quo Malchum percussit? Si arca testimonij gestanda inuoluebatur, & rursum operiebatur velamine pellium hyacinthi, narum; mensa quoq; propositionis inuoluebatur panno hyacintino cum Turibulis mortariolis, ciathis, & cęteris. Filijs Aaron, tantũ licebat ista inuoluere; filijs autem Caath quibus hęc omnia portare incumbebat tangere non licebat, immo nec prius quam inuoluerentur inspicere, dicente scriptura.

1. Reg. 21.

tom. 3. tit. 23. de reliq.

Cum inuoluerint Aaron, & filij eius Sanctuarium, & cuncta vasa eius tunc intrahunt filij Caath, vt portent inuoluta, & ne tangant vasa Sanctuarij ne forte moriantur, &c. Si ista, tam sacra erant, quæ seruiebant figuris, quare sacras reliquias non seruabimus opertas, & remotas, à tactu vulgi, aut ne publici videantur sacris non inuoluemus palliolis, hęc primo præcipimus ne prophanatis sacris reliquijs à domino plectamur.

Num. 4.

Quin-

Quintò, in oratorijs ruralibus vbi non celebrantur missæ nec contingit vicinos esse alicuius Parochię Clericos, quia sacris cineribus possint psalmada famu lari nullatenus ponantur. *Concil. Epaunense.* [a]

Sextò, de loco ad locū nullę reliquiæ transferantur absque nostra autoritate. *Concil. Moguntin.* [b]

Septimò, non exponantur venales, & extra capsulas antiquę non ostendantur, de recenti autem inuentas nemo publice venerari pręsumat, nisi Romani Pontificis auctoritate comprobatas. *Later.* [c] *sub Innoc.* 3.[d] *& ex Lcanon. cap. cum ex eo.*

Octauo, si de aliquo Sancto insignis alicubi extet reliquia festum duplex de illò sancto in illa Ecclesia habeatur. *Congr. rituum.* [e]

Reliquiæ insignes sunt corpus, vel caput brachium, & ea pars non parua tamen in qua passus est martyr. eadem Congr. loc. cit. [f]

Nono, Laici nullo modo reliquias contingant, quando verò in processionibus deportantur munus istud, vel nos ipsi, aut Sacerdotes pręstabunt. *Concil. Bracaren.* 3. [g]

Omnium autem reliquiarum appendatur tabula in qua eorum nomina sint designata.

a *Epaunienfe, cap.* 25.

b *Moguntinum Can.* 51.

c *Later. sub Innoc.* 3. *cap.* 62.

d *cap. cum ex eo de reliq. & vener. Sanct.*

e *Congr. rituum* 1628. *Decemb.*

f *loco cit.*

g *Con. Brachar.*

CAPVT V.

De sacris Imaginibus, ac Ichonis.

Acrarum adorationem Imaginum Ariani,[a] Bogornili,[b] & Iconomaci contra quos fuit coacta synodus 2. Nicena, Vualdenses,[c] Melancton,[d] & Caluinus[e] hæretici detestati sunt: inter istos Caluinus, vt superstitiosum hunc cultum ostenderet, ac nullius fundamenti per quingentos annos nullatenus in Ecclesia extitisse mentitus est. Attamen isti, & omnes Iconomaci plurimum decepti sunt.

a Nic. 2. act. 6.
b Euth. paroplia p. 2. tit. 23.
c Aen. Syluius hist. Boem. circa cap. 35.
d in loc. comun. cap. de decalogo.
e lib. 1. instit. cap. 11.

Vt enim ex antiquæ legis temporibus habemus duos Cherubim aureos super propitiatorium ad arcam imponendos Dominus mandauit, qui cum arca venerabantur; imò inquit Hieronymus[f] adorandi arcam nullam aliam extitisse causam, qua quod ibi Cherubim sculpti reperirentur. Similiter æneum serpentem pro signo extulit Moyses, qui vtique fuit Christi figura inquit Ioannes,[g] & ob hoc dignus veneratione docuit *Augustinus*.[h]

f Eist. ad Marc.
g Ioan. 3.

In noua lege ab Apostolorum temporibus id in vsu fuisse late demonstrat Nicænum se-

cundum,

cundum,[i] quod multos adducit ſcriptores antiquos, ſic etiam Gregorius Papa,[l] qui floruit anno 500. aſſerit ab antiquis ſanctorũ imagines ſculptas fuiſſe, atque adeo annum quingenteſimum vſus imaginum ante vertit quin, & Adrianus[m] refert Sylueſtrum, Damaſum, Cœleſtinum; Sixtum, & Leonem Summos Pontifices, qui omnes ante annum quingenteſimum floruerunt, quod iſti templa picturis decorarunt Diuus Thomas,[n] docet, inter non ſcriptas Apoſtolorum traditiones eſſe adorationem imaginum, & Epiphanius[o] diſputans contra hęreticos refert de imagine emorroiſſe, quę ſanguinis fluxum patiebatur, quod imaginem Chriſti reparatoris Phenicię erexerit, ad cuius pedes herba miraculoſa naſcebatur, quę tabidum morbũ propulſabat; qui tamen curioſus eſſet, & de hoc vellet vſque ad annum quingenteſimum certior haberi.

Pro primo ſeculo adducimus Sanctum Lucam, qui Chriſti imaginem, quę Romę habetur fertur depinxiſſe, ita Sanctus Thom.[p]

Pro ſecundo ſæculo poſſunt afferri Tertullianus,[q] & Methodius.[r]

Pro tertio ſeculo ſunt Baſilius,[ſ] Gregorius Niſſenus,[t] Nazianzenus,[u] Ambro

C ſius,

i Nicenum ſecundum act. 6.
l Gregor. lib. 9. epiſt. 9.
m lib. pro imaginibus, qui habetur poſt dictã ſynodum.
n 3. par. quaſt. 19 art. 3.
o Niceno 2 act. 6
p 3. par. ſup. cit.
q lib. 2. aduerſus marcion. cap. 22.
r Orat. 2. de reſurrect.
ſ in diuer. Opuſ.
t refert Nicenum 2.
u Oration patris defuncti.

ſius, [x] Damaſus, [z] & Hieronymus. [aa]

Pro quarto ſeculo, Chriſoſtomus [bb] Auguſtinus, [cc] id expreſsè tradunt.

Pro quinto ſeculo Gregorius Papa, [dd] qui repręhendit Sereitum Maſſilienſem, quod indiſcreto zelo Sanctorum imagines fregerit; ex his nonnullos, & alios etiam refert Epiphanius [ee] concludens hanc omnium Sanctorum PP. communē eſſe ſententiam, ac votum; omnes enim iſti imagines receperunt.

Hac igitur inconcuſſa fidei ſuppoſita veritate, nonnulla, quę imaginum cultum concernunt duximus ſancienda.

Primo volumus, quod quicumque irreuerentiam ſacris imaginibus fecerit, aut indignè tractauerit excommunicationi ſubiaceat. *Octaua Synodus*. [ff]

Secundo, quod in Eccleſijs, haud apponantur nugaces, & vanę picturę, ſed vel noui, vel veteris teſtamenti, aut etiam Sanctorum. *Nicenum ſecnndum*. [gg]

Tertio, quod in exprimendis Sanctorum Iconis; non appareat, niſi quod redolet honeſtatem, quidquid vero indecorum, aut inhoneſtum fuerit arceatur. *Trid.* [hh]

Quod etiam in Domibus Clericorum prohibemus obſcenas enim habere imagines

x *Sermon. de Geruaſio, & prætaſio.*
z *in pontif. de Sancto Syluest.*
aa *Hieron. epiſt. 27. ad Euſtoch.*
bb *citat. a Nicen. 2.*
cc *de conſenſu Euangeliſt. lib. 1. cap 10.*
dd *l.b 9. epiſt. 9.*
ee *citat. à Nic. 2. act. 6.*
ff *Octaue Synod. can 7.*
gg *Nicenum 2. act. 4.*
hh *Trid. ſeſſ. 25.*

gines perniciosum est, & pœnam indicimus, quod illas statim deperdant.

Quarto, nulla noua, aut insolita apponatur Imago, etiam in Ecclesijs exemptis, nisi à nobis approbata, ac demum omnis turpis quęstus tam in reliquiarum, quam in vsu imaginum elimetur. *Trid.*[ii]

Quinto, vnusquisque sacras salutet, quę sibi repræsentantur imagines. *Nicenum secundum.*[ll]

Sexto, aduertant Parochi rudes, & pręcipue nostrates Gręcos, quod non vt veteres Gręci signum aut colorem veneramur, sed per figuram personas, quę per imaginem repræsentantur sicuti Iacob fastigium virgę Ioseph adorauit, non virgam honorans, sed illum qui virgam gerebat. *Athanasius.*[mm]

Et vt in libris Euangeliorum, non syllabas, & verba, sed eloquia diuina veneramur. Sinodus octaua.[nn]

Quare autem autem antiquitus prohibuerit Dominus,[oo] quod nullam facerent hębrei similitudinem, siue eorum quę sunt in Cœlo supra, & eorum quę in terra, modo verò admittantur ab Ecclesia imagines hoc docet. Concil. Nicenum secundum.[pp] Quia scilicet populus Iudaicus, quem Dominus tunc

ii loc. cit.

ll Nicenum secundum in suis canon.

mm cap. 38. interrogationum ad Antioch. principem.

nn 8. Synodus can. 3.

oo Leuit. 20.

pp act. 6. cit.

erudiebat ductuius illum in terram promisſionis erat immerſus in cultu idolorum; nam ex ægypto tũc profectus erat, qui populus idola, & quadrupedes colebat, & verum; Deum ignorabat; vnde, & vitulum pro Deo adorauit Iſrael; debebat ergo paulatim ex huiuſmodi tęnebris extrahi, & ideo omnem imaginem ab eius aſpectu neceſſe fuit de medio tollere, vt ſic euaneſcentibus ad præſentiam veritatis iſtis erroribus, Deum verum coleret, ipſumque ſolum adoraret; poſt quam autem gentem hanc ab Idololatria abduxit, & tabernaculum teſtimonij fabricari iuſſiſſet Moyſes ſenſibilia Cherubim hominum exhibentia formã, & obumbrantia propitiatorium, quod Chriſtum, qui fuit propitiatio pro peccatis noſtris figurabat efformauit; & ideo hac ratione adoramus imagines. Nicęnum ſecundum. qq Et hæc decultu ſacrarum imaginum dicta ſufficiant.

qq loc. cit.

CA-

CAPVT VI.

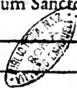
De Festiuitatibus.

INter prima Decalogi præcepta festorum cultum nobis sacrarum oracula scripturarum commendant; & quamuix veteris legis cęremonialia, ac festiuitates steterint, vt Paulo [a] docente monemur, tamen illis orbi Christiano alia successerunt solemnia, vt enim docuit S. Tho. [b] sabbatum quod primam significabat creationem, in diem Dominicam, quæ resurrectionem importat est commutatum, festo Phasæ festum Passionis, ac Resurrectionis Domini correspondent, festo Pentecostes in quo lex vetus est data, festum Pentecostes in quo fuit data lex spiritus vitę; festo Neomeniæ, festum Beatissimæ Virginis in qua primo apparuit illuminatio solis, scilicet Christi per copiam gratiæ; festo Tubarum, festa Apostolorum, festo expiationis, festa Martyrum, & Confessorum, festo Tabernaculorum, festum dedicationis Templi, festo cætus, atque collectæ, festum Angelorum, siue omnium Sanctorum, hæc Sanctus Thomas.

[a] *ad Coloss. 2. & ad hab. 8.*

[b] *1. 2. quæst. 103. art. 3. ad 4.*

Imme-

Immeritò ergo hæretici ſanctorum abhorrent ſolemnitates, ſcilicet Vualdenſes, [c] & Luther, [d] & quod peius eſt feſta Sanctiſſimæ Virginis, Natiuitatis Aſſumptionis, &c. Piccardi [e] reputantes illa otioſum hominum inuentum; nam preter tantum adductum D. Thom. teſtimonium adſunt Pontifices, & Concilia ad hanc manifeſtandam veritatem.

c Guido Carmelita de Vualdenſibus.
d L. bello de formula Miſſæ.
e Ioannes Schechtra epiſtola ad Eraſmum.

Et quantum ſpectat ad feſtiuitates B. Virg. Concilium Lugdunenſe, vt apud Gratianum [f] refertur, feſtiuitates Purificationis, Aſſumptionis, & Natiuitatis adducit, & Gregorius Magnus [g] collectam quam recitant fratres Ordinis Prædicatorum in die Natiuitatis, quę incipit ſupplicationem ſeruorũ tuorum Deus miſerator exaudi, &c. compoſuit in honorem tantæ ſolemnitatis.

f Grat. de conſecrat. diſt. 3.
g l b ſacr. die 8. Septemb.

Papa Sergius [h] feſtiuitates Natiuitatis Annunciationis. & Aſſumptionis, ita ſolemnizauit, vt ante per tres dies Letanias peragi ordinauerit Toletan. 10. [i] eiuſdem Virginis feſtum Annuntiationis, licet alio tempore, nempe octaua die ante feſtum Natiuitatis Domini præcepit.

h apud Sigibertum in cronicis de anno 688.
i cap 10.

Quantum verò ad feſta Sanctorum Clemens Romanus [l] in Conſtitutionibus Apoſtolicis præcepit feſtiuitates Apoſtolorum, ac

l lib. 8. ep. 3. c. 33

Sancti

Sancti Stephani Prothomartyris,& Gregorius Nonus [m] festa Natalis Domini, Stephani, Ioannis, Innocentum, Syluestri, Natiuitatis Ioannis Baptistæ, Apostolorum, Sancti Laurentij, Beati Michaelis, & festum omnium Sanctorum Ecclesiæ præscripsit: & Iudiciales strepitus interdixit. *Gregorius Nonus*.

m extra de ferijs tit. 9. cap. 5.

His alias addiderunt dies alij Summi Pontifices, quas omnes Vrbanus Octauus, vt infra adducemus reformauit constituens speciales, quæ de præcepto haberi debent solemnitates.

Cum igitur certas dies præceperit Ecclesia ad diuinas laudes persoluendas,& Beatissimæ Matris, Angelorum, ac Sanctorum cęlebrandas festiuitates, manifestò hæretici cōuincuntur mendacio, & nos hilariori, ac magis deuoto affectu illas amplexari debemus, veluti sanctorum Patrum nobis relictam hæreditatem, vt autem omnes sciant quæ illis incumbunt obseruanda, placuit hæc pauca in festorum cultum aduertere.

Primò, quod fideles diebus festiuis orationibus insistant, ac soli Deo vacare teneantur. *Concil. Trib.* [n]

n Tribur. can. 3.

Secundò, quod nulla fiant iudicia, nulla iuramenta, contractus nulli. Extra de ferijs. [o]

o extra de ferijs.

quinque continuas vices excommunicationi ipso facto incurrendæ, & nobis reseruatæ subiacebunt. .

Nonò, omne prophanum arceatur negotium sub pœna culpæ læthalis, ac amissionis animalium, ac cuiuscumque rei qua festum prophanatur, *Pius V.* [z]

Decimò, quoniam à Domo Dei testimonia bonorum operum habenda sunt sciant omnes Clerici non Beneficiati se diebus festiuis choro Ecclesiæ esse mancipatos ad Diuina officia persoluenda debet enim quilibet ordinari in seruitium alicuius Ecclesiæ, vbi suis fungatur muneribus. Tridentinum, [aa] & Calcedonense. [bb] Et hoc sub pœnis in alijs synodis impositis.

In Vmbriaticensi aûtem Cathedrali singulis diebus recitetur officiũ de mandato speciali nobis à sacra Congr. [cc] imposito.

Decimo primo, caueant populi celebrare festiuitates de præcepto ex mandato Tribunalis laici, illa enim festa de præcepto obseruanda sunt, quæ authoritas Apostolica esse de præcepto mandauit, sic specialiter Sac. Congr. Rituum. [dd]

Hortamur omnes, vt ex deuotione festum Sancti Patris Dominici, qui Calabriam por-

z Pius V. in bulla de festorum obseruantia.

aa Trid sess. 23. cap. 13.

bb refertum à Trid.

cc Sac. Congreg. mihi.

dd Cong. Rituum Mediolan. anno 1553.

tentosa cumulauit beneficentia velint venerari, certi quod ab ipso grati animi effectus gratos recipient, & in dies ipsis feliciora succedent.

Dies solemnes obseruandi ab Ecclesia ex mandato Vrbani Octaui.

IANVARII.

1 Circumcisio Domini.
2 Ephiphania.

FEBRVARII.

2 Purificatio B. Virginis.
24 Festum Matthæi Apostoli.

MARTII.

19 Ioseph Confessoris.
25 Annunciationis B. Virginis

MAII.

1 Philippi, & Iacobi Apostoli.
3 Inuentionis Sanctæ Grucis.

IVNII.

25 Natiuitatis S. Ioannis Baptistæ.
29 Petri, & Pauli Apostolorum.

IVLII.

25 Iacobi Apostoli.
26 Annæ Matris B. Virginis.

AVGVSTI.

10 Laurentij Martyris.
15 Assumptionis B. M. Virginis.
24 Bartholomæi Apostoli.

SEPTEMBRIS.

8 Natiuitatis Beatiss. Virginis.
21 Matthæi Apostoli.
29 Michaelis Archangeli.

OCTOBRIS.

28 Simeonis, & Iudæ Apostolorum.

NOVEMBRIS.

1 Omnium Sanctorum.
30 Andreę Apostoli.

DECEMBRIS.

21 Thomæ Apoſtoli.
25 Natiuitatis Domini Noſtri IESV Chriſti.
26 Stephani Prothomartyris.
27 Ioannis Euangeliſtæ.
28 Innocentium.
29 Silueſtri Papæ.

Feſta Mobilia.

Paſca Reſurrectionis Domini, cum duobus ſequentibus.
Aſcenſionis Domini.
Pentecoſtes, cum duobus ſequentibus.
Corpus Domini.
Dominicæ totius anni.
Obſeruant ab antiquis temporibus noſtri diocœſani 6. Auguſti feſtum ſancti Donati Epiſcopi, & martyris, quam eorum pijs animis proponimus.

CAPVT VII.

De Ieiunio.

EXprobarunt Sacrum Ieiunij institutum Begardi,[a] Lollardi,[b] Luter,[c] Melanton,[d] & Caluinus.[e]

Hoc tamen pluribus sacræ scripturæ locis diuino oraculo comprobatur; nam Ioelis secundo[f] præcipitur illis verbis conuertimini ad me in Ieiunio, & apud Matthæum[g] refertur quod dixerit Dominus. Cum ieiunatis nolite fieri sicut hypocritæ tristes, & Paulus[h] admonet quod exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in vigilijs, in ieiunijs, & castitate, vnde in eius laudem Innoc. III. hæc protulit fuit ieiunium præceptum à Deo, præceptum Adæ, præceptum in principio, præceptum in Paradiso; primum præceptum, quod Deus intulit homini de ciborum extitit abstinentia, quod donec ipse custodiuit fideliter perstitit, vbi verò transgressus est mortaliter corruit, vnde per eius contrarium intelligitur quam bonum sit ieiunium. Innocent. 3.[i]

Duplex est ieiunium aliud naturale, quod

a Clem. 5. extrauag. de hæret. c. 3.
b Tritemius in Cronice hirsaug. anno 1315.
c in respons. ad Catarinum.
d in locis comm. de cerem. Eccles.
e lib instit. c. 12.
f Iohel 2.
g Matth. 6.
h Paul. 2. Cor. 6. 2. Machab. 6.
i Innoc. 3 serm. 1. in die Ciner.

Theo-

Theologi asserunt abstinentiam ab omni prorsus cibo aut potu, quacumque ratione percepto, quod præcipitur sumpturis Corpus Domini Nostri, et hoc de speciali sancti spiritus instinctu. August. [l]

Aliud est Ecclesiasticum, estque abstinentia cibi iuxta regulam ecclesiasticã præscripta quę vnicam refectionem admittit pulsata meridie, & hoc tenemur obseruare sub mortali diebus ab ecclesia determinatis, [m] DD. in rub. de obser. Ieiun.

Ieiunia principalia in Ecclesia sunt Quadragesima, quod incipit à feria quarta Cinerum, vsque ad totum Sabatum sanctum inclusiue, sic enim decimam partem totius anni Deo maximo consecramus, qui cum 365. diebus coalescat 46. diebus decimatur.

Quadragesimalem abstinentiã superstitiosam putauerunt Caluinus, [n] & Confessio ministrorum ecclesiæ in heluetia. [3]

Hanc tamen commendat Augustinus, dicens, quadragesima ieiuniorum habet authoritatem etiam in veteribus libris, & ex Euãgelio, quoniam totidem diebus Dominus ieiunauit. August. [o]

Et pręcipuam meretur venerationem,

quia

l Aug. epist. 118.

m DD. in rub. de obseru. ieiun.

n Caluin. Confess. m n strorum in heluetia anno 1568.

o August. epist. 1 9.

quia à tempore Apostolorum exordium nacta est cuius Ignat. [p] meminit.

Et ante ipsum Clemens [q]

Quin addit Ambrosius, non est hoc Ieiunium ab hominibus institutum, sed diuinitus consecratum, nec terrena cogitatione inuentum, sed cœlesti maiestate preceptum. Ambros. [r]

Sequuntur ad quadragesimam ieiunia quatuor temporum de quibus, cap. ieiun. [s]

Et vigilię Natiuitatis Domini Assumptionis Deiparę Pentecostes, Apostolorum exceptis Philippo,& Iacobo,ac Ioanne Euangelista, Sancti Laurentij Martyris omnium sanctorũ, & vigilia Sancti Ioannis Baptistę 23. Iunij.

Excepto, si hæc dies incidat in festum Corporis Christi. Congr. Rit. [t]

Nullum ieiunium quadragesimale, nisi Corporalis imbecillitas impedierit frangere ausu temerario præsumat. Clem. Rom. [u]

Alias reus erit non solum Dominicę Resurrectionis, verum etiam ab eiusdem diei sancta Communione. Tolet. 8. [x]

Quatuor tempora similiter sunt obseruanda. Primum, initio quadragesimę. Secundum in hæbdomada Pentecostes. Tertiũ in Sept. Quartũ in Decemb. [z] Vrban. PP.

p Ignat. epist. ad Philemonem.
q Clemens de Constit. Apost.
r Ambros. ser. 36.
s cap. Ieiunium id. 76.
t Congr. Rit. 23. Settemb. 1638
u Clem. Rom. can. Apost. 68.
x Tolet. 8. cap. 9
Vrbano, apud Gratian. dist. 76

Id ipſum, de alijs ieiunijs Eccleſiæ dicimus, ſine cauſa rationali non ſoluantur. Euſeb. PP. [aa]

aa Euſeb. apud Gratian. de conſecr. diſt 5.

Ieiunium conſiſtit in veſcendo ſemel in die in meridie, permittitur tamen ex conſuetudine collatio ſerotina, conſiſtit etiã in abſtinentia á carnibus, & ab his quæ à carne ducunt originem, ſcilicet ouis, caſeo, ac lacticinijs.

Si quis autem in quadrageſima diebus Dominicis, ac Sabatis putaret ſe poſſe lacticinia comedere eſſet in errore Armenorum, quos damnat in hoc præcipue. Synod. Trull. [bb]

bb Synod. Trull can. 56.

Et hæc fidelibus interdicuntur, [cc] ex cap. denique.

cc cap. denique diſt. 4.

Non tamen ex hoc præcipimus, quod diebus Dominicis ieiunent, ſicut in alijs, hoc enim eſſet confirmari errori Manicheorum, qui die Dominica precipue ieiunabant. [dd] Ambroſ.

dd Ambroſ. epiſt 83.

Si quis enim die Dominico ſtudioſe ieiunaret non eſſet Catholicus habitus à Concil. Carthag. 4. [ee]

ee Carthag. 4. can. 64.

Et ſcandalum magnum hoc reputatur ab Auguſtino maxime poſt hæreſim Manicheorum; vnde inquit, ieiunium diei Dominicæ horribilius habetur. Auguſt. [ff]

ff Auguſt. epiſt 86 ad Caſulanũ presbyt.

Abſti-

Abſtinentiam à carnibus requiri ad exigentiam ieiunij ſacri Canones admonent, & oppoſitum mentitus eſt Ærius,[gg] deinde Vualdenſes,[hh] Lollardi,[ii] qui etiam in Paraſceue carnibus veſcebantur, Luther,[ll] Zuinglius,[mm] & Caluinus.[nn]

Dicta autem à carnibus abſtinentia, ita ab eccleſia reputata eſt, vt Nicolaus Papa, prohibuerit tẽpore quadrageſimę venationes, ne occaſione carnium, quæ occidebantur motiuum præberetur carnibus veſcendi.[oo] Nicolaus Papa.

Parochi inducant fideles ad obſeruantiam ieiuniorum ipſumque ieiunium diuini præcepti eſſe doceant, licet tempora ſint ab eccleſia præſcripta.[pp] Mogunt.

Vltra dies iſtas ſingulis hebdomadibus abſtinemus ſolum à carnibus feria ſexta, & ſabato, quidquid contradixerit. Eraſmus Roterodamus[qq] his verbis, paulatim irrepſit conſuetudo quæ diem Veneris nobis piſculentũ reddidit; deinde vbi hoc ſucceſſit adiunct eſt ſabati dies, nunc etiam Mercurij periclitatur ob idque genus obſeruantiunculas, videmus homines affligi, ſibique Chriſtianos putari cum ſint iudæi, hæc illæ, ſed mentitur, & ignauum ſe eruditionum oſtendit,

gg Ephi epiſt. de erianis.
hh Guide de Vualdenſibus, & c. 22.
ii Tritenius in cronico hiſt. regim. anno 1315.
ll Luther. de Doctrin. homin. vitand.
mm Zuingl. lib. de delectu, & libero cibor. eſu.
nn Caluin lib. 4. inſtit. cap. 12. §. 21.
oo Nicolaus ad Conſulta bulgarorum can. 44.
pp Mogunt. can. 47.
qq Eraſm. epiſt. ad Epiſc. Baſil.

nam hoc ieiunium, antiquitus de consensu Ecclesię firmitatem habet, ita refert Mogunt. asserens abstinentiam à carnibus singulis sextis ferijs de consensu totius Ecclesiæ, vsque ad sua tempora præceptam fuisse tradidit. Concilium Mogunt,[rr] quod fuit anno 833.

Mogunt.

rr Mogunti an. 833.

Et de sabatis hęc habentur per Gregorium Septimum, esus carnium singulis sabatis est prohibitus, cum apud nostros sanctos PP. in abstinentia celebris, sit habitus Gregorius Septimus,[ff] & antea Innocentius Primus,[tt] qui fuit anno 402.

ff Greg. 7. de consecr. dist. 5.
tt Innoc. 1. epist. 1. qui fuit anno 402.

Excepto, si diebus istis occurrat festum Natiuitatis Domini,[uu] cap. fin. de obseru. ieiun.

uu cap. fin. de obseru. ieiun.

Excusantur à ieiunio pueri ante vigesimũ primum annum sexagenarij, infirmi, laborantes tali labore, vt restauratione opus habeant, Itinerantes, Prægnantes, Nutrices, & huiusmodi quos omnes recensent DD.

Aduertant autem omnes, quod non est ieiunium, quod Deo placeat non vesci carnibus, & quod de ore hominum egrediatur omni esca sordidius maledictum, quid enim est inquit, Sixtus Tertius,[xx] abstinetis à carne, sed non à malitia, vinum non bibitis, sed ira inebriamini; vnde à vitijs nouerint, quod

xx Sixtus 3. de malis doctorib. & operib. fidei.

se debent arcere, cum Paulus dicat, si omnia hæc faciam, charitatem autem non habeam factus sum sicut, æs sonans, aut cimbalum tinniens. Pauuls, [zz]

zz Paul, 1. Corinth.

CAPVT VIII.

De Parochis, & Decimis.

Arochi omnem sollicitudinem adhibere debent, vt animas sibi à Domino commissas studeant circa ea quę illorum salutem attinent, in formare.

Primò, igitur teneantur omnes ad residentiam iuxta pręscriptum. Trident. Conc. [a]

Quam residentiam intelligant, nedum esse materialem, sed formalem, & cum effectu, hoc est, vt ipsi per se subditis suis sacramenta administrent; ita multi DD.

Secundò, quod omnes per se celebrent in Dominica, & festiuis diebus, & in necessitate per alium. cap. 3. de Parochis. [b]

Tertiò, quod Chrisma diligenter custodiant. Moguntin. Concil. [c]

Quartò, quod populo sibi subiecto Baptismum ministrent, & Pœnitentię Sacramentum exhibeant, cap. omnes de Pœnit. [d]

a Trid. sess. 23. cap. 1.

b cap. 3. de Parochis.

c Concil. Mogun. can. 7.

d cap. omnes de de pœnit.

Quintò, quod tempore Pascatis fideles procurent refici sancto Eucharistię Sacramento, cap. omnes de Pœnit.[e]

e c. omnes de pœnitentia.

Sextò, diebus festiuis populum doceant de futuris in illa hebdomada diebus, ac solemnijs; Euangelium, & quæcumq; salutem concernunt, exponant, ibique rem Diuinam audiant, cap. 3. de Parochis.[f]

f cap. 3. de parochis.

Septimò, quod semel in mense saltem Energumenos cum in nostra Diœcesi innumeri sint, exorcizzent, nam singulis diebus exorcistas Energumenis manus imponere prȩcepit. Carthag. 4.[g]

g Carthag. c. 90

Octauò, quod singulis annis ipsimet confiteantur fideles, vel si alteri prius, tamen ab ipsis Parochis impetrata licentia, sic prȩcepit. Concil. Lateran.[h] sub Innoc. 3.

h Concil Later. sub Innoc. 3.

Et nos propter varias, quæ hoc tempore in nostra Diœcesi circumferuntur fraudes non intelligimus aliquem esse confessum, nisi cartam à parocho exceperit, & ipse certior fiat postea per confessarium dictę confessionis.

Nonò, quod infirmis morbo graui laborantibus confessionem suadeant, & medicos aduertant de præcepto Pij V.[i] ne scilicet infirmos visitent vltra tertium diē, nisi de illorum confessione certiores reddantur Pius V.

i Pius V. bulla super Greg.

De-

Decimo, quod Sacramentum extremæ Vntionis, absque lumine non deferant, neque illud in Domo sua teneant ante actualem vnctionem infirmi, vt noctu vocati promptiores existant, vel etiam post ipsam sacramenti exhibitionem.

Decimo primò, debent habere Domum Ecclesiæ parocniali viciná; quod si ecclesia parochialis Rectoris habitatione caret, debet citra limites parochię in loco propinquiori Domum eligere. Congreg. Concil. [l]

Et quoniam, qui altari inseruit debet de altari viuere: iuxta pręscriptum Apostoli. [m] Idcircò mandamus, vt parochis Decimæ iuxta morem soluantur, & qui eas subtraxerint, vel impedierint, excommunicantur per Tridentin. [n] & Matiscon. secundum. [o] Dignus est enim operarius mercede sua, inquit, Christus Dominus.

Prohibemus autem hunc abusum in nostra Diœcesi continuari; quod tempore paschatis recusent ecclesiarum Rectores confessiones suarum ouium excipere, & nisi per Decimarum ante actam solutionem, solutionem recusant præstare peccatorum, expectantes ad tempus hebdomadæ maioris, & ita ex pręsentanea aliquorum impotentia ipsos in excom-

l Congreg. Concil. 23. Septembr. 1596.
[m] 1. ad Corinth. 19.
n Trid. sess. 25.
o Matiscon. 2. cap. 20.

muni-

municationem impellunt.

Ad euitandum igitur hoc auarum ſcandalum, pœnam delinquentibus arbitrariam iniungimus, cum hoc ſic negotiari in templo, & Eccleſiam Dei in latronum conuertit ſpeluncam qui lucra de Religione ſectatur docuit Hyeronimus.[p]

o apud S. Tho. in caten. Matth. 2.

CAPVT IX.

De Eccleſijs.

ZElus domus Dei, ita in ſacris ſcripturis pretioſus redditur, vt ipſe Chriſtus, qui in alijs ſceleribus impios verbis animaduertit, huius criminis reos verberibus ſuis manibus emendauerit. Zelus enim domus Dei comedit me, dicebat de Chriſto Dauid, quod cum ita ſit, mirum eſt, quod multi hæreſim Euſtachij[a] ſequentes, ac Lutheri[b] templa contemnunt, & nonnulli ita criminoſi reperiuntur, vt Eunomianorum[c] ſequentes deliriũ qui templa non inuiſebant, vix aliquando ſacris ædibus aſtant, ita vt cum Hyeronimo[d] aſſerere poſſimus Samaritanos Iudęos, & verè hæreticos eſſe huiuſmodi homines qui immunditiam contrahere putant

a Concil. Grangen. cap. 5.
b Luther. ad Euang. in die Natiuit. Mariæ.
c Gennadius Maſſil. cap. 73.
d Hyeron. ad cap. 65. Iſaia:

si Basilicas sanctorum ingrediantur.

Alij autem ita accedunt, vt ignominiam ecclesijs faciant illam diuersis flagitijs prophanantes ad hanc igitur statuendam venerationem, hęc quæ infra adducuntur contra eos, qui ecclesias, vt deprauent subeunt, decreta sancimus, quod enim attinet ad eos, qui ad ecclesias non pergunt, iam mentem nostram tractantes de festiuitatibus explicauimus.

Primum, quod in ecclesijs non habeantur confabulationes, siue scurrilia, & nemo in Oratorio aliquid agat nisi ad quod factum est; vnde, & nomen accepit. August. [e]

Secundum, cum sacra recitantur officia, vel concio, aut sacra lectio habetur, nullus per ecclesiam deambulet circulos habeat, nec in cachinnos, ant similia, quę sint impedimento se dissoluat. Pius V. [f]

Tertium, in ecclesiis non habeantur placita. Mogunt. [g]

Quartum, nemo altari, Fonti Baptismali, vel aquæ benedictæ adhereat indecenter, nullus terga vertat Sanctissimo Sacramento; aut alternato genu missæ indecenter astet. Nullus cum sclopis, siuè hastis ecclesiam prophanus ingrediatur, sed cum reuerentia Deum, &

e August. in regul.

f Pius V. bull. cum primum.

g Mogunt. can. 4.

ſanctos veneretur. Gregorius X. in Concil. Lugdun. [h]

h Greg. X. in Concil. Lugdun. in cap. decet de immun. Eccleſ.

Quintum, Turpia cantica circa eccleſia canere omnino contradicimus. Mogunt. [i]

i Concil. Mogunt. can. 46.

Sextum, comitari ad eccleſiam cadauera, ibique ſtrepitibus ad Cœlum vſque proclamare perturbando officia, ac fidelium vota prohibemus, non enim contriſtari debemus, ſicut & cœteri, qui ſpem non habent Paulus 1. [l]

l Paul. 1. ad Teſſal 4.

Septimum, non habeantur Theatralia, cap. cũ decorem,[m] niſi eſſent honeſta, & deuotionẽ inducerent, & hoc de noſtra licentia.

m cap cum decorem, de vit. & honeſt. cleric.

Eccleſiæ, quæ ſunt ruinoſę ſex menſium ſpatio reparentur, & parochiales quæ fuerint collapſæ ex fructibus, & prouentibus quibuſcumq; ad eandem eccleſiam quoquomodo pertinentibus inſtaurentur, & in defectum parochianos omnino obligamus, quacumque appellatione, exemptione, & contradictione remota. Concil. Trid. [n]

n Concil. Trid. ſeſſ. 21. cap. 7.

Quæ autem dirutæ ſunt, & parochos nec habent, nec habuerint Crucem omnino habeant in medio, vt nihil immundum, aut prophanum appareat.

Sit in vnaquaque eccleſia procurator, & cũ eo alij, qui curam habeant prouentuum, red-

dituum

dituum ecclesiarum, & deinde villarum, & sementis sumptuum, & vasorum argenti, & auri, nec non vestimentorum, ornamentorum ecclesiæ[a] Synodus Nicen. can. 63. [a] Nicen. can 63

In omnibus ecclesijs sua habeantur Archiuia, nec aliquis quid quam vsurpare intendat, prohibentes Archiuistis scripturam aliquam asportare, nec alicui vllam tollere, & extra deferre permittant ex Trident.[b] & hoc sub excommunicatione, quod multo magis de Archiuio Episcopali decernimus, nec vacante sede tradantur scripturę, vel processus, vt olim factum fuit cum magno huius ecclesiæ præiudicio, sed stante quod sedes vacauerit Vicarius Capitularis electus vna cum duabus Dignitatibus ab eodem Capitulo designatis illas tradat cum inuentario probatę conscientię viro, & vna clauis apud capitulum maneat. Si autem aliqua scriptura deperierit teneatur Archiuista nouo Episcopo rationem reddere, & fur pœnæ ducatorum quinquaginta ecclesiæ applicandę, cum maledictione Domini sit subiectus, & tertia pars pecuniaria maneat apud reuelantem. [b] Trident.

Singulis sabbatis hora 22. fideles ad ecclesiam conueniant, in qua Letanię Deiparæ Virgini persoluantur. Similiter hora 22. in

omnibus ecclesijs pulsetur campana per modum Aue Maria, & fideles flexis genibus Pater, & Aue pro agonizantibus recitent, quæ campanæ etiam ad dæmonum fugandas potestates cum turbines oriuntur erunt pulsandæ.

In qualibet Sacristia præparentur infrascripta.

GEnuflexorium ante quod versetur Imago Crucifixi, vel Beatissimæ Virginis,

Duo vascula alterũ pro hostijs asseruandis, pro particulis alterum.

Armaria, & Capsulę pro conseruandis sacris vestibus; Calicibus, pro purificatorijs, ac corporalibus reponendis.

Fons, cum sua mappula ad abstergendas maculas celebrantium.

Tabella missarum, ac Anniuersariorum, cum nominibus illorum pro quibus est cælebrandum, & cum nominibus Capellæ.

Tabella Clericorum, qui obstricti sunt seruitio eiusdem ecclesiæ.

Tabella casuum Bullę in Cœna Domini, & casuum Episcopalium.

Liber Baptizatorum, Confirmatorum, Matrimoniorum, Defunctorum si Ecclesia fuerit Parochialis.

Hæc,& similia conficiantur iuxta formam in Rituali Romano traditam.

CAPVT X.

De prædicatione Diuini Verbi.

Oncionandi munus Episcopis esse de mandatum latè demonstrant Cōcilia Carthag. 4.[a] Moguntin.[b] & Trident.[c]

Quia tamen vbique locorum nostrę Diœcesis præsentialiter esse nō possumus Parochos episcoporum in tanto negotio suffraganeos esse voluit. Trident.[d]

Parochi singulis Dominicis, & festis diebus solemnibus plebes sibi commissas pro sua earumque capacitate doctrina salutari reficiant, idem Concil.

Olim namque die Dominico conciones haberi mos erat. Clemens.[e]

a Concil. Carthag. can. 20.
b Mogunt. can. 25.
c Trident. sess. 5 cap. 2.
d Trid. vt sup.
e Clemens in constit. Apost. 59 constit.

Tempore quadragesimæ concionatores, siue seculares, siue regulares fuerint hanc rationem, ac normam seruare teneantur.

Primò, quod quicumque concionator in nostra Diocœsi esse voluerit literas de idoneitate, ac morum honestate secum deferat parochi, vel superioris sui si regularis exteterit. Lateranen. vltim.[f]

f Lateran. vlt. sess. 11.

Secundò, quod concionatoris munus minime subeant, nisi coram nobis, aut nostro Vicario se pręsentauerint, & benedictionem obtinuerint.[g] Trid.

g Trident. sess. 5

Tertiò, quoniã aliqui sub specie pietatis virtutem eius, vt ait Apostolus abnegantes, authoritatem sibi vindicant prædicandi, cum Apostolus dicat, quomodo prædicabunt nisi mittantur; ideo huiusmodi excommunicat. Innoc.[h] qui non missi publicè, vel clam prædicant; Later.

h Later sub Innoc. 3 c. 3.

Est enim hoc pręcipuum officium in ecclesia, nec omnibus committendum, D. Thom.[i]

i D. Thom. 3. par. q. 67. art. 1.

Quartò, peccata populorum, quibus missi fuerint corripiant iuxta illud Apostoli,[l] argue obsecra increpa, & iterum peccantem coram omnibus argue. Paulus.[m]

l 2. ad dim. 5.

m Paulus 1. ad Tim 5.

Non tamen publicè pręlatos arguant, cum

veri-

vetitum ſit ponere os ſuum in Cœlum, & ſeniorem hoc eſt prę latũ haud increpandum eſſe doceat Apoſtolus, [n]

Sed Epiſcopis reuerentia adhibenda eſt. Anacletus, [o] & Euariſt. [p]

Quintò, ſi autem publica fuerint peccata, & populum in ſcandalum trahant, vel errent in fide publicè illos tunc temporis poſſunt reprehendere. D.Thom. [q] hoc enim pacto Paulus redarguit Petrum, ne redargueretur fides Auguſt. [r]

Sexto, peccata publica non tamen ſcandaloſa, nec ſaluti proximorum nociua in particulari poſſunt aduertere, ſicut Coloſſenſibus, [f] mandauit Apoſtolus dicite Archippo Epiſcopo miniſterium tuum imple, vel ſuperioribus, aut ſibi ipſis ſunt relinquendi. Caietanus. [t]

Septimò, Euangelium, & ſacram ſcripturam iuxta doctorum interpræ tationẽ, qui ſint acceptati ab Eccleſia, & non aliter exponant.

Octauo, tempus Antichriſti, & particulares reuelationes non proponant. Later. [u]

Nono, ineptis ac doctis fabulis ſano relicto ſermone prurientes auribus populos non alliciant. Apoſtolus. [x]

Nec ſacram ſcripturam ad ſcurrilia, fabu-

[n] Paulus 1. ad Tim. 5

[o] Anaclet. epiſt. 2.

[p] Euariſt. epiſt. 2.

[q] 3. p. q. 42. ar. 2.

[r] Auguſt. apud D.Thom. loc. cit.

[f] ad Coloſſ. vlt.

[t] 3. p. q. 42. ar. 2.

[u] Later. ſub Leon. 10. ſeſſ. 11.

[x] 1. ad Tim. 4.

losa vana adulationes, detractiones torqueant. Trid.[aa]

aa Trid. sess. 4 decr. vlt.

Decimo, abstineant ab obstentatione, ac vanis quęstionibus, sed audiant Paulum docentem; ego cum venissem ad vos fratres non veni in sublimitate sermonis, aut sapientię annuncians vobis testimonium Christi, non enim iudicaui me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc Crucifixum. Paulus.[bb]

bb Paul. 1.

Decimo primo, neque concionem totam dictis poetarum siue prophanorum autorum commaculent, nam Paulus 37. annis est concionatus, & tamen non legimus vsum fuisse poetarum dictis nisi ter. Sanctus Vincent.[cc]

cc Vincent. ser. 4 sexages.

Decimo secundo, veritatem Euangelicam authoritatibus hominum (Patribus exceptis, ac sacris Doctoribus) non confirment, dicente Apostolo[dd] notum vobis facio Euangelium, quod euangelizzatum est à me, quia non secundum hominem accepi illud, quod enim secundum hominem est mendacium est ponderat. August.[ff]

dd Paul. ad Gal.

ff August. tom. 4 epist. ad Galat.

Decimo tertio, Doctores modernos nominatim quasi in robur scripturæ in Cathedra non afferant.[gg] Vrban. 8.

gg Vrban. 8.

Decimo quarto, risus, & scurrilia fugiant,

ne

ne Nazianzeni locum habeat quęrela, duas iam dari Theatrales ſcenas hoc diſcrimine inter ſe diſiunctas, quod altera omnibus pateat alia quibuſdam altera Theatrica ſpiritualis alia nominetur. Nazianz. [hh]

Decimo quinto, vniuerſitates populis conſuetas eleemoſynas non diminuant. Sacra Congreg. [ii]

Decimo ſexto, officium parochorum erit has contributiones ſimul colligere & reddant Paſchatis tempore concionatoribus iuxta illũ, ne claudas os boui trituranti, [ll] cum etiam dicat Paulus, [mm] ſi vobis ſpiritualia ſeminauimus, parum è carnalia veſtra metamus.

Decimo ſeptimo, caueãt diuini Verbi Præcones omnem ſpeciem auaritiæ, nec per lucrum concionentur ſunt enim iſti docet Ignatius non Chriſtiani, ſed Chriſtempori; ideſt, Chriſti lucriones, qui ex Chriſti nomine quæſtum faciunt, fraude circumferentes eius nomen, & adulterantes Verbum Dei. Ign. [nn]

Parochi per ſe concionantes etiam prætextu paupertatis non poſſunt accipere eleemoſynas, quas Vniuerſitates prædicatoribus largiuntur. [oo] Congr. Concilij.

hh Nazianz. orat. 26.

ii Sac. Congr. ad epiſc. Caſſan. 3. Iul. 1590.

ll Deut. 25.
mm Paul. 1. ad Corinth. nono.

nn Ignat. Epiſt. 5.

oo Congr. Conc. in vna veſtam. 20 Martij 1621

SECVNDA PARS

De Clericis.

Lericos in ſortem Domini vocatos, genus electum, ac regale, ea decet honeſtate pollere, vt ſæcularem Cœtum quem incomparabiliter tranſcendunt, admiratione, & ædificatione perfundant. Quapropter, vt certam viuendi normam preſcriptam habeant, ea quæ ſecundum Deum iuxta antiquorum decreta Conciliorũ ſentimus, per certam methodum diſtinguemus.

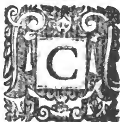

CAPVT I.

De frequentatione Ecclesiæ.

LERICVS, ſi intra Ciuitatem fuerit, vel in loco in quo eſt Eccleſia, ſi ad illam, aut ad quotidianum ſacrificium non venerit, Clericus nullo pacto habeatur. Toletan. 1. [a] & Mogunt. [b]

a Tolet.1.can.5
b Mogunt. can. 57.

Omnes Clerici ſingulis diebus quindecim ſacrę Euchariſtiæ Sacramento reficiantur. Delinquentes verò per tres vices continuas, pœnam nouerint ſe incurriſſe ad arbitrium noſtrum. Presbyteri verò diebus Dominicis,

& festis solemnibus, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, vt suo muneri satisfaciant missas celebrent. Trid. [c]

[c] Trid. sess. 23. cap. 14.

In Ecclesia cũ superpelliceis appareant non sordidis, aut fractis, cum munditia maximè sacerdotes deceat hac enim ratione olim præcepit Dominus in ostio Tabernaculi labrum Æneum cum speculis mulierum, vt nihil sordidum, aut maculatum in vestibus eorum, qui altari inseruiebant, videretur. [d] Exod.

[d] Exod. 38.

Caueant ne se in processionibus in via cum alijs admisceant absque superpelliceis; præcipuè in processionibus defunctorum, vt lucrum habeant. Neque eorum incessu, statu, habitu cuiusquam offendatur aspectus. August. [e]

[e] August. in reg. Cleric.

Frequëntent festiuis diebus chorum, vt de festiuitatibus tractantes, diximus, Trident. [f]

[f] Trid. sess. 23. cap. 13.

CAPVT II.

De habitu Clericorum.

TAlaribus veſtibus Clerici vtantur, hac enim veſte cœleſtis Iacob Ioſephum ſibi præ cœteris natis dilectũ decorauit. [a] Neque audeant laicales veſtes deferre, pedes in diuerſis ponentes, vnum in diuinis, alterum in carnalibus, ſed illas quæ ordini proprio ſunt congruentes. Trid. [b]

Nam ſacerdotes iuſtitiam debent induere, hoc eſt ſanctitatem, etiam in habitu debent redolere. Pſalt. [c]

Et forma veſtium deformitatis mentiûm, ac morum eſt inditium. Bernard. [d]

Olim color clericalis varius extitit, nam ſuſcæ veſtis meminit, Auguſt. [e] Candidæ Hieronymus, [f] & vt in plurimum violaceæ, modo nigrum colorem conſuetudo ſibi vſurpauit, quem & nos preſcribimus, prohibentes veſtes diuerſi coloris, ſiue habitum virgatum, ita Tex. [g]

Quid enim eſt, inquit, Hieronym. quod Clerici aliud eſſe, aliud videri volunt, ſcilicet habitu milites quæſtu Clericos actu verò

a Geneſ.

b Trid. ſeſſ. 14. cap. 6.

c Pſal. 131.

d Bernard. lib. 3. de conſid. c. 11.

e Auguſt. c. 199. ad Ed:ciam.

f Hyeron. lib. 1. contra pelag.

g tex. 1. de vita, & honeſt. cler. c.

neutrũ exhibent;nam neq; pugnant,vt milites neq; Euangelizzant, vt Clerici. [h] Hieron.

Eundem habitum talarem. Clerici coniugati deferre teneantur. [i] Trident.

Alias non gaudeant foro. Bonifac. 8.

Omnis ornatus corporeus ab ordine sacerdotali extraneus censetur. Clerici igitur, qui se splendidis vestibus exornant, correctioni subiacebunt, qua spreta, si perseuerent puniuntur. Quod etiam de his qui vnguẽto sunt delibuti, intelligimus. Similiter irridentes Clericos, qui vili amictu, & modesto conteguntur, pœnas luent: superioribus enim temporibus omnis vir sacerdotalis moderato, & honesto indumento vestiebatur. Nicol. 2. [l] & Greg. [m]

Qui habitum deserunt fori priuilegium amittunt; quod si aliquando habitum, & tonsuram quis dimiserit, & inueniatur absque habitu in captura, & alias talem habitum sit solitus deferre fori priuilegium non perdit. Sac. Congr. [n]

Nullus heremiticum habitum absque licentia nostra assumat. Trid. [o]

Clerici, qui ob delictum habitum dimiserunt ad clericatus priuilegium in posterum non admittantur. Sac. Congr. [p]

h Hyeron. epist. ad nep c.11.

i Trid. sess. 25. c. 6.

Bonif. 8. in 6. de cler. coniug.

l Nicol. 2. can. 16.

m Gregr. hom. vlt.

n Sac. Congr. apud Bonac. de leg. dist. 10. pun. 1. §. 4.

o Trid.

p Sac. Congr. episc. Sulmon. 7. Iunij 1619.

CA-

CAPVT III.

De Corona.

Lerici in hoc raduntur, vt sollicitudinē coronę Domini in capitibus suis gerant. Concil. Tiburiens.[a]

Et quia dignitatem regalem habent in Decreto.[b] Siue etiam, quia diuinis vacare debent, superius rasuram habent, & in temporalibus admisceri non possunt, idcircò inferius tondentur. D. Th.[c]

Mos quidem, ac ritus antiquus in Ecclesia Dei, & non à tempore Augustini, vt deceptus fuit Caluinus, nam tempore Apostolorum initium habuit. Isidorus.[d]

Vnde actorum 21. legitur sanctificate viros, & radant capita sua, & meminit. Dionysius.[e]

Clerici igitur coronam, & tonsuram habeant. Lateranen.[f]

Quæ corona sit in capite ad modum sferæ. Anicetus Papa.[g] Longos texere crines antiquæ legis, patres consueuerunt, quoniam ipsis nondum erant pandita incarnationis, ac redemptionis humanæ sacramenta.

a Concil. Tibur. can: 20.
b c. duo sunt.
c d. 7. in 4. dist. 24.
d Isid. lib. 2. de diuin. offic. c. 4.
e Dionys. 6. eccles. Hierar.
Lateran. c. 16.
g Anicet. episc. ad Gallos.

Hoc

Hoc enim coma longa, nec non velata Moysis facies sub huiusmodi velis declarabant, quas comas tollunt nostri sacerdotes, quia ipsis reuelata sunt secreta cœlestia. Sanctus August. [h]

Nullus ergo Clericus prolixas deferat comas, cum olim ritus hæreticorum fuerit. Tolet. 4. [i]

Sed aures gerant patentes, crinibus minimè confusas. Bonifac. [l]

Barbam non nutriant. Carthag. 4. [m] nisi honestam, & secundum ritum consuetam.

Si quis carens beneficio habitum induat absque tonsura, vel tonsuram sine habitu deferat priuilegio fori non gaudeat. Sacræ Congr. [n]

Clerici coniugati cum habitu, & tonsura debent incedere, & Ecclesiæ à nobis deputatæ inseruire, alioquin priuantur foro. Trid. [o]

Contrauenientes pœnam arbitrariam subeant, & Clerici ab Archidiacono detondeantur inuiti. Agaten. [p]

h S. August. lib. 1. de [?]de oper. Monac.

i Tolet. 4. can. 40.

l Bonif. 8. in decret.

m Carthag. 4. can. 44.

n Sac. Congr. apud Bellet. disq. cleric. p. 1: tit. 3. §. 8. n. 7.

o Trid. sess. 23. c. 6.

p Agaten. can. 20.

CA-

CAPVT IV.

De Continentia.

HOC præcipuè clericis eſt cauendum, ne ipſi ſint criminoſi, neque vitam inhoneſtam tranſigant. nam ſi ipſi deprauatis ſint moribus, quo pactò laicos de ipſorum vitijs poterunt redarguere, quomodo non vituperabitur eorum miniſterium quando monente Paulo, in omnibus ſicut Dei miniſtros ſe exhibere debent, & ipſi contaminant ſancta, vt lamentabatur ſophonias, & reprobant legem. Trid.[a]

Et quoniam continentia quæ Angelos facit iuxta illud proloquium, in carne præter carnem viuere Angelicum eſt. Clericum, & præcipue ſacerdotem, qui iuxta Malachiam Angelus Domini exercituum dicitur maximè decet, quidquid male ſenſerint Vigilantius,[b] Vuiclef,[c] Luter,[d] & Caraloſtadius,[e] qui primus Archidiaconus in Germania vxorem habuit; ideò de continentia clericorum aliquid dicemus, & ex antiquis traditionibus, licet paucis adducendis breuitati conſulen-

a Trid. ſeſſ. 14. de vit. Cleric.

b Hieron. contra Vig.

c Vuiclef: de offic. paſtorali.

d Luter. tom. 2. Germanico.

e Caraloſtad. in erroribus Caroloſtadij.

ſulentes eſto ſint plurimæ hęc veritas firmabitur, & dum proponitur quanto pretio fuerit ab antiquis habita eius ſingularis prærogatiua demonſtrabitur.

Cum fæminis habitare antiquitus, niſi ſoror eſſet, aut proxima fuit interdictum. [g] Lucius Papa.

g Luc. PP. epiſt. 1 ad epiſcop. Gallum, & Hyſpan.

Et ſolę matres, Auię, materterę, Amitę, ſorores filiæ fratrum, & ſororum habitare permittebantur cum clericis. Carthaginenſ. ſecundum. [h]

h Carthag 2. can. 7.

Imò neque cum ſororibus, vel propinquis ſe poterant ſecreto adiungere, ne licentia ſuarum, vel propinquarum mulierum quiſque familiarior haberetur ad perpetrandum ſcelus, & hoc pœna ſex menſium pœnitentiæ. Brachar. tertium. [i]

i Bracharen. 3. can. 4.

Et ſi enim propinquæ mulieres ſuſpectæ non ſint tamen quæ ad eas ventitarent ſuſpicionem poſſunt efficere, dicebat. Auguſtinus. [l]

apud Poſſid. in vita Auguſt.

Ne dum habitatio continuata, verum etiã quoad ſecretum cubiculi puellam, vel ingenuam, vel ancillam intromittere prohibitum fuit. [m] Arelat. ſecundum, quod etiam, & nos prohibemus, ſicut etiam prohibemus habere ſiue liberam, ſiue ancillam in conſortio fa-

m Arelat. 2. can. 4.

milia-

miliaritatis. Tolet. &c. [g] Famulas etiam ætatis prouectę in domo secum non teneant; nam hoc cuidam Senogallensi sexagenario prohibuit. Congr. [h] Episcoporum, qui famulam sexagenariam habebat, & iterum contra alium Presbyterum Ferrariensem censuit Sac. Congr.

Clericis concubinas, & feminas de quibus suboriri potest suspicio in domo, vel extra retinere, aut cum illis aliquam habere consuetudinem sub pœnis à Sac. Canonibus, & Concilijs impositas interdicimus. Trid, [l]

Pœnæ impositæ sunt istæ. Si fuerit publicus à perceptione fructuum, vel Beneficiorũ ad tres menses maneat suspensus, & si admonitus vltro non dimiserit, priuetur. [m] Basil.

Nullus eius Missam audiat. Nicolaus Papa. [n] & excommunicationi subiaceat post factas tamen admonitiones. Trident [o] & alijs pœnis etiam pecuniarijs subiectus sit. Congr. Concilij. [p]

Si quis tamen Clericum in accusatione fornicationis impetit secundum præceptum Pauli duo, vel tria testimonia requirantur ab illo; quod si non potuerit datis testimonijs comprobare, accusator delicti pœnam accipiat. Bracharen. [q]

g Tolet. 2. decret. 1.

h Congr. 15. Februarij 1619. Congr. in vna Ferrariensi 5. iunij 1619.

l Trid. sess. 23. c. 14.

m Basilieen. concil. sess. 20.

n Nicol. dist. 32

o Trid. sess. 24. c. 8.

p Congr. Concil. 5 Nouemb. 1687

q Brachar. 2. can 8.

In Domibus turpes imagines non habeant quas nullatenus pictores vltro pingere tentabunt Synodus Constantinop. [r]

[r] Synod. Const. ſcan. 100.

Pulſata tertia noctis hora, niſi vrgeat neceſſitas, ſe colligant, nam horis illicitis ambulare prohibitum eſt. Concil. Epaun. [f]

Concil. Eup.

CAPVT V.

De Armis.

Rma Clerici non deferant, cum Arma militiæ noſtræ non carnalia, ſed ſpiritualia ſint docet. Apoſt. [a]

[a] Paulus.

Olim cum armis iuuentus triginta dierum incluſione detentus aqua tantum, & modico pane diebus ſingulis ſuſtentabatur. Matiſcon. ſecundum. [b]

[b] Matiſcon 2. cap. 3.

Si arma fuerint breuia, & Clericus de nocte repertus quinquaginta ſcutorum pœnam luat, ſi de die viginti quinque, ita in nonnullis ſynodis ſanctè ſancitum.

Arma, quæ ſub veſte reconduntur ſunt penitus interdicta per Summos Pontifices. [c] Pium IV, & V.

[c] Pium 4 & 5

Si quis autem quod abſit homicidium perpetrauerit omni ordine, & Beneficio Eccle-

ſiaſtico

ſiaſtico perpetuo careat · Trid. [d] etiam ſi probari non poſſit iudiciarie, ſed ſit occultum. Trid.

Homicidium caſuale, & abſque culpa, in quo non ſit data opera rei illicitæ irregularitatem non parit. Congr.Concil. [e]

Nouerint autem tantã eſſe homicidij malitiam, quod Moyſes dilectus Dei erat, & tamẽ Diabolus Michaeli miniſterium præbenti in eius ſepultura ſe oppoſuit, putans ſepulcro indignum, qui fuerat homicida Ægyptij; ita explicat verba Iudæ Apoſtoli de Altercatione Michaelis cum Diabolo.Ecumenius. [f]

d Trid.ſeſſ.14. cap.7.

e Cong.Concil. 6. Iulij 1599.

f Ecumen. apud Theat. magnum bum. vita vet. reliquia, §. exemp. ſac. ſcrip. veter. teſtam.

CAPVT VI.

De Venatione, & Itinere.

Enationi non incumbant Clerici, nullum enim ſanctum, inquit, Hieronymus, venatorem legimus. Nicol· Papa. [a]

Venationẽ, quæ dicitur clamoſa fugiant [b] cap. 1. de Cler.

Canes ad venandum, ſiue accipitres, aut huiuſmodi non habeant. Agaten· Conc. [c]

a ex Decretis Nicol. apud Gratian.

b cap. 1. de cler. venat.

c Concil. Agaton. can. 35.

d Concil. Vormac. can. 4.
e Innoc. cap. vnico de cleric. peregr.

Abſque noſtra licentia iter non agant.[d] Vormac, & Innoc.[e] & hoc ſub pœna in alijs ſynodis Vmbriaſicenſibus decreta.

f Trid. ſeſſ. 24.

Sacerdoti vago, & ignoto Miſſas celebrare non liceat. Trident.[f]

g Carthag. 4. can. 48.

Ad nundinas non pergant. Carthaginen. quartum.[g]

CAPVT VII.

De Bonis, ac Redditibus.

a Carthag. 4. can. 5.
b Trid. de reform. can. 11
c 3. ſynod. Rom. Trident.

Vppellectilem modeſtam habeant. Carthag. 4.[a] De ſuis redditibus eccleſiaſticis conſanguineos locupletare non audeant. Concil. Trid.[b]

Bona Eccleſiaſtica ſub anathemate non alienent. 3. ſynod.[c] Rom. & Trid.

CAPVT VIII.

De Tribunali laico.

NVllus Clericorũ curiam propter causam, etiã suam intret, quoniam omnis curia à cruore dicitur, & immolatio simulacrorũ est. Syluest. [a] in Concil. Rom.

Non possunt cognosci à Tribunali laico, infra de Immnnitate &c. [b]

Non est danda ipsis licentia, quod aliquid testificentur laicali magistratui, quando per indirectum potest exoriri criminalitas sic Congr. Respondit Episcopo Placentino petenti, an duo Presbyteri, qui testes interfuerant cuidam testamento rogato per notarium, qui testamentũ falsificauerat, & erat iam carceribus mancipatus noluit enim Sac. Congr. vt coram Iudice laico (siue ciuiliter, siue criminaliter ageretur) dicti Presbyteri possent examinari. Sac. Congr. [c]

Qui Clero adnexi sunt, non accedant ad actus, siue ad administrationem bonorum, vel procurationum, dicente. Apost. [d]

Nemo militans Deo ingerit se negotijs sæcularibus. Carthag. 1. [e]

a Concil. Rom. can. 16.

b infra de immunitat. Cler.

c sac. Congr. 19 Iulij.

d Tim. 2.

e Carthag. 1. can. 6.

CA-

CAPVT IX.

De Fæneratoribus.

QVicumque in Clero esse voluerit, emendi vilius, & vendendi carius studio non vtatur. Tarracon. [a]

Fæneratores enim Clericos iuxta formam diuinitus traditam à Comunione seiungit. [b] Concil. Arelat. 1.

Modo per plures etiam Canones est interdictum iuxta illud Apostoli, argentum, aurũ, & vestem nullius concupiui 7. synod. [c]

Non tamen prohibetur Clericis, vt ipsorum bona patrimonialia, & bona beneficiorum excolere faciant, atque adhunc effectum animalia quæ ad hoc fuerint necessaria, emant ac vendant:

Neque enim possunt propter hoc à succollectoribus Nuntij aliquo pacto molestari, [d] Sac. Congr.

Similiter, si à locis pijs terrena in affictũ acceperint non possunt prætextu illicitæ negotiationis molestari. Congr. [e]

Nullus Clericus secularium domos eorum facultates tractaturus, siue subiturus procura-

tio-

a Tarracon. can. 2.

b Arelat. 1. can. 12.

c 7. Synod. & alibi.

d Sac. Congr. 15. Nouembr. 1616. Nuntio Neapol. Sac. Congr. ep. sc. 19. Ian. 1593. Nuntio Neapol.

tionem ipsorum adeat. Calcedonen.[f]

Oportet Clericum irreprehensibilem viuere, & summo studio niti, vt omnes huius vitæ curas abijciat, ne fidei iussor existat, nec aduocatus litium fiat, neque vllo iudiciali negotio inueniatur perplexus, ne huiusmodi curis præfocatus Deo vacare non possit. Clem.[g] & Nicen.[h] & Cart. 1.

f Calcedon. can. 3. & actio. 6 cap. 2.

g Clem. epist. 1
h Nic. can. 10
cart. 1. c. 6.

CAPVT X.

De mensa.

IN mensa sobrietas seruetur. Trid.[a] Conuiuia inhonesta, & turpia fugiant, vt enim ait Hieron.[b] omniũ christianorum domos veluti proprias amare debemus, vt consolatores nos in mæroribus suis potius quam conuiuas in prosperis nouerint. Conc. Mogunt.[c]

a Trid. sess. 22. cap. 1.

b Hieron. ad nepot.

c Mogunt. can. 10.

In mensa circa potum temperantiam obseruent, & quando vnus alium inuitaret ad prandium, & illum ad bibendum vltra tertiã vicem non se constringant.

Conc. Nannetense, c. quando autem 44. dist.

Prohibemus Clericis quod se adinuicem obligent ad bibendum ita, quod ille sit vi-

ctor

ctor, qui ſe inebriauerit, & ſęcundiorem calicem hauſerit. Innoc. 3. in lat.[i]

i Innoc. 3. in lat.

Non permittant in ſua menſa aliorum murmurationem, ſed illud Auguſtini memoriæ retineant, qui ſuis commenſalibus dicere ſolebat.

Quis quis amat dictis abſentũ rodere vitam. Hanc menſam vetitam nouerit eſſe ſibi, Auguſtinus.[l]

l in Aug. vita.

CAPVT XI.

De ludis.

Leæ, ac taxilli ſiue ludi merè fortuiti clericis vetiti ſunt, cap. cler.[a] Hoc ſub pœnis arbitrarijs nobis. Trident.[b]

Antiquitus ab officio, & beneficio amouebantur, cap. inter dilect.[c]

Spectaculis, ac põpis non interſint.[d] Mog.

Inſpicere colludentes ludo moriſero interdictum eſt quando per tempus notabile fuerit cap. cleric.[e]

Et hoc ſub pœna excommunic. Pius V.[f]

Hippodiaconus cantor, aut lector Aleæ vacans, vel deſiſtat, vel ſegregetur. Clem.[g]

a c. Cleric. 2. & authen. de ſanct. episc. §. interdic. de vit & honeſt. Cleric.
b Trid. ſeſſ. 22. cap. 1.
c c. interd. lect. de exc. prelat.
d Mog. can. 10.
e cap. cleric.
f Pius V. in bull.
g Clem. Rom. can. 43.

CA-

CAPVT XII.

De falsis testibus.

FAlsus testis, prout crimen est abstinebit, si tamen non fuerit mortis quod obiecit, etiam si probauerit quod diu tacuerit biennij tempore abstinebit, si autem non probauerit in conuentu clericorum per quinquennium placuit abstineri, sic olim decreuit. Libert.[a]

Si aliquis Episcopum Presbyterum, vel Diaconum falsis criminibus appetierit, & probare non potuerit, idem Concil.[b] olim communionem prohibuit. Libert.

Pro grauitate tamen delicti, quod falso imposuit pœnas veras luet.

Subditi prælatos suos, nedum accusare, sed nec iudicare, nec leuiter reprehendere debent, percussit enim Dauid[c] corsuum, quia oram clamidis Saul absciderat, sic faciunt, qui contra prælatos suos verbis accusatorijs mordent, facta quippe præpositorum oris gladio ferienda non sunt. Nicol. Papa.[d]

Clerici contempto Episcopo seorsim non se colligant. Concil. Antioch.[f]

a Libert. can. 74

b Libert. loc. cit.

c 1. Reg. 24.

d Nicol. epist. ad mich. Imperat. Const ant.

f Conc. Antioch. can. 5.

Nullus clericus ante diligens examen, & ſynodicam ſententiam à communione proprij ſe Epiſcopi ſeparet, licet criminalem quamlibet cauſam eius ſe noſſe prætendat, qui contraſecerit ſacerdotali honore indignus eſt. Concil. Conſtanſ. [g]

g Conſtant. can. 10.

Habeant autem mutuam clerici reuerentiam, Pontifici ſint ſacerdotes ſubditi, Diaconis Subdiaconi, Lectoribus exorciſtæ in omni loco repreſentantes obſequium. Conc. Rom. [h] & vnuſquiſque maioribus ſuis.

h Rom. 1. cap. 7.

CAPVT XIII.

De electione, ac audientia caſuum.

IGnorantia mater cunctorum errorũ maxime in ſacerdotibus eſt vitanda, qui docendi officium in Dei populo ſuſceperunt, ſacerdotes legere Sacras ſcripturas frequenter admonet Paulus [a] dicens, attende lectioni, & exercitationi. Paulus,

a 1. Tim. 4.

1. Nouerint igitur ſcripturas ſacras, & Canones meditentur, omne opus eorũ in prædicatione diuina, & doctrina conſiſtat, & ædificent cunctos tam fidei ſcientia, quam operũ diſciplina. Tolet. 4. [b]

b Tolet. 4. can. 24.

Om-

2 Omnes clerici ad audientiã casuum cõscientiæ, conueniant, confessarij verò, qui tribus continuatis vicibus defecerint, etiam Regulares suspensi maneant. Ita Romæ ex mandato fel. rec. Vrbani 8. imposuit Card. [c] Vic.

[c] Vrban. 8. à Card. Vicario emunato, pro cõfessarijs, qui Romæ confessiones excipiunt.

3. Sacram scripturam, Cathechismum Romanum, nostras hasce synodales constitutiones habeant apud se, & præcipue Concil. Tridentinum.

4 Pro libris legendis, quinã (maximæ confessoribus) aptiores sint, consulant Episcopũ, quando ad eius Palatium conuocati fuerint. Turonense. [d]

[d] Turon. cap. 22.

CAPVT IX.

De libris legendis.

a cap. 21.

QVoniam Turonense [a] Concilium selectionem librorum munus Episcoporum esse speciali sanctione determinauit, quæ nimirum inter tot volumina aptiora sint, quæ clericorum sacer ordo percurrat, idcircò paucos nonnullos hic ex libris quos possunt vtilius legere recensebimus, nihil clericorum liberati prçiudicantes, quin & alios etiam per doctos legant Authores.

Circa Theologiam Sanctus Thomas, Scotus, Egidius, & Henricus aptissimi sunt, & vnusquisque illorum suas habet classes, ac cõmentatores Caietanus, Aureolus, Durandus.

Et istos sui sequuntur asseclæ Durandus tamen in aliquibus opinionibus difficilis est.

Si recentiores maluerint habeant apud se Suarez, Vasquez, Granado, Bannez, Curiel, Lorcam, Siluium, Ioannem de Sancto Thoma Araujo Monte pelosum.

Si nouissimos appetant, & nostra ætate superstites Ioannem de Lugo cuius scientia quanto prçclarior extiterit ex eo colligant,

quod

quod purpurea præ cæteris fuerit dignitate prę ſignata.

Sfortiam Pallauicinum virum omniſcium quem etiam habebunt Piloſophum, Hiſtoriographum, in omnibus artibus liberalibus peritiſſimum.

Reuerendiſs. Generalem Raphaelem de Auerſa vere ſapientię candidatum.

Et alij plures ſunt, quos hic recenſere ne prolixi ſimus, non vacat.

Si morales Theologos velint habeant Syluestrum, Nauarrum, Sanchez, Toletum, Azorium, ex recentioribus ſunt plurimi Bonaccina, Filliuccius, & ſatis eruditus in quo multas eruditiones habebis, Pater Diana, Et Reuerendiſs. Vincentius Candidus, Sacri Palatij hoc eſt orbis Magiſterio deſtinatus.

Qui controuerſijs cupiunt inſiſtere Bellarminum, vel Grauinam præ manibus habeant, nam quam plures ſunt controuerſiarum ſcriptores.

Hęc de libris nobis ex occaſione occurrunt, quos ſi perlegerint, ſibi, ac ſæculo plurimum poſſe prodeſſe pro certo nouerint, multa etiam ſupereſſent recenſenda pręclarorum volumina Doctornm, quæ tamen præterimus; nam loco ſynodi indicem haberemus.

TERTIA PARS

De Clero, & Primo de Dignitatibus.

CAPVT I.

De Archidiacono.

Rchidiaconus tamquam Vicarius Episcopi,& oculus est Diœcesis, cura illius est cum alijs examinatoribus examinare promouendos ad sacros ordines, & licet antiquitus ille diceretur Archidiaconus qui primus erat Diaconorum modo tamen etiam supra Presbyteros illi cura demandata

eſt, [a] cap, 1. de offi. Archid.

Eius munus eſt, quod Clerici habitu decenti incedant, & qui comam nutriunt etiam ab ipſo inuiti detondeantur. [b] Agat. Alex. 3. [c] ext de vit. & honeſt. Cleric.

Quando Epiſcopus miſſam celebrat, ipſe ſi nolit Euangelium legere debeat alicui Diaconorum demandare, quin etiam ſubdiaconis imperabit, quinam eorum Epiſtolam legere debeat, Archidiaconi enim munus eſt huiuſmodi imponere offic. [d] cap. de offic. Archid.

Vaſa vſui eccleſię dicata cuſtodiat. [e] cap. ea quę de off.

Non poteſt literas commendatitias dare, cap. ſignif. [f]

Nec curam animarum committere, cap cum ſatis. [g]

Nec poteſt quacumque ex cauſa ſententiā excommunicationis ferre, cap. Archid. [h]

a cap. 1. de offic. Archid.

b Agat. cap. 20.

c Alex. extra de vit. & honeſt. Cleric.

d de off Archid.

e cap. quæ de off. Archidiac.

f c. ſignificaſti;

g c. cum ſatis de off. Archid.

h de off. Archid.

CAPVT II.

De Decano.

Ecanus in Diocœsi nostra primum obtinet locum post Archidiaconum cap. super specula. [a]

Decanatus est dignitas, à c.super specula. Ad ipsum spectat aduertere, ne quid indecenter inordinatum aut parum modestum tam in capitulo, quam in choro committatur, & quod episcopis huius Diœcesis defunctis cælebretur piè, ac religiosè anniuersaria dies iuxta moduum à nobis præscribendum in tit. de exequijs.

a cap. super specula.

b tit. de exequijs in fin.

CAPVT III.

De *Archipresbytero*.

ARchipresbyter Archidiacono iurisditione, & potestate subiectus est, cap. 1. de off. Archiep. [a]

Duplex autem est Archipresbyter alter Vrbanus de quo in cap. officium, [b] & iste est dignitas. Alter est Ruralis, qui in terris primum obtinet locum, & curam gerit plebis, cap. vt singulæ. [c]

Archipresbyter, qui est dignitas habet de iure, quod in festiuitatibus præcipuis, aut solemniter ipse cælebret, vel alijs hanc curam committat, cap. off. [d]

Quod vices parochi faciat, ita in nostra Diœcesi moris est.

Non tamen potest à casibus nobis reseruatis absoluere, neque omnes ex nostra Diœcesi, sed præcise plebem sibi demandatam, cap. vlt. [e]

Quod de parochis diximus nouerint Rurales Archipresbyteri ad ipsos pertinere.

a cap. 1. de off. Archipresb.

b cap. offic.

c cap. vt singula

d c. off. de eod. tit.

e cap. vlt de off. Archipresb.

CPAVT IV.

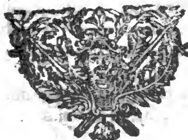
De Cantore.

CAntor siue pręcentor de quo fit mentio in capitulo cum olim est dignitas, cap. [a] cum olim.

Munus illius est tam in horis canonicis quam in missis celebrandis, ac lectionibus imponendis presbyteris distribuere Antiphonas, & Hymnos &c. dicitur enim præcentor quasi primus canens, & totam officij machinam distribuens, [b] d. cap. cum olim.

a c. cum olim.

b d. c. cum, olim.

CAPVT V.

De Thesaurario.

THesaurarius quarta dignitas, est ad ipsum spectat custodia sacrorum vasorum, Pontificalium vestium, ac totius ecclesiastici thesauri, cap. perlectis. [a]

Non tamen vestes illas proprio vsui potest appropriare, vt aliqui fecerunt, & transgrediens pœnam quæ nobis aptior videbitur incurret.

Solebat apud nonnullos sacellarius appellari à paruo sacco, quem secum ferebant ad ponendas ibi pecunias Ecclesiæ.

Ipsius est, quod mũda habeantur linteamina, facta resarciantur, statuto celebretur die, indulgentias præsente Episcopo ipse pronunciat, minoribus sacristis præest, & idem officium habet, ac sacrista solo nomine discrepantes, [b] cap. perlectis.

[a] c. perlectis 6. ad Thesaur. dist. 25.

[b] cap. perlectis.

CAPVT VI.

De ſubcantore.

VLtimum locum inter dignitates ſubcantor obtinet, ſiue ſuccentor, cuius munus eſt abſente cantore antiphonas, & pſalmos diſtribuere, nec non cantum in choro inchoare eius mentio fit. [a] cap. inter dilectos.

a cap. inter dilectos.

CAPVT VII.

De Clericis coniugatis.

CLerici coniugati, qui clericali, vel aliquo minori ordine fuerint inſigniti ante, & deinde vnica, & virgine ducta more clericorum viuere volunt admittuntur à Sac. Canonibus, & Trid. [a]

a Trid. ſeſſ. 23. c. 6

Horum officium eſt aſſidue in ſeruire ſicut cęteri clerici in minoribus conſtituti, eccleſię cui ſunt adſcripti, & clericali habitu continue vti; fruuntur iſti canonis, ſi quis ſuaden; & fori eccleſiaſtici priuilegijs; dummodo in habitu, & tonſura inceſſerint clericali, ac in-

ſer-

seruiant Ecclesiæ cui fuerint adscripti, cap. vnic. [b] & Trid. [c]

Non gaudent si prædicta non obseruent.

b c. vnic. de cler. coniugat. in 6.
c Trid. loco cit.

CAPVT VIII.

De Diaconis Siluaticis.

Diaconi syluatici sunt famuli, qui nulla recepta mercede seruiunt ad tempus Ecclesiæ, vel Episcopo; ecclesię quidem eas mundando, vel campanas pulsando, episcopo vero quatenus officium birruarij tabellionis, & similia exercent.

Prædicti Diaconi canonis priuilegio non gaudent bene tamen fori, in criminalibus omnino, in ciuilibus, quo ad corporis districtionem, & immunitatem ab oneribus personalibus non vero ab alijs, & hoc durante seruitio ipsorum. Sac. Congr. [a]

Si tamen alicubi maioribus gaudeant priuilegijs, & immunitatibus ex consuetudine id sequendum est, & in casu controuersię declarationem sibi reseruat eadem Congr. [b]

a S. Congr. in negotijs Regni Neapolit. 10. Kalen. Iulij 1623.

b Cong. loc. cit.

CAPVT IX.

De iudicibus Synodalibus.

IVdices Synodales sacrosancti Tridentini Concilij præceptis inherentes eligimus, ac deputamus infrascriptas personas, quibus à superioribus causas ad forum acclesiasticum spectantes possunt demandari iuxta formam à Conc. Trid. traditam hos autem iudices monemus, vt quam citius lites dissoluant, & litigantium artibus siuè in litis contestatione, siue in alia parte iudicij differenda modis omnibus, aut termini pręfixione, vel alia competenti ratione occurrant.

Eligimus in iudices synodales.

Reu. D. Mutium Petronum I.V.D.
Reu. D. Paulum Citrea.
Reu. Abb. D. Marium Rizzo.

CAPVT X.

De examinatoribus synodalibus.

Vm ex decreto sacrosancti Concilij Trid. examinatores synodales per singulas Diœceses à synodis electi esse debeant, placuit, ea quæ ad ipsorum officiũ spectant ipsis prescribere.

Sess. 24. c. 18.

Primo, quod quacumque humana affectione postposita fideliter exerceant munus suũ, neque occasione examinis antea, vel post aliquid accipiant alias simoniam incurrant. Tridentinum. [a]

a Trid. sess. 24. c. 18.

2 Peracto examine renũcient quot iudicat fuerint idonei, licet ad nos eius quem magis idoneum iudicabimus electio pertineat, idem Trident. [b] & Congr. Concil. [c]

b Ibid. loc. cit.
c Congr. Concil. 5. April. 1598.

3 Quod si aliquis cõpareat in concursu ad examen termino lapso nullatenus admittatur Congr. Concil. [d]

d Cong. Concil. 9. Aug. 1593.

4 Quãdo plures præsentantur super Parochiali de iure Patronatus laicorum existente, requiritur examen per concursum inter præ-

senta-

ſentatos tantum, & non alios, nos vero vnum ex illis, non ex alijs eligemus. Cong. Conc. [e]

e Congr. Concil. 16. Ian. 1595.

5 Neq; enim abſque examine parochiales Eccleſiæ ſunt concedendæ. Trid. [f]

f Trid. ſeſſ. 24. c. 18.

6 Ab examine per cōcurſum excluduntur dignitates, quæ annexam habent parochialem perpetuam, Abbates, qui in Abbatia annexam habent parochiam de auctoritate tamen Sedis Apoſtolicæ vnitam, & nonnulli alij qui apud DD. poſſunt videri.

Examinatores Synodales ſunt.

D. Io. Leonardus Caiazza ſubcantor,
D. Mutius Biſanti.
D. Natalis de Vrſo I. V. D.
D. Tiberius Caruſo.
D. Coſmo de Amato.

CA-

CAPVT XI.

De Reuerentia exibenda Clero.

PRæcipimus laicis, vt qua decet reuerentia clerum colant, & maximè sacerdotes, non enim quales sunt ipsi, sed quod de Domino loquuntur est ipsis attendendum, neque inferiores scribis habendi sunt, de quibus præcepit Dominus quæcumque dixerint vobis seruate, & facite. Nicolaus Papa. [a]

Quamuis malus sit minister sacramenta, tamen quę distribuit valida sunt; nam & lutum solem reflectit, & lumen in cœno non insordescit. Trid. [b]

Quin,& fax accensa detrimentum sibi pręstat, sed alijs lumen ministrat. Nicol. PP. [c]

Sacerdotum vitam non inuestigent laici dicentes cum Phariseis, quare transgrediuntur hominum traditiones, ne & ipsi audiant, quare, & vos transgredimini mandatum Dei, d. 28. cap fin. [d]

Si de Domini sacerdotibus aliquid laicos audire cõtigerit, quod confusionem pijs mentibus ingerat non infrunitos, sed pudora-

a *Nicol. PP. apud Gratian.*

b *Trid. sess. 24. cap. 6.*

c *Nicol. qui sup.*

d *d. 28. c. fin.*

tos Noe filios imitentur; paternā verecundiā cōtegant, sunt enim Patres communes, & eius meminerint, quod de Constantino prodijt, antiquitas ad eius gloriam immortalem, si propris asserebat Imperator oculis sacerdotem, vel monacum peccantem aspicerem, clamide memet exuerem, & ne ab aliquo posset videri ipse cooperirem. Concil. Nicæn. [e]

e in Concil. Nicæn.

CAPVT XII.

De Magistris disciplinarum.

QVoniam nonnulli Licinij Cæsaris errorem sequentes, ita doctrinam, ac sapientiam detestantur, vt in eorum terris magistri, qui pueros edoceant exilio, cum nulli ibi existant, vidantur esse mulctati, & plures heracliti, ac cratilli erroribus factis ita adhærent, vt scientias non curent, nullas dari scientias existimantes; & si cogantur isti à parentibus adire præceptores, in hoc solum Hercules videri appetunt, quod supra caput magistri liram frangentes hoc est scholas peruertentes virtutem abominantur; Ideo pro bono Diœcesis doctrinis viam aperire decreuimus, vt sic disciplinatis ingenijs

virtus

virtus vndequaque eniteat, quæ hucuſque lares iſtos fortaſſe non agnouit.

Ad hoc ergo ſtatuendum de magiſtris diſciplinarum in hoc capite, in ſequenti vero de ſeminario diſcurremus.

Primò, igitur magiſtri diſciplinarum probatæ famæ eſſe debent, nec non & moribus præclaris ornati, plurimi enim iſti à Ciuitatibus ſunt eſtimandi. Later. [a]

Secundo, nullus ipſorum publicam habeat lectionem, niſi recepto parochi teſtimonio, etiamſi laici fuerint, & facultatem à nobis, vel à noſtro Vicario obtinuerint, cum optima vita, & Doctrina eſſe debeant. Tolet. 4. [b]

Tertiò, non interpetrentur diſcipulis libros turpia continentes, & illos, qui prohibentur. [c] Congr. indicis.

Quartò, qui altiores edocent diſciplinas meminerint eorum quæ tradit Vincentius Lirinenſis explicans illud Apoſtoli, ò Timoteæ [d] depoſitum cuſtodi prophanas vocum nouitates deuitans, vbi hæc habet, quod eſt depoſitum; ideſt quod tibi eſt creditum, non quod à te eſt inuentum, quod recepiſti, non quod excogitaſti, intelligatur te exponente illuſtrius quod antea obſcurius credebatur, eadem quæ didiciſti, ita doceas, vt cum di-

a Later. ſub Innoc. 3. can. 11.

b Tolet. 4. can. 23.

c Congr. indicis.

d ad Timot. 6.

cas noue non dicas noua,& post pauca prosequitur prisca illa cœlestis philosophię dogmata à posteris excurentur limentur, poliantur, sed nephas est,vt commutentur,detruncentur, mutilentur humanornmque ingeniorum, quasi extranea additamenta recipiant, hec Vincentius. [e]

e Vincentius citatus.

Quinto, & quoniam docet sapientia diuina, quod in animas sanctas sapientia se transfert, & in animam maleuolam non introibit, neque habitabit in corpore subdito peccatis; ideo discipulos bonis informent moribus, ac disciplina, initium enim sapientiæ timor Domini. psal. [f]

f psal. 111.

Sextò, statuimus cum Concilio Lateran. quod scholarum magistri suos discipulos nedum in Grammatica, Rhetorica, & cœteris huiusmodi instruant, verum etiam ea teneantur docere, quæ ad Religionem spectant, vt sunt Diuina præcepta articuli fidei,sacri hymni, psalmi, vitæ sanctorum, &c. diebus festiuis nil aliud eos doceant,quam ea quæ ad Religionem,ac bonos mores spectant, ad diuina officia, & sermones audiendos ipsos impellant, nihilque contra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat eos legere permittant. Concil. Later. [g]

g Concil. Later. can:7.

CA-

CAPVT XIII.

De Seminario.

Mnis ætas ab adoleſcentia ſua ad malum prona eſt, nil enim incertius, quam adoleſcentium vita, ob hoc conſtituere oportuit, vt ſi qui in clero impuberes, aut adoleſcentes extiterint, omnes in vno conclaui commaneant, vt lubricæ ætatis annos non in luxuria, ſed in diſciplinis eccleſiaſticis agant, & deputentur probatiſſimo ſeniori, quem & magiſtrum doctrinæ, & teſtem vitę habeant. Toler.[a]

Hoc noſtrates ſeminarium vocant, & à Tridentino in præcepto eſt hæc autem pro ſeminario pręcipimus,

Primo, in hoc ſeminario non ſint niſi pueri annorum duodecim legitimi, bonæ indolis, ac pauperes, qui tamen competenter ſcribere, & legere noſcant. Trid.[b]

Secundò, omnes vtantur veſte clericali, ac tonſura, & Eccleſiæ Cathedrali feſtis diebus inſeruiant. Trid.[c]

Tertiò, doceant eos magiſtri, quæ ad Religionem pertinent, eoſque in illis inſtruere,

a Tolet. 4. can. 23.

b Trid. ſeſſ. 23. cap. 18.

c loc. cit.

hor-

hortari, & cogere in quantum poſſunt teneantur, nihilque contra bonos mores, aut quod ad impietatem inducat eis legere permittant. Later. ſub Leon. [d]

[d] Later. ſub Leon. 10. ſeſſ. 6. can. 6.

Quartò, mane omnes ſimul orationem faciant, veſpere examen habeant conſcientiæ, quid boni, vel quid mali fecerint, ſedulo inſpiciētes, ſi enim Gentiles hoc plurimi faciebant; vnde Pithagoras diſcipulis ſuis noctu cubitum ituris verſum perpendendum propoſuit, vt refert Laertius, [e] quem poſtea Virgilius ſic expreſſit.

[e] Laertius lib 8

Non prius in dulcem declinent lumina ſomnum
Omnia quam longe repetiuerit acta diei
Quid permiſſum quid geſtũ in tempore quid non

Sic refertur, apud magnum Theatrum [f] quid debent facere adoleſcentes Chriſtiani?

[f] Theat. verb. examen.

Quintò, otio bellum perpetuum indicent, & ſicut Gimnoſophiſtæ apud Alex. [g] adoleſcentibus antequam cibum ſumerent, quid eo die humano generi lucri fecerint, quidue ſapienter ægerint ſollicite indagabant, & contra delinquentes gulam otio vacare volebant, otioſa pœna otium plectentes; ita procurent, vt nullo, nec momento adoleſcentes otioſi inueniantur cum dicat ſapientiſſimus, qui ſe-

[g] Alex. lib. 5. cap. 21.

ctatur otium ſtultiſſimus eſt. Prou. 12. [h]

Et quoniam redditus ad ſeminarium ſpectantes perierunt, omnium beneficiorum detrahantur ad hunc finem elemoſynæ ex fructibus iuxta Concil. Trid. [i]

Septimò, hęc autem detractio non debet fieri ex deſtributionibus quotidianis; vnde Canonici, qui alios redditus non habent, quam quotidianas diſtributiones non tenẽtur ad huiuſmodi contributionem. Sac. Cong. Conc. [l]

Octauo, interim cum paupertas noſtra nõ permittat tam cito erectionem ſeminarij, erigatur ſchola meliori modo, quo poterit; ita Summus Pontif. in Decreto Congr. [m]

Nono, quicumque autem ſpiritu ſancto inſpiratus ex redditibus ſuis aliquid ad tantum opus deſtinauerit benedictionem domini ipſi impartimur volẽtes, quod pro benefactoribus anniuerſaria cælebretur dies cum miſſa, & omnes Alumni pro illius anima ſacra communione reficiantur.

h Prou. 12.

i Trid. loc. cit.

l Congr. Concil. 10 Decem. 1592

m apud Rub. loc. cit.

CAPVT XIV.

De caritatiuo subsidio à Clericis præstando.

Vbsidium charitatiuum hoc est charitatis auxilium, quod Episcopis, & superioribus prælatis ferri consueuit, vt suis opem habeant in necessitatibus, possunt Episcopi rationabili oblata causa licite exigere à subditis, & noletes compellendi sunt cum charitate tamen, ac debito moderamine, cap. conquerente.[a]

enentur enim, qui beneficia ab aliquo recipiunt ipsi beneficium impendere, Diuus Thom.[b] & cap. cum in officijs 7. de testam.

Ab Episcopis autem tam in regimine, quoad spiritualia, quam in ipsorum spiritualium ministerio plurima sumuntur beneficia dicente Paulo sic nos existimet homo, vt ministros Christi, & dis pensatores ministeriorum Dei. Apost.[c]

Potest, itaque Episcopus contra Clericos renitentes subsidia contribuere, illos excommunicatione animaduertere. Rota.[d]

Patriarchæ Archiepiscopi ab ecclesijs suæ prouinciæ siue à Diœcesibus suffraganeorum subsi-

a cap. conquerente in fine, de offic. ordin. & c. cum apost. vers. sub sitinemus autem de censibus, b quæst. 106. 22. art. 1.

c c. 1. ad cor. 4.

d Rota decis. 23 apud Azor. par. 2 instit. cap. 14.

subsidium exigere non possunt quemadmodum nec in huiusmodi possunt iurisdictionem exercere, nisi quatenus iure reperiretur expressum, cap. conquestus. [e]

Similiter neque Prælati inferiores Episcopo nisi haberent priuilegium.

Possunt tamen id expofcere legati Summi Pontificis habentes plenæ legationis officium cum ius habeant in totam Prouinciam similiter, & Coadiutores quos Summus Pontifex tribuit Episcopis, vel ecclesiæ Cathedrali vacanti in illa Diœcesi, vt communiter tradunt Doctores.

Id ipsum potest capitulum Sede Vacante. Glos. in cap. cupientes. [f]

Quantitas requisita ad subsidium incerta est cum nonnulli [g] sentiant decimam annui redditus partem requiri. Alij [h] asserunt non esse iure aliquo huiusmodi quantitatem definitam alij, quod pro prima promotione tantum debet esse quantum soluunt Episcopi in Curia Romana pro primis fructibus aliquando autem minus, & de istis est S. Anton. [i]

Nos autem nil innouandum sentimus, nec cogendus est aliquis ad maiorem solito contributionem, ita præcipit. Sac. Congreg. [l] Episcoporum.

e cap. conquest. 9 de offic.

f Glosa in cap. cupientes, §. ad hæc aliunde de elect. in 6.

g Afflictus decis. 136.

h Nauarr. cons. 10. Sairus in floribus decis. decisione 10.

i Anton. 3. par. tit. 20. cap. 2 §. 20.

l Sac. Congr. 17. Ianuar. 1589.

Causæ rationabiles exigendi subsidium sunt.

Prima, pro consecratione Episcopi,& bullis expediendis dummodo subsidium factas expensas non excedat. Congr. Episcoporum.[m]

m Sac. Congr. 24. Maij 1583.

Secunda, si debita contraxit Episcopus pro iure ecclesiæ tuendo, c. conquerente.[n]

n c. conquerente cit.

Tertia, si Episcopus magnas erogruerit expensas in negotijs totius Diœcesis communibus pertractandis, vel si magnæ lites in bonis ecclesiæ moueantur.

Si pro ecclesiæ fabrica, vel alia re continente illius publicam vtilitatem, vel conser. uationem, magnam fecerit emptionem.

Quarta, si impensas necessarias, & alicuius momenti fecerit in aduentu Imperatoris Regis, vel Principis.

Quinta, si iter arripiat ad Papam, vel Imperatorem, aut Regem ob suæ, vel totius generalis ecclesiæ commune bonum.

Sexta, si visitare debeat limina Apostolorũ cap. ea.[o]

o cap. ea qua de censib.

Septima, si pergat ad Conciliũ prouinciale & si ad Concilium Generale iuxta id quod habetur, cap.placuit.[p]

p cap. placuit dist. 18.

Has rationes tradunt communiter Doctores.

Hęc

Hæc ſubſidia expetenda ſunt à clericis ratione ſuorum beneficiorum non tamen ratione diſtributionum quotidiniarum nec proprij patrimonij, cap. conquerente. [q]

Succeſſor beneficij ſoluat ſubſidium, quod anteceſſor beneficij non ſoluit. l. hacten. [r]

Penſionarius pro rata penſionis, cum penſio imponatur ſuper fructus, ſubſidium debet tribuere, cap. conqerente. [ſ]

Niſi tamen Papa aſſignaret clerico penſionem hanc liberam ab omni ſubſidio, vt ſtylus Romanæ curiæ in penſionibus à Papa aſſignatis obſeruat. &c.

Hoſpitalia cauſa communis pietatis extructa, ſi titulum habeant beneficij obligantur ad charitatiuum ſubſidium, & ſi fundata ſint Epiſcopi authoritate DD.

Capitulum Cathedralis Eccleſię debet magis, quam alij charitatiuum præſtare ſubſidiũ, cũ congruũ ſit quod menbra ſubueniant capiti ſuo, magis quam extranei, cap. cum non liceat. [u]

Fratres Sancti Ioannis Hieroſolymitani eorumque Vicarij in Parochialibus religioni vnitis non poſſunt compelli ad ſolutionem ſubſidij charitatiui. Sac. Cong. [x]

Eccleſiæ exemptæ, niſi in fundatione, ac

q cap. conquerente cit.

r l. hactenus, ff. de vſufruct.

ſ loc. cit.

u cap. cum non liceat de preſcr.

x Sac. Congr. in Auguſtana 4. Decembr. 1630.

priuilegijs oppositum appareret, non tenentur.

Non possunt subditi allegare præscriptionem ne præstent subsidium cum hæc foret prescriptio contra charitatem, & ita nulla esset ex defectu causæ rationabilis, & etiam quia prescriptio non currit in his quę non sunt facultatis petere autem subsidium pendet à facultate superioris, ita DD.

QVARTA PARS

De Immunitate Eccle-
ſiaſtica.

CAPVT I.

De immunitate Clericorum.

Ccleſiaſticæ prerogatiuam immunitatis, ſacris conſonam eſſe ſcripturis, naturali conformem rationi, ſingulis legibus conſentaneam omnibus, qui ſe ſcire profitentur, manifeſtum eſt.

Nec videre poſſumus, quomodo Marſilius [a] & Ioannes de Ianduno [b] oppoſitum ore bla-

a & b Turrecremata. lib. 4. ſumma de Eccl. par. 2. cap. 37.

ſphemo

ſphemo euomuerint; imò quod Eraſmus [c] mendaciter pius, & verè impius pietatis officiũ dixerit Clericorũ immunitatẽ oppugnare; neque rationem vllam adduci poſſe irrationabiliter aſſeruerit Bucerus, [d] quam adinuenire volens Caluinus [e] ad ſcelerum licentiam fuiſſe introductam, ſicut antea mentitus fuerat Luter [f] nimis licentiosè cõfirmauerit non inquam videri poteſt, cur hæc dici, aut ſomniari poſſint.

Exemptio enim Clericalis, vt ſacra nos edocent oracula ſcripturarnm ab antiquis tẽporibus exordium nacta eſt; cum enim Ioſeph [g] vniuerſam Ægyptum Pharaoni tributariam feciſſet terram exemit ſacerdotum, ac donauit libertati, ex quo loco immunitatem Eccleſiaſticam vetuſtiſſimam eſſe iure pariter Diuino, & humano introductam obſeruauit. Concil. Colonienſe. [h]

Et creſcente populo Iſraelitico ipſe Dominus leuitas quibus clericalis ordo ſucceſſit, vt Leo Papa [i] teſtatur ſolum imperio, ac poteſtati Aaronis Pontificis, ac Succeſſoribus deſtinauit; Artaxerſes [l] Perſarum Princeps Iſraeliticos ſacerdotes immunitate donauit, & in noua lege Chriſtus Dominus cum de Tributo ſiſcitaretur poſito problemate an filij, vel

c Eraſmus Roterod. ad cap. 17. Matth.

d ad cap. 17. Matth.

e ad c. 27. Hier.

f Reſponſ. ad lib. Amb. Catharini.

g Geneſis 42.

h Colonienſe p. 9. cap. 20.

num. 3.

l 1. eſdra 2.

alieni tributorum ponderibus aggrauarentur dum filios esse liberos docuit ecclesiasticas personas iuxta Glos. Hyeron. [m] exemit.

Petrus Summus Pontifex primus hanc exemptionem referente Clemente Roman. [n] obseruandam fidelibus tradidit. Apostolus Paulus hoc negotium indubitatum habens Episcopo normam iudicandi, quam circa ecclesiasticas seruaret personas præscripsit. Aduersus Presbyterum inquit Paulus noli accusationem recipere, nisi sub duobus, vel tribus testibus.

m Luca 5. & Matt.17.
n Clem Rom. 1. epistola dec.

Post Apostolos accesserunt aliorum decreta Pontificum, & quoniam nonnulli tempore Constantini hoc est tertio sæculo, siue anno 320. ac Valentiniani, & Theodori munus istud Ecclesiæ fuisse collatum,& non aliter asseruerunt;ideò adduci possunt contra istorum opinionem Anacletus Papa, [o] qui anno 90. floruit sub his verbis. Leges Ecclesię, inquit, Apostoljca firmamus authoritate, & peregrina iudicia submouemus,Ecclesiarum enim,& sacerdotum priuilegia Sancti Apostoli iussu Saluatoris intemerata, & inuolata omnibus decreuerunt manere temporibus.

o Aniclet. epist. prima.

Secundo fuit Caius [p] anno 283. qui idem præcepit.

p Epist. ad felic.

Ter-

Tertio Marcellinus [q] anno 296. circiter, qui vetuit Clericos quoscumque ad secularia trahi Iudicia, & à secularibus accusari. Sequenti sæculo fuit Constantinus, & fuerunt Theodosius, & Valentinianus; vltra allatos Pontifices possumus adducere post Constantini, ac Valentiniani, & Theodosij tempora Simmacum [r] Pontificem, Gregorium septimum [s] Alexandrum tertium [t] Innocentium tertium. [x] Leonem Decimum [y] Alexandrum Quartum. [z] Bonifacium Octauum Benedictum vndecimum, Vrbanum [aa] Sextum. Eugenium, [bb] & hic sistimus multi enim alij essent recensendi, quos breuitatis ergo omittimus, sufficiat pro omnibus Innocentius [cc] Decimus, accerrimus immunitatis defensor, qui ad tantum fouendum negotium assidue inuigilat, & qui immunitati derogantes ecclesiasticas, nisi desisterent opposuit censuras.

Idipsum sanxerunt concilia scil. Romanum [dd] Antiochenum, [ee] Moguntinum, [ff] Lateranense [gg] sub Alexandro tertio [hh] Lateranense sub Innocentio tertio, Carthaginense, [ii] & alia vsque ad annum 1500.

Quibus si addantur Imperatorum decreta, hoc iubenti à nimirum Constantini primi, [ll]

Con-

q epist. 2.

r Sim. Rom. 4.
s lib. 3. epist. 21.
t In Concil. Later. sub Alex. 3.
u in Concil. Lat. sub his Pontific.
x 6. decret. lib. tit. 23. de immunit.
y 6. decret. de immunit. Ecclesiar.
z extra de immunit Ecclesiast.
aa Vrb. const. 2.
bb Eugen. ad Francisc Foscari Ducem Venetum scribens.
cc die 11. Ian. 1654. decret. à Tribun. sanctiss. inqu. eman.
dd Concil. Rom. sub Sylu. cap. 16.
ee Ant. cap. 12.
ff cap. 6. de immun. rerum Ecclesiast.
gg Later. sub Alex. 1 par. cap. 19
hh cap. 46.
ii in confirmat. Const. Federici.
ll Const. epist. ad Anulinũ Proconsulem Africæ.

Constantini secundi,[mm] Constantij [nn] Valentiniani Valentis, & Gratiani, [oo] Theodosij,[pp] ac Valentiniani, Honorij,[qq] ac Theodosij, Valentiniani,[rr] ac Marciani, Leonis,[ss] & Anthemij, Iustiniani[tt], Leonis[uu] Philosophi, Friderici Secundi [xx] concludens cũ Eugenio Papa omnia diuina, & humana iura disponere ministros Dei ab oneribus, & exactionibus immunes fore Eugenius Papa.

Fateor me synodi metodum excessisse, hoc tamen consulto factum est, vt & sæculares viri Clericorum agnoscentes dignitatem ipsos venerentur, & timeant ante faciem Ecclesiæ contra immunitatem etiam somniare, dum pro illa diuinæ leges, Pontifices Summi, sacra concilia, & Imperatores conclamant, modo ad explicationem eorum, quę hoc negotium concernunt decretis deueniamus.

Sunt ergo immunes clerici omnes, neque enim (& hæc est ratio, ac æquitas naturalis) decet Ecclesiam Dei minus esse liberam Principum Christianorum tempore, quam fuerit tempore Pharaonis. Alex. 3.[rr]

Quæ immunitas est de Iure Diuino, Lateran.[ss] & Colonien.[tt]

Et non solum canonico, nam Triden.[uu] Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus

mm apud Iustinian C de episc. & Cleric. l 2.
nn epist. ad episcopos Ecclesiæ Catholicæ.
oo apud Iustin. loc. cit.
pp apud Iust. C. de sacrosanct. ecclesiæ l. 9.
qq apud Iust. C. cit. de de sacrosanct. Eccl. l. 5.
rr C. de sacros. eccles. l 12.
ss C. de episc. & & cler. c. 35.
tt C. de episc. & cleric. l. 52.
uu Constit. 68.
xx Constit. de statut. & consuet. contra immunit. Ecclesiæ. cap. 1.
zz scribens ad Francisc. Foscari Ducem Venetũ,

rr Later. c. non minus de immunit. Eccles.
ss Lateran. sub Inn. c. 3. can 93.
tt Colon. sup. cit.
uu Trid. sess. 25 cap. 20. de refor.

ſtatutam eſſe determinauit. Tridentinum.

Et hoc expendit etiam Rota. [a]

Et prius dixerat Dionyſius ſub his verbis ordinem à Deo ſtatutum peruertit, ſi quis inferior ſacerdotem iudicare præſumat Dionyſius. [b]

Hæc autem immunitas facit clericos exemptos à iudice laicali; etiamſi leges ciuiles non ſeruent Calcedon. [c] & cap. clerici.

Nam Paulus, ſi ciuiles lites Chriſtianorum ad iudicium Etnicorum deferri prohibuit; quonam pacto ad illos eccleſiaſticas lites deferri permiſiſſet.

Et non ſolum in ciuilibus, ſed etiam in criminalibus cēſentur exempti epiſtola Caij, [d] & acta nulla habeantur, ſi contra eos habita fuerint, cap, Clerici. [e]

Etiam in crimine hæreſis Iulius 3. etiam incidenter. [f]

Vnde grauiter puniuntur clerici, ſi Eccleſiæ cauſam ad temporale Tribunal deferant. Mileu. Carth. 3. & Tolet. 3. [g]

Neque ſolum clerici, ſed ipſorum bona tam eccleſiaſtica, quam ſecularia exempta ſunt, & tributis ſubeſſe non poſſunt Later. [h] ſub Alex. & Lat. ſub Innoc.

Nec pro ære alieno compellendi ſunt, aut

poſ-

a in vna Albanenſ. gabell. 28. Iun. 1630 coram Merlino.

b epiſt. 8. ad demophil.

c Calcedon. can. 9 & cap. clerici.

d Cor. 6.

d epiſt Caij PP ad fel. epiſt. 2.

e cap. clerici.

f Iulius 3. c. vt inqu ſoff ß. prohibemus.

g Mileu can. 13 Carth. 3 can. 8. Tolet. 3. can. 13.

h Later. ſub Alex. 3. & lat. ſub Innoc. 3. c 45.

possunt, vel substitui, aut censuris cogi. [a] Sac. Congr.

Cui priuilegio, nec ipsi clerici possunt renunciare, neque quoad patrimonialia cum ipsis sit interdictum tam in ciuilibus, quam in criminalibus, cap. placuit. [b]

Gaudent priuilegio immunitatis clerici coniugati, & vxores, hæc enim sequitur viri forum leg. fin [c]

Filij legitimi clericorum ante clericatum suscepti durante patris vita. Sac. Congr. [d]

Patres clericorum, & fratres in eadem domo habitantes pro indiuiso, etiamsi clerici sint minores cum priuilegium personæ socij communicent, Gloss. in l. fin. [e] nostri familiares Sac. Congr. [f]

Diaconi autem syluatici, siue illi, qui curię inseruiunt ad exequutiones faciendas, scripturas notificandas, delinquentes carcerandos, & huiusmodi sunt à foro sæculari exempti siue in ciuilibus, siue in criminalibus.

Bona ecclesiæ concessa laicis in emphiteusim gaudent priuilegio fori, & collectari non possunt; decreuit Rota. [g]

Statuta laicorum prohibentia moram, vel ingressum simpliciter, vel ad tempus quibuscumque animalibus, pœnasque huic prohi-

a Sac. Cong. 27. August. 1591.

b cap. placuit extra de for. comp.

c l. fin. C. de incolis

d Sac Cong. 18. Mart. 1631 apud Barbos. de Iur. Pontif. lib. 1. c. 39 §. 2.

e Gloss. in l. fin.

f Sac. Congr. habito verbo cum sanctiss. 2. Mart. 1611.

g Rota an. 1631

bitioni adiacentes tam amissionis alicuius animalis deprehensi, quam etiam carceris, & solutionis certæ pœnæ, & pecuniæ in Dominos, vel famulos eorum custodiæ deputatos; animalia clericorum, clericos, & famulos eorum non comprehendunt. Congr. [a]

a Concil. 20. Aprilis 1610. ad Archiep. Brundusin.

Edicta, quæ ab aliquibus emanarunt, quod animalia clericorum quæ damna intulerunt à curia laicali reperta obligent clericos ad quamdam pœnam soluendam, partim Curiæ Episcopali, & partim laicali nulla censetur, ac reprobatur. Sac. Congr. [b]

b Sac. Congr. 10. Iun. 1586.

Debent enim ob damna illata ab eorum animalibus coram Episcopo citari; & ab ipso expectari sententia. Sac. Congr. [c]

Sac. Cong. episc. Cariatensi 28. Nouemb. 1594.

Ciuitates quæ ad certam pecuniam soluendam taxantur non possunt cogere clericos ad soluendum etiā demptis patrimonialibus in alijs bonis. Sac. Congr. [d]

d Sac. Cong. 25. Ianu. 1619.

Solutiones ministrorum laicorum quę sunt ob collectas pro bonis emptis, ac donatis censentur nullæ. Sac. Congr. [e]

e Sac. Cong. 20. Decemb. 1619. Vicar. Baren.

Quæcumque autem collectæ exactiones à laicis clericis imponuntūr sunt nullę, & impositores excommunicantur Lateranen. [f] can. 46.

f Lateran. can. 46. sub Innoc. 3.

Clerici non contribuant ad decorem, &

ornatum Ciuitatis, ac Patriæ extendendum, neque sub titulo eleemosynę. Sac. Cong. [a]

Si clericus habitum dimiserit, ac ad seculum rediens fuerit à secularibus vexatus ad soluenda ea quæ seculares tenentur pro eo tépore quo fuerat Clericus tale mandatum sit nullum. Sac. Cong. [b]

Onera quæ communitatibus ad solutionē onerum in vnum imponuntur, vt pro Physico, Chirurgo, vel ludi magistro attento, quod etiam Ecclesiastici eorum opera vtuntur ipsos, qui ad ecclesiam pertinent nullutenus ligare decreuit. Sac. Cong. [c]

Verum, si quando nos simul cum clericis tantam necessitatem inspexerimus, vt pro subleuandis vtilitatibus; ac necessitatibus cōmunibus, laicorum non suppetant facultates ipsi ex nobis prouidebimus; & seculares deuote, & cum gratiarū actionibus accipient iuxta modum perscriptum à Concil. Lateranen. [d]

Consules, aut alij seculares, qui contrarium facere præsumpserint, & moniti non cessauerint excommunicantur. Later.

Qui reperti fuerint minoribus insigniti ordinibus ad hunc finem; vt impositiones subterfugerent non vt se Christo manciparent,

vnde

a Sac. Congr. Episc. Squillac. 21. Maij 1598.

b Sac. Congr. Episc. Cathac. 3. August. 1592.

c Sac. Congr. Episc. Pennens. 2. Aug. 1619.

d Concil. Later. can. 46. sub Innoc. 3.

e lat. sub Alex. 3. par. 1. can. 19.

vnde ad legitimam ætatem peruenientes maioribus ordinibus insigniri recusarunt, non possunt postea cogi ad exemptiones exoluendas, quas dum forent clerici penitus ignorarunt; neque ad susceptionem maiorum ordinum. Sac. Congr. [a]

Et simile mandatum dederat Archiepiscopo Neapolit. [b]

Confraternitates Corporis Christi, & huiusmodi à laicis ministris pro Iure fidæ, quod ob alia possent prætendere molestari non debent sac. Congr. [c]

Nullus secularis iudex quacumque fulgeat dignitate ecclesiasticas personas siue in ciuilibus, siue in criminalibus audeat cognoscere, & quod peius est condemnare sub anathemate. Bulla Cenæ. [d]

Quod si foret crimen lesę maiestatis, nec eos laicus punire posset. Clemens 8. [e]

Item, si clericus delinquat in officio seculari, quia loquitur vniuersaliter. Bulla Cœnæ.

Non potest iudex laicus punire clericum assassinum notorium, nisi post sententiam iudicis ecclesiastici, neque clericum incorrigibilem. Clem. 8. [f]

Etiamsi iudex ecclesiasticus negligeret il-

lum

a Sac. Congr. Episc. Pennens. d. 12. Aug. 1619
b 19 Dec. 1592.

c Sac. Congr. Vicario Barens. 30. Iun. 1617.

d Bulla Cænæ excomm. 15.

e Clem. 8. in quad. rebell. Reg. Neapol.

f Clem. 8. in bull. 18. decem. 1591.

lum punire, cap. qualiter.[a]

Non permittitur iudici laico punire laborantes in die ſeſto contra eorum ſtatutum, ſi epiſcopus licentiam conceſſerit cum huiuſmodi ſit merè ſpiritualis cauſa. ſac. Congr. Cardinalium.[b]

Circa exequutionem piorum legatorum epiſcopus, & nullo pacto iudex laicus ſe poteſt intromittere, cap. tua de teſtam. & ex Concil. Trid.[c]

Non poteſt concedi licentia; quod clerici examinentur tamquam teſtes coram iudice laico, quando per indirectum poſſet oriri criminalitas. ſac. Congr. epiſc. Placent.[d]

a cap. qualiter, & quando de iudiciis.

b Sac. Congr. Card. apud Megal. conſ. 97. n. 2.

c cap. tua de teſtam. & Trid. ſeſſ. 7. cap. 15.

d Sac. Congr. epiſc. Placent. 19 Iul 1639.

CAPVT II.

De Immunitate Ecclesiarum.

ECclesiæ gaudent priuilegio immunitatis Greg. 14. [a] & Trident. [b]

Quo priuilegio fit, vt Rei ad eas confugientes non possint à curia molestari. Greg. 14. [c]

Imo extrahentes siue violantes talem immunitatem excommunicationi latæ sententię sunt subiecti Summo Pont. reseruatæ. sac. Congreg. [d]

Hoc autem priuilegium non solum ipsi ecclesiæ annexum est, sed Cœmeterijs, cap. fin. [e]

Campanili, siue Turri etiam disiunctę à templo, dummodo 30 passus non excedat. sac. Congr. [f]

Eodem priuilegio potiuntur oratoria siue confraternitates ecclesijs affixæ non tamen, si absque episcopali auctoritate fuerint erectæ. sac. Congr. episcop. [g]

Monasteria Religiosorum, cap. si quis. [h]

a Greg. 14. in bull. cum alias nonnulli.
b Trid. sess. 25. cap. 20.
c Greg. & Trid. cit.
d Sac. Congr. in in vna Neapol S. Felicis 1626
e cap. fin. de immun. eccles.
f Sac. Congr. Concil. 7 Decem. 1632.
g Sac. Congr. episc. 17. Decem. 1617. & Congr. immunit. 9. Decemb. 1631.
h cap. si quis contumax.

Hoſpitalia publica erecta auctoritate epiſcopi, cap. ad hæc de relig. Domib [a]

Palatia epiſcoporum. Concil. Aurelian. 1. [b]

Et omnis locus, cui quomodolibet ſit præſens corpus Chriſti.

Non gaudent immunitate hęretici pro delicto hæreſis.

Homicidium, vel mutilationem committentes in eccleſia, vel cæmeterio.

Homicidæ proditores.

Aſſaſſinij.

Publici Graſſatores.

Crimen læſę maieſtatis committentes.

Agrorum depopulatores. Greg. [d]

Non poteſt ſecularis iudex extrahere ab eccleſia reum non gaudentem immunitate abſque noſtra licentia practica Genuenſis. [e]

Ne autem eccleſiæ beneficentia hominis abutantur nolumus, quod debitores fraudulenti, ſi aliqui fuerint, qui per fraudem cum bonis ad eccleſiam confugiunt, ibi per multum temporis tollerentur, ſed præcipimus ipſos eijci. Sac. Congr. [f]

Prohibemus etiam Decoctis, quod res aut bona in creditorum præiudicium ad eccleſias non tranſportent. Sac. Congr. [g]

In omnibus alijs caſibus obſeruentur, quæ

[a] cap. ad hæc de relig. Domib.

[b] Concil. Aurelian. 1.

[d] Greg. in bulla citata.

[e] pract. Genue.

[f] Sac. Congr. in vna Baren. 12. Mar. 1600.

[g] Sac. Congr. 1. Decemb 1617.

de immunitate ſunt tradita.

Nullus eccleſiaſticus audeat bannitos, aut facinoroſos vltra triduum in ſuis eccleſijs detinere, ſed ſtatim eos admoneant, vt infra dictũ terminum exeant. Sac. Congr. [a]

Si homo fuerit occiſus, & tumulato, iam cadauere voluerit curia ſecularis, vt pro confrontando, vt dici ſolet cum armis, vulnere necatum exhumetur, nullatenus id ipſis permittatur, nec etiam licentia dari poſſit. ſac Congr. Trid. interp. [b]

a ſac. Congr. Menſ. Aug. 1627

b Congr. Trid. interp. 22. Nou. 1619. Epiſcopo Callien.

QVIN-

QVINTA PARS

De funeribus Defunctorum.

Nter prçcipua charitatis officia, ea quæ ad defunctorum funus attinent non immerito recenſentur, vnde in ſacris paginis plurimum Iudas commendatur Machabæus, quod duodecim millia drachmas argenti ad mortuorum expianda peccata hyeroſolymam deſtinauerit, & quoniam clericorũ munus eſt ea quæ circa exequias, ac funeralia ſpectant peragere; ideo iure poſt diſcurſum

de clericis, ac clero tractatum istum adneximus; vbi etiam nacta occasione; quæ & seculares deuitare debent, quæue exequi, singula per proprias sedes, ac hierarchias ordinando demonstrabimus.

CAPVT I.

De exequijs, ac suffragijs.

Irca exequias, ac defunctorum suffragia habemus sacrarum testimonia scripturarum, ecclesiasticus enim, inquit mortuo ne prohibeas [a] gratiam, & Tobias [b] panem tuum, & vinum super sepulturam iusti constitue, & Iudas [c] Machabæus misit hyerosolimam duodecim millia dracmas argenti offerri pro peccatis mortuorum sacrificium, vt dictum est cap. 2. Machab.

Oppositum fuit dementia Albigensium, [d] Flagellantium, [e] qui huiusmodi esse marsupia clericorum asserebant, Vuiclefictarum, [f] Piccardorum, [g] Luteri, [h] Caluini, [i] quorum primus fuit Aerius, [l] qui sacrificia orationes, & ieiunia nil defunctis prodesse bla-

sphe-

a Ecclef. 7.
b Tob. 4.
c 2. Machab. 12
d Ant 4. par. tit. 11 cap. 7. §. 5.
e Lutzembur. de eorum heresi.
f in libello per viam caritatis porrecto ad parlamentum. Regis Riccardi 2. Concl 7.
Ioann. schechata epist ad Erasm.
h Luter. epist. ad Vualdens.
i l.b. 3. instit. cap. 1. §. 6.
l August. de Er. anis.

ſphemabant ita Auguſt.[m] Epiphanius, Damaſcenus.[o]

Eſt tamen decretata ſuffragiorum exhibitio à Clemente, & in omnibus liturgijs ordinata, ſic à Petro in Liturgia Romana à Iacobo in Hyeroſolimitana, à Marco in Alexandrina, à Barnaba, & deinde ab Ambroſio in Mediolanenſi, à Baſilio in Liturgia Siriæ, & in Liturgia Cappadociæ ab Andrea Apoſtolo, ac Chriſoſtomo in Conſtantinopolitana in Gottica, & Armenica, & in alijs.

Si enim defuncti non participarent ex ſuffragijs, ac ſimilibus beneficia, non vtique cura fieret in exequijs. Athan.[p]

Ceremoniæ autem in exequijs adhibendæ ſunt huiuſmodi.

Primò, quod lotis corporibus defunctorum, vt de Thabita ſacra refert hiſtoria cum honore, & multitudine ad Eccleſiam deferantur Nazianz.[q]

Secundo, quod ſit pſalmodia Chriſoſt.[r]

Tertiò, quod accendantur Cerei Theod.[ſ] Athan.[t]

Quarto, quod miſſæ celebrentur. Tertull.[u]

Quintò, quod habeantur eleemoſynæ.[x] Chriſoſtom.[y]

Sexto, quod ſepultis habeatur ſacrum die ter-

mno tractantes de Erionis Clemen. epiſtola 1. & lib. 8. apoſt. conſt. cap. 41.

p queſt. 34.

q Nazianz. orat. 2. in Iulianum.

r Chriſoſt. homil. 32 in Matt.

ſ Theoderet. lib. 5. hiſt. c. 36.

t orat de his qui dormierunt.

u de Corona militum,

x homil. 32. in Matth.

tertia, ſeptima, & trigeſima. Ambroſ.[a]

[a] Ambroſ. de obitu Theodoſ.

Septimò, quod anniuerſarium celebretur Tertull.[b] & Nazianz.[c]

[b] lib. de Monog.
[c] oratione in Ceſarium fratrem.

Hæc quaſi omnia complectitur Ephrem. dicens defuncto homine accedentes claudant illi oculos ſuper eum ſuas imponant manus, collocent ipſum circumponentes inferetro comitentur ipſum pſalmis, ac orationibus, & die 3. eius memoriam habeant.

Si aliqui in mari, vel in itinere obierint, quibus ſubueniri non poſſit memoria eorum ora tionibus, & oblationibus commendetur Carthag. 4.[d]

[d] Carthag. 4. cap. 79.

Accendantur ad ſepulcra cerea, & ſint beneficentia in egenos, ac ſacrificia Athan.[e] de his autem ſiugillatim dicemus, & primũ.

[e] Athan. orat. de his qui dormierunt.

CAPVT II.

De processionibus, ac psalmodia.

1 DEfunctorum cadauera sub vna deferantur Cruce illius scilicet Ecclesiæ ad quam corpus transfertur. congr. Rit. [a]

Nisi tamen interueniret capitulum ecclesię cathedralis tunc enim Crux capituli præcederet, & omnes illam sequerentur. congr. Rit. [b]

2 In funeribus infantium Crux absque hasta deferatur illam tamen ferens sit superpelliceis indutus, quod multo magis de parocho dicendum est. congr. [c]

3 Parochi sæculares possunt deferre stolam, nedum in propria parochia verum etiã in parochia regularium, dum defuncti corpus in eorum ecclesia seppelitur;& etiam parochi regulares in casu, quo defunctus suæ parochiæ efferretur ad ecclesiam parochi sæcularis possunt cum stola parochiã sæcularem intrare. congr. Rit. [d]

4 Ius vocandi sacerdotes pro funere associando ad parochum spectat, & vocare po

a Cong. Rit. in vna messanen. 12. Feb. 1633.

b Cong. Rit. in vna Andrien. 22. Nou. 1631.

c Congr. Episc. Gallep. 21. Mart. 1589.

d Cong. Rit. die vlt. septem. 1628

teſt quos voluerit, nec cogitur vocare viciniores niſi hæredes defuncti aliter diſponerent. congr. Rit. [a]

5 Si autem hæredes ex ſe numerum ſacerdotum vellent præſcribere, & iſtos, & non alios vocare etiam in conſulto parocho illis licitum eſt nullo ſuffragante prætextu. congr. Epiſcop. [b]

6 Tunc vero parochus illos non autem alios tenetur vocare. congr. Rit. [c]

7 Si ex teſtamento decretum fuerit ſolos regulares ad funus vocandos fore non debet intelligi parochus exluſus. ſac. congr. [d]

8 Clerici, qui ad huiuſmodi proceſſiones vocantur bini, ac bini incedant cum ſuperpelliceis, pſalmos canentes abſentes vero nolumus, quod impoſterum poſſint eleemoſynas prætendere, quod etiam de illis dicimus qui ſine ſuperpelliceis incedunt.

9 Quando religioſi ad funus aſſociandū ſunt inuitati prius ad parochialem eccleſiam accedere teneantur non ad domum defuncti, vel per viam expectent. congr. Epiſc. [e]

10 Neque enim decet, quod regulares expectent extra ianuam eccleſiæ alijs poſtea ſe aſſociaturi. congr. Epiſc. [f]

11 Cum igitur regulares ad parochialem

acceſ-

a congr. Rit. in vna Ferrarienſ

b congr. Epiſc. Caſſan. 5. Maij. 1617.

c congr. Rit. in vna lauden. 20. Aug. 1601.

d ſac. congr. epiſc. montis paloſi anno 1581.

e congr. Epiſc. Senogall. 26. Augusti 1616.

f congr. epiſc. in Vigleuanen. 13. Nou. 1600.

accesserint ecclesiam exinde cum parocho ad domum ex qua cadauerit extrahendum se cumferent; quod si cadauer in aliquid ecclesia deponi contingat ad eandem ecclesiam vbi depositum erit debent conuenire . sacra congr. [a]

12 Non possunt seculares presbyteri siue etiam regulares extrahere cadauera parocho inconsulto. congr. Rit. [b]

Etiamsi foret capitulum cathedralis ecclesię. sac. congr. [c]

13 Quod si parochis recusaret [illegible] venire licite poterit eo requisito . & expectato ad ecclesiã nõ parochialẽ defunctus asportari sac. congr. [d] & hoc etiam si petitam licentiam parochus denegaret. cong. Rit. [e]

14 Quando deferuntur ad regularium ecclesias corpora defunctorum, officia cantus, & quæcumque in his ministerijs sunt adhibenda, non à canonicis, neque à clero, sed ab ipsis regularibus peragantur [illegible] congr. Rit. [f]

15 Parochi tamen erit ordinare, quidquid necessum fuerit vsque ad valuas ecclesiæ regularium. sac. cong. [g]

16 Vnde poterit viam statuere per quam deferatur defunctus. sac. cong. [h]

a sac. congr. ep. isc. gullien. 26. August. 1616.

b congr. Ri.. in Thelesina 18. Aug. 1629.

c sac. congr. in Andrien. 29. Nouemb. 1631.

d sac. congr. 11. Decemb. 1615.

e congr. Rit. in Capuana 22. Decemb. 1629.

f sac. congr. ep. in Nicotenen. 5. Iul. 1615. & congr. Rit. 5. Iul. 1631.

g sac congr. ep. Castellaneta 8. Ian. 1554.

h vt sup.

17 Confraternitates non poſſunt accedere ad ſunera defunctorum, niſi ſpecialiter vocentur, congr. Rit. [a]

Et quando accedunt non erigant Crucem eadem, congr. [b]

18 Si quis moriatur in die paſchatis corpus illius reſeruetur in ſequentem diem ob reuerentiam paſchæ Paulus V. [c]

19 Mortuo Epiſcopo nuncietur omnibus eccleſijs, ac monaſterijs illius Diœceſis, vt pro illo fiat oratio, Nicæn. [d]

Antiquis temporibus defuncti Epiſcopi funus peruiciniorem epiſcopum honorifice cælebrabatur, concil. Valent. [e]

Et quoniam in hac prouincia portentoſa ingratitudine in aliquibus Diœceſibus contendunt clerici epiſcopo defuncto cultum ſine lucro exequiarum impendere.

20 Ordinamus ſub pœna excommunicationis latæ ſentię, vt defuncto epiſcopo omnes conueniant, ac etiam qui de terris propinquis clerici fuerint, & abſque vllo intereſſe etiam oblato exequias paſtori dignas eſoluant, & capitulum ad hoc non charitatis, ſed debitę officium iuſtitiæ inuigilabit.

Nam, & expenſas expoſcere, vt factum eſt olim etiam vicinioribus Epiſcopis, qui conueni-

a congr. Rit. Bononien. 10. Decemb 1617.
b in Andrien. 21 Decemb. 1631.
c Paulus V. in Rit.
d Nicæn. can. 65 arabico.
e conc. Valent. cap. 1.

uenire debebant fuit denegatum per concil. Aurel. [a]

21 Mortuo igitur Episcopo offeratur in eius commendatione sacrificium Deo, concil. Valentin. [b]

a concil. Aurel. 2, can. 6.

b Valentin. c. 4.

22 Sepelliatur cum mitra, tunicella, dalmatica, casula, & annulo, nam diligentissime sepelliri episcopum post oblatum pro eo sacrificium praecepit Valent. conc. [c]

Et hoc sub poena suspensionis respectu Archidiaconi, si in cathedrali ciuitate decesserit episcopus, vel Archipresbyteri, aut curati illius terrę, in qua episcopus obierit.

c vt sup.

23 Presbyteri alijs conpresbyteris defunctis gratis soluant funera, quicumq; vero fuerit inuentus in hoc saepè deliquisse faxit Deus nefiat illi, quando morietur sicut & caeteris fecit.

24 Exponantur sacerdotes cum casula, & honore debito dignitati sacerdotali.

CAPVT III.

De planctu.

Os fuit Antiquorum funus suorum lacrymis comitari, sed varius apud nationes diuersas vsus inualuit, ita quod naturæ debitum in ritum pertransierit; vnde apud Iudæos luctus per mensem protendebatur,[a] Lacedemonibus[b] vndecim licurgus præscripsit dies; Romani decimo mense luctum maximum per annum deflendos maiores iudicabāt; minores per mensem maritos decem mensibus, & octo cognatos; ita Paulus I. C. refert.

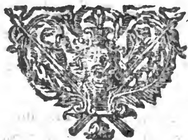
a Deut. 21.
b Licurgus in l.
Paulus I. C. l. 1. sent. tit. vlt.

Nostrę autem Diœcesis mulieres plorant ad immensitatem contra Apostoli præscriptum, super defunctum modicum plora; hos igitur continuos fletus cum associatione mulierum quas repetitrices vocant omnino detestamur,

Et quoniam mulieres in ecclesijs canctiones, seu vt vulgodorum reputa vlulando canunt, ita vt ecclesia lacrymosis concussa strepitibus illarum conclamet infidelitatem

futu-

futuram mortuorum resurrectionem negantes; ideò præcipimus Vicarijs foraneis, vt arceant istas incredulas mulierculas, & pœnam ab alijs synodis inflictam exigant, ac in subsidium excommunicationem illis comminentur, cum dicat Apostolus, de dormientibus non contristemini sicut, & cœteri, qui spem non habent Apostolus; eandem pœnā iniungimus mulieribus quæ completo mense luctus causa missam non audiunt: nam & si debitum naturæ compatimur non tamen permittendum est, quod transeat hoc debitum in ritum paganorum.

CAPVT IV.

De Cereis, ac eleemosynis.

Ordinamus primò, quod quando defertur ad regularium ecclesias defunctus quarta funeralis detur parocho, sac. congr.[a]

E hoc iuxta modum quem vult Concil.[b] Trid.

Secundò, statuimus quod in casu quo defunctus asportaretur ad ecclesiam cum cereis, ac solito funere, die autem sequenti solemniori pompa adhibito religiosorum, & presbyterorum numero in alia ecclesia missa cantaretur, & distribuerentur in maiori parte cerei, quam die pręcedenti debeatur, & ex illis sua quarta parocho sicut die præcedenti habuerat, congr. episc.[c]

Tertiò, non loquimur autem de candelis, quas præsbyteri, vel regulares habent præ manibus canendo funus, Benedictus 11.[d]

Quartò, cærei sęcularium confraternitatū associantium funera non sunt numerandi cū illis quorum quarta funeralis parocho debetur, congr. episc.[e]

a 8. Ian. 1584.
b sess. 25. de reform.

c Congr. episc. 3 Aug. 1621.

d Bened 11. constitut. Pred. pag. 72.

e Congr episc. die 5. Martij 1616.

Idem

Quinto, idem sentimus de intortitijs, quæ deferuntur à locis pijs ad associandum pauperes ad sepulcrum, congr: episc. [a]

Sesta, quarta autem de cereis, & intortitijs ita intelligitur, quod media horum pars sit æquali modo diuidenda inter parochum, & ecclesiam non parochialem, quin & omnia quæ circa cadauer sunt ante quã terræ mandetur diuidi æquali portione debent sic approbauit Vrbanus VIII. Romę decreto præfectorum Vrbis coram Eminentiss. Vicario, & præcepit Innoc. X. in causa vertente inter fratres minores de Aracæli nuncupatos, & Parochum sæcularem habita Congr. trium Eminentiss. Card. super hoc negotio specialiter deputatorum, [b]

Septimò, debetur quarta etiam de illis quę dantur promissis dicendis, Glos. [c] & de omnibus legatis factis ecclesię in qua eligitur sepultura, cap. 1. & 2. de sepul. nisi tamen locus esset exemptus.

Non tamen si fierent pro fabrica, ornamentis cereis luminaribus, anniuersario post sextum diem.

a Congr. episc. 19. Nouem. 1588

b Congr. Eminentissimorum Franciotto, Cechino, Cherubino

c. Gloss. verb funeral: b. in Clem. dud.

CAPVT V.

De Missis, ac Anniuersarij.

Acrum missæ sacrificium, quod nobis viuentibus prodest ipsis defunctis plurimum iuuare compertum est vnde omnium nationũ concilia pro mortuorum expiandis peccatis sacrificium destinauit decreuerunt.

Ita pro Africa Carth. [a]

Pro Hispania Bracaren. [b]

Pro Gallia Gabilonen. [c]

Pro Germania Vormacen. [d]

Pro Italia Concilium sextum. [e]

Pro Græcia, [f] cap. 69. græcarum synod.

Et pro omnibus, Trid. [g]

Cuius Tridentini Concilij iussis obtemperans nostra synodus fideles admissas pro defunctis per soluendas hortatur, ac præcipit.

1 Missę pro defunctis die Dominico, & festis pręsente cadauere possunt cęlebrari. Congreg. Rit. [h]

Non vero in die Paschatis Paulus V. [i]

a Cart. 3. cap. 2. 4. & 79.
b Brac. 1. cap. 34
c Cabil. can. Visum est de consecr. dist. 1.
d Vormac. c. 10.
e Concil. sub Simmacho apud Martinum Bracaren. episcop.
f cap. 69. Græc. synod.
g Trid. sess. 22. cap. 3.
h congr. Rituum 23 Maij 1603.
i Paulus V. in rituali.

Tol-

2 Tollerari tamen possunt missæ de requiem in festo duplici; dummodo non sit de præcepto pro implenda voluntate testatorum congr. Rit. [a]

[a] Congr. Rituū 1607.

3 Defuncto Episcopo omnes sacerdotes missam pro illo cęlebrent, & singulis annis pro Episcopo vltimo loco defuncto à capitulo celebretur die autē 3. Mensis Nouembr. cuius libet anni pro animabus episcoporum Vmbriaticensium defunctorum, & sequenti non impedita die Nouembris pro animabus clericorum defunctorum nostræ Diœcesis.

4 Nullus eleemosynas missarum supra vires suscipiat, nec plura stipendia pro eadem missa suscipiantur, sed tot celebrentur missę, quot ad rationem pręscriptę eleemosynę tributę fuerint. Bulla de celebrat. [a]

[a] Bulla de celebrat. missarum Vrbani 8.

5 Hanc autem pręscriptionē intelligendam esse volumus de illa quam fecit qui eleemosynam tribuit nisi numerum celebrandarum missarum subticuisset, tunc enim pręscriptioni, quam fecit ordinarius standum est iuxta morem ciuitatis, vel Prouincię declarauit. sac. cong. Conc. [b]

[b] sac. congr. concilij.

6 Nouerint autem sacerdotes, quod si facta pręscriptione ab ordinario ipsi a[...] rint stipendium minus congruo tene[...]

larum missarum celebrationem . sac congr. [a]

a cong. concil.

7 Sacerdotes, qui tenentur ad missas celebrandas ratione beneficij siue cappellanię legati, aut salarij non possunt accipere manualem eleemosynam pro missis, & vnico missę sacrificio vtrique operi satisfacere . sac. congreg. [b]

b congr. concilij.

8 Si testator reliquerit, vt pro ipso cęlebrentur centum missę absque pręscriptione aliqua eleemosynę non erit liberum hęredibus eleemosynam pręscribere, sed nobis iuxta morem Ciuitatis, ac Diocœsis, sac. congr. [c]

c congr. concil.

9 Sciant cuncti nostrę Diocœsis, quod si quę fortasse exciterint priuilegia, quibus indulgetur certarum missarum cęlebratio siue aliquibus collectis, aut orationibus pluribus missarum oneribus in futurum suscipiendis satis fiat sunt modo reuocata ab Vrbano in bulla cęlebratione . [d]

d Bulla Vrbani.

10 Lij tamen in futurum suscipiendis de oneribus suscipiendis post priuilegium intelligit . sac. congr. [e]

e Congr. concil. in exple. bullæ.

11 Sacerdos, qui missam susceperit celebrandam non potest parte eiusdem eleemosynę sibi retenta eandem missam alteri celebrandam committere bulla . [f]

f Vrbanus in bul. cit.

12 Quo fit, vt ministri ecclesiarum

ex

ex eleemosynis missarum nullam, vt cumque minimam portionem possunt retinere ratione expensarum puta vsu hostiæ paramentorũ, &c. quæ in missa sunt necessaria, nisi tamen ab Ecclesijs, aut locis ipsis alios redditus non haberent, & tunc portio, quam retinent non excedat valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantum sacrificio sunt subeundæ, & ex pecunijs, quæ superfluunt tot celebrentur missæ, quot præscriptę fuerint ab offerentibus eleemosynarum, cong. concil. [a]

a Congr. vt sup.

13 Excipiuntur Rectores beneficiorum isti enim alijs missas quas celebrare debent si ratione beneficij committant, solum dare debent eleemosynam celebranti congruam secundum morem ciuitatis nisi in fundatione beneficij aliter cautum fuerit. sac. cong. [b]

b Congr. vt sup.

14 Secus autem, quando sacerdos habeat eleemosynas pinguiorem taxa præscripta, vt missas celebret, si enim alteri dictas missas commiserit cęlebrandas integram debet illi eleemosynam donare, sac. congr. [c]

c Congr. vt sup.

Nullus sub interdicti pœna eleemosynas manuales etiam sponte oblatas pro missis dicendis suscipiat, nisi oneribus antea impositis satis fecerit Vrbanus in Bulla. [d]

d Vrbanus 8. in bulla cit.

Hęc tamen ita sunt intelligenda nisi infra

modicum tempus posset sacerdos susceptis oneribus satisfacere, vel si offerens eleemosynas, ita sibi complacuerit, quod prius oneribus contractis satisfaciat, sac. congr. ita declarauit.[a]

a congr. cit.

Tollantur ab ecclesijs ita missarum ponderibus pręgrauatis capsulę cum inscriptione eleemosynæ pro missis. Vrban.[b]

b Vrban. in bull.

18 Et etiam amoueantur capsulę, quę solent in ecclesijs in die cõmemorationis defunctorum apponi, quę à vulgo dicuntur, casse de morti. sac. cong.[c]

c congr. concil. cit.

Ad ministratores ecclesiarum quę sunt in plurima deuotione, ac concursu non possunt eleemosynas pro cęlebrandis missis accipere, quibus nonnisi post longum tempus satisfacere valeant etiam si cultus deuotio, ac concursus minueretur nisi illi, qui eleemosynas tribuunt fuerint in assensu, sac. congreg. Concilij.[d]

d vt sup.

20 Non potest sacerdos sacrificium offerre pro eo, qui primo est eleemosynam largiturus, sac. congr. ex mandato Clementis Octaui.[e]

e sac. congr. die 15. Nouembris 1605.

21 Cappellanus obligatus ad dicendam missam in altari priuilegiato, & de requiem non potest in alio altari, vel aliam missam

cęle-

cælebrare alias indultum ipsi non suffragatur, Sac. Congr. Rituum in vna Tolet. 13. Iulij 1611. [a]

22 Si autem in die altari priuilegiato assignata incidat festum de præcepto ibi missa de Requiem dici non poterit Congreg. Rituum. [b]

23 Nullus missam celebrare audeat illiusque valorem applicare his qui posteà missæ celebrationem sunt postulaturi, ac pro ea eleemosynam sunt largituri, qui scilicet antequã missæ sacrificium perageretur, neque à sacerdote tale sacrificium rogarunt, neque illi hac de causa eleemosynam præstiterunt, Clem. 8. [c]

24 Missæ defunctorum certa die dicendæ & impedita trasferuntur in sequentem. Congreg. Rituum. [d]

25 Caueant Canonici, quod ob missam pro defunctis, vel etiam ob votiuam non possunt conuentualem missam omittere, sac. congr. Rit. [e]

26 In altari certis diebus priuilegiato non potest cælebrari missa de requiem in festo duplici de præcepto, congr. Rit. [f]

27 In diebus quibus prohibetur fieri de festo duplici non possunt dici Missæ de Requiem,

a Con gr. Rit. 13 Iulij 1611.

b 24. Apr. 1626

c Clemens 8. in Cong. Concil. Trid. Romæ die 15. Nouemb. 1605.

d die 27. Septem. 1608.

e 12 Iul. 1628.

f 24. Apr. 1628

quiem, aut votiuæ, scilicet intra octauam Ephip. Paschatis, Pentest. in hebdom. maiori, feria 4. Cinerum, in Vigilijs Natiuitatis Domini, ac Pentest. Cong. Rit. [a]

28 Potest cælebrari missa pro defunctis in Dominicis,& in Ecclesia præsente corpore. congr. Rit. [b]

29 Tollerari possunt missæ de Requiem in festo dupplici, quod non est de præcepto pro voluntate testatorum implenda, Congr. Rituum. [c]

30 Quarta funeralis parocho debita intelligitur etiam de his quæ dantur pro missis dicendis. Glosa. [d]

Exceptis Ecclesijs habentibus priuilegia, vt supra.

a 28. Aug. 1627

b 23. Maij. 1603

c 1. Septembris 1607.

d Glosa verbo funeralibus in d. Clem. dudum, §. verum.

CAPVT VI.

De ſepulturis.

DEſunctorum cadauera certis locis eſſe tumulanda, & honorificè ſepelienda ad oſtendendam prouidentiam Dei, cui placent huiuſmodi pietatis officia, & ad fidem reſurrectionis aſtruendam docuit Auguſtinus.[a]

Vnde in ſacris paginis Dauid[b] Galaaditas, qui Saul, & Ionatam ſepulturæ tradiderunt commendauit; Tobias[c] ob idem celebratur ab Angelo, & laudatur Iudas[d] Machabæus, quod interfectos in prælio ſepelierit, quin ipſe Dominus die tertio reſurrecturus religioſæ mulieris bonũ opus prædicat prædicandumque commendat, quod vnguentum pretioſum ſuper eius membra effuderit, & hoc ad eum ſepeliendum fecerit. Aug.[e]

a in Ench. cap. 108.

b 1. Reg. 31.

c Tob. 12.

d 2. Machab. 12.

e Aug. loc. cit.

1 Ergo ordinam⁹ quod nullũ cadauer ſepeliatur niſi poſt viginti horas inhumatũ fuerit, & ſi mors fuerit repentina 24. horis, & ſub humo nõ ſuperius corpus cõdatur, vt in terrã de qua

ſump-

ſumpti ſumus, nouerimus reuerti. Pius Quintus. [a]

a Conſtit. cum primum 1569.

b Congr. epiſc. in vna Termulan. 8. Feb. 1594.

2 Nullus ſepeliatur prope altare, vel ſub bradellis. Congr. Epiſc. [b]

3 Quia nonnulli ſunt, qui nedũ marcidatis mortuorum oſſibus ſepulcra reſecare, & mortuos ſuos ſuper imponere, & aliorum loca vſurpare contendunt; ideò ſtatuimus, vt nemo deinceps hoc peragat, quod ſi factum fuerit ſuper impoſita de eiſdem tumulis auferantur. Maſiſcon. 2. [c]

c Maſiſcon. 2. can. 17.

4 Os ſepulcrale, ita claudatur, quod in eccleſia fętor, vnde ab oratione fideles remoueãtur procul ſit. Contrarium faciens, pænam noſtro infligendam arbitrio ſe nouerit incurriſſe.

5 Sepultura non gaudent hæretici, & excõmunicati, & excommunicãtur huiuſmodi ſepelientes. Clem. 5. de ſepul.

Clem. 5. de ſepult.

6 Cœterùm, ſi excõmunicatus in articulo mortis ſigna pœnitentiæ dediſſet poſſet ſepeliri. Congr. Epiſc. [d]

d Congr. Epiſc. in vna Nolana 19. Iun. 1619.

7 In publico peccato mortali decedẽtes, vt meretrices, concubinarij, vſurarij, &c. cap quando de vſur. [e]

e cap. quando de vſur.

Hæbrei, Pagani. [f]

f de conſecr. d 1.

Homicidæ ſui, ac mortui in torniamentis,

tis, cap. 1. extra de torniamentis.[a]

Mortui in duello, Clem. 8.[b]

Monaci proprietarij, cap. super quodam.[c]

Interdicti, cap. si Ciuit.[d]

Publici blasphematores, cap. 11. de maledictis.[e]

Manifesti raptores nisi restituerint, cap super eo de raptor.[f]

Qui non communicarunt in Paschat. cap. omnes vtriusque sextus,[g]

Et huiusmodi, qui numerari solent in sacris canonibus Ecclesiastica carent sepultura:

8 Si quis clericus, vel religiosus persuadeant alicui vouere, aut promittere, quod quis apud suam tumuletur Ecclesiam, vel sepulturam mutet peccat mortaliter, & est excommunicatus,[h] Bonif. 8.

9 Impuberes sepeliantur in sepulcro maiorum, si illud habeant. Sac. Congr.[i]

10 Vxor sepulturam non eligens in sepulcro viri sepeliatur, & si plures viros habuerit in sepulcro vltimi, capitulo his qui

11 Cæterùm habeatur semper ratio suis Parochis debita.

12 Prælati ecclesiarum habent ius sepulchri in ecclesia cui presunt, quidquid in-

a cap. 1. extra de torniamentis.
b Clem 8. in bul.
c cap. super quodam de statu monacorum.
d cap. si Ciuit. de sententia excom
e cap. 11. de maledictis.
f cap super eo de raptor.
g cap. omnes vtriusq. sexus.
h Bonifac. apud sumistas verb. sepelire.
i sac. Cong. in vna Anscultm. 21 Octob. 1616.
l 2. cap. his qui 9. mulier. de sepult. in 6.

grata aliquorum auaritia contendat, cap. cum quis.[a]

a cap. cum qui s.

12 In ecclesia igitur cathedrali habeatur sepulcrum cum inscriptione, sepulcrum Episcoporum, & quia mos est, vt omnes Antistites in terra ciro commorentur, cura sit ad quem spectat ante altare maius sepulcrum episcoporum cum inscriptione sternere.

13 Idem in omnibus terris habeatur pro clero.

Peregrini sepeliantur in cathedrali, si moriantur per viam. Congr. Episc.[b]

b Cong. episc. 9. Ian. 1592

Pauperes verè tales absq; expensis, sed gratis tumulentur.

Prohibemus autem, quod mortuis negetur sepultura maximè forensibus, quod prius fiant pacta iniqua, & relinquantur putrescere, nisi prius sint pro ipsis solutę pecunię, sed volumus quod caritatiuè sepeliantur. fac. cong Nostrũ postea erit, vel vicarij quãdo noluerint soluere ad quos attinet, solutionem procurare

c Congr. in vna Cassanen. 5. Maij 1617.

16 Non retardetur sepultura sub quouis pretextu compositionis quartæ funeralis, Congr.[d] vt sup.

d Congr. vt sup.

17 Nõ audeant extrahere cadauera interfectorum è sepulcris, vt pilas archibusorum,

vel

vel huiusmodi possit curia conformare, nec Vicarius poterit dare licentiam, cum à foro Ecclesiastico non possint laici sumere in caussis criminalibus inditia. sac. congr. [a]

[a] Sac. Congr. Episc. Callien. 22. Nou. 1619.

Omnium autem defunctorum nomina parochi in libro quem apud se habeant rescribant, nec vlli tradere audeant.

SEXTA PARS

De Sacramentis.

Anc ſextam ſedem Sacramentorum ſibi vindicat diſcurſus, cum enim docente Philoſopho ea quæ ſunt nobiliora poſteriorem locum habeant eſto ordine intentionis prima ſint, ſacramentaque nobilitate cœtera excellunt vltimo loco tradenda erant, qua propter de ſacramentis hic agendum eſt & primo loco.

CAPVT I.

De Sacramento Baptiſmi:

BAptiſmum ad ſalutem neceſſarium eſſe Fides Catholica docet illis verbis niſi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non poteſt introire in Regnũ Dei.[a] Ioh. Trid.[b]

Oppoſitum olim fuit delirium Manicheorum refert Auguſt.[c]

Et poſtea Luteri, Buceri, ac Albigenſ.[d]

Per hoc Sacramentum Regnum Cœlorũ nobis panditur, & peccatum originale deletur, quod vltimum negauit Pelagius contra id quod Symbolum[e] tradidit, Confiteor vnum Baptiſma iu remiſſionem peccatorum eius materia eſt aqua elementaris ex verbis allatis Ioh. 3.[f] & Florent.[g]

Quæ verba non ſunt metaphoricè ſumenda, ſed rigoroſe. Trid.[h]

Lutum, ac vinum limphatum, aqua roſacea, & quæcumque per Alchimiam, vel

a Ioh. 3. cap.
b ſeſſ. 7. can. 5.
c Aug. hæreſ. 46.
d Alphonſius de caſtro de hæreſ.
e Symb. Apoſt.
f Ioh. 3.
g Florent. in Decreto Eugen.
h Trid. can. 2. de baptiſ.

artem resoluuntur in aquam, quin etiam ceruisia, siue expomis, siue exordeo exprimatur non sunt materia Baptismi. S. Thom. [a]

Bene tamen possunt esse materia huius Sacramenti aqua calefacta à sole, vel ab igne, aqua turbida fluminis, aqua maris, & aliæ in quibus non est tanta transmutatio quod aquæ species perdatur, S. Th. [b]

Aqua baptismi, esto non sit de essentia Sacramenti, quod sit benedicta, tamen debet esse benedicta. Concil. Moguntinum, & Clemens. [c]

Forma baptismi hæc est ego te baptizzo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Marc. vlt. [d]

Nostri vero Gręci hanc formam habent baptizetur seruus Christi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Conc. Florent. [e]

Si quis autem ex tribus personis aliquam, in baptismo taceret baptismum non conficeret. Zachar. PP. [f]

Vnde nullus foret baptismus datus in nomine Christi, quod enim Apostoli, ita suo tempore baptizarent erat exspeciali reuelatione, vt nomen Christi, quod odiosum erat gentilibus, ac Iudæis honorabile redderetur. [g] D. Thom.

a Tho. 3 par. q. 66. art. 4.

b Tho. q. 65. cit.

c Concil. Mog. cap. 39. Clem. lib. 7. const. apost. cap. 44.

d Marc. vlt.

e Concil. à Florent. in decr. vnionis.

f Zachar. PP. ex cap. in synod. de consecr. dist. 4.

g Thom. q. 66. 3. p. art. 60. ad primum.

Et

Et quia hæc causa modo cessauit non esset baptismus validus hoc tempore. Idem Sanctus Th. [a]

Nec illum approbat, aut sentire videtur Nicolaus Papa, sed si hoc asserat, vt Doctor particularis hoc dicit.

Requiritur ad Sacramentum intentio ministri, qua cessante nullum extat Sacramentũ, Trid. [b]

Sacramẽta tribus perficiuntur scilicet materia, forma, & ministro, Concil. Florent. [c]

Minister huius Sacramenti est sacerdos ex officio, in causa tamen necessitatis, nedum Diaconus, sed laicus, imò, & mulier, quin & Paganus, & hæreticus possunt baptizare, dummodo seruent formam Ecclesiæ, & id facere intendant, quod facit Ecclesia. Florent. [d] & Later.

Nam Ananias, nec presbyter erat, nec Diaconus, & Paulum baptizauit. Act. 9. [e]

Præsente viro non baptizet femina, nisi ille nesciret formam, poterit tamen illo absente baptizare.

Et oppositum quoad obstetrices fuit error Caluini. [f]

Nec quod minister sit malus obstat. contra Donatistas, & Ioan: hus. Trid. [g]

a Idē in 4. dist. 3. q. 1. & 2. quest. 2. ad tertium.

b Trid. sess. 7. de sacram. in communi.

c Concil. Florent. in decret. vnion.

d Florent. in lit. vnion. lat. c. 1.

e Act. 9.

f Caluin. epist. 51.

g Trid. sess. 7. de Sacram. in gen. can. 12.

Bapt-

Baptiſmus in Eccleſijs dari debet, niſi neceſſitas emerſerit; vnde aliter non poſſit fieri, Clem. V. [a]

Debent baptizandi habere patrinos, quidquid contradicant Magdeburgenſes. [b]

Qui debet eſſe, vel vnus tantum ſiue vir, ſiue mulier, vel ad ſummum ſint vnus, & vna, & non plures propter cognationem ſpiritualem ne multos afficiat. Trid. [c]

Quando procuratores ad baptiſmum tenent, procuratores non contrahunt. congr. Conc. [d]

Patrini debent ſcire Pater noſter, & Symbolum fidei, adminus alias huius muneris ſunt incapaces Concil. 6. Conſtantinop. [e]

Debent enim quos de fonte ſuſcipiunt erudire cum pro illis fideiuſſores exiſtant Aurel. [f] & Mogunt. [g]

Non licet Abbati filios de baptiſmo habere, nec monachis Commatres, conc. Antiſiodoren. [h] neque patri, & matri, can. peruenit.

Renunciet baptizandus Satanæ. Clem. 1. [i] Greg. Mag. [l] Innoc. 3. [m]

Etiam Infantes contra Volfangum, [n] muſculum, &c. Requiritur, quod fidem cõfiteatur contra Bezam, ſic antea decreuerat. Clemens, [o]

a Clem. V. de baptiſ. & eius effectu.
b Centuria 7. lib. 2. cap. 6.
c Trid. ſeſſ. 24. can. 2.
d Cong. Conc. in vna Tiburt. 16. Mar. 1630.
e Cõſtan. 6: ca 5
f Aurel. 4. cap. 19.
g Mogunt. c. 47.
h Antſiod. c. 21.
i Clem. lib. 7. Apoſtolic. conſtit. cap 42.
l Greg. lib. Sacr. ad faciend. cathecum.
m Innoc. 3. ſer. in paras.
n in locis comm. de baptiſ.
o Conſt. Apl. c. 42.

Sa-

Sacerdos in ipsum debet insufflare Dionysius Arepagita.[a]

Nec non, & ipsum exorcizare, quidquid Caluinus,[b] & Beza contradicant. Constantinopol. 1.[c]

Sal ponere in ore Papa[d] Deus dedit epistola ad Gordianum Episc. Hispalensem. Carth. 3. cap. 5.[e]

Tangere cum sputo nares contra Caluinum dicentem de hoc ritu nullum constare doctorem cum hoc tradiderint. Greg. Mag.[f] Ambros.[g] & Thom.[h]

Tradere illi cereum accensum, vt de igne ab aqua ex aqua ad refrigerium perueniat. Augustin.[i]

Et trina immensione ipsum mundare in eunomianorum detestationem. Constant. Primum.[l]

Siue per modum Crucis trina effusione caput abstergere secundum ritum in Diœcesi approbatum.

Et veste candida decorare contra Bezã, vt iam ante decreuerat, Greg. Mag.[m]

Non solum adulti, sed etiam infantes sunt baptizandi contra monetarium, & Caluinum Augustinus contra Donatistas, Carth. Quintum. Trid.[n]

a Dion. Eccl. hie. cap. 2.

b Caluin. ad c. 22. act.

c Beza epist. 8.

d Constantinop. 1. cap. 7.

e Deus dedit epist. ad Gordianum. Carth. 3. c. 5.

f Caluin. refor. Eccles.

g Greg. Mag lib. sacram. ad cathechizan infan

h Ambros. lib. 3. de sacram.

i Thom. 3 p. q. 71 ar. 2.

m August. in psal. 65.

l Constantinop. cap 7.

m Greg. Mag. lib. sacr.

n August. contra Donatistas lib. 4 cap. 23. Carth. 5. 5. cap. 6 Trid de bap can. 13.

Quos ante nonum diem infallibiliter baptizabunt synod. Panormitana, [a] & hoc sub excommunicatione.

In casu necessitatis vrgente, si non adsit nisi obstetrix hęc potest baptizare suppleantur tamen postea solemnitates in priuato baptismo relictę cap. 2. [b]

Vicarijs Foraneis in virtute sanctæ obedientię sub formali pręcepto mandamus, vt singulas obstetrices ante se sistant, & explorēt ab eis formā baptismi, quam scire tenentur suo idiomate naturali ita tradit, D. Anton. [c]

Quilibet in sua cui subest ecclesia est baptizandus, neque enim presbyteri, aut Canonici poterunt infantes baptizare absque licentia sui parochi, vel ordinarij, & sine præiudicio iurium, & emolumentorum parochi, congr. Rit. [d]

a synod. Panormit. p. 2. cap. 1.

b cap. 2. de sacramen. non iteran.

c Antoninus p. 3 cap. 15. §. 4.

d Congr. Rit. in oriolen. 16. Dec. 1605.

CA-

CAPVT II.

De Sacramento Confirmationis.

Acramentum confirmationis, quod consignationem antiquitus appellabant. [a] Cyprian. Et nonnulli consummationem, cum per illud simus completè christiani Vrban. PP. [b]

Modo verò aliquando sacramentum chrismatis, aliquando confirmationis appellatur.

Fuit in noctæ cœnę à Christo Domino institutum, cum toties suum promisit spiritum Fabianus PP. [c]

Hoc est quod docuit S. Thom. Christum Dominum instituisse hoc sacramentum non exhibendo, sed promittendo Thom. [d]

Vnde immerito ipsi sunt aduersati Nouatiani, Donatistę, Arriani, Vualdenses, Vuiclef. & Caluinus, qui à dęmone introductū blasphemauit, Luter, Melanton in locis cōmunibus, & Magdeburgenses. centur. 4.

Materia huius sacramenti est Chrisma; idest,

a Cyprian. epist. 73.

b Vrban. papa in sua epist. Decretali.

c Fabrianus epistola 2.

d Thom. 3. p. q. 72. art. 1. ad 1.

idest, oleum Balsamo mixtum ab Episcopo consecratum, Concil. Florent. [a]

Forma verò, consigno te signo Crucis, & confirmo te chrismate salutis. concil. Flor. [b]

Quamuis confirmatio non habeatur de præcepto, ita quod absque ipsa salus esset non possit, expedit tamen fidelibus illam suscipere, vt pleni christiani inueniantur. can. omnes. [b]

Nullus confirmatus debet reconfirmari, Triden. [c]

Nullus non confirmatus potest esse in confirmatione Patrinus, nec Pater, aut Mater, Maritus, aut vxor Pontif. Rom. [d]

Contrahitur in hoc sacramento cognatio spiritualis impediens matrimonium contrahendum, & dirimens contractum quæ cognatio confirmantem, & confirmatum, illius patrem, & matrem, ac tenentem non egreditur. Pontif. Rom. [e]

Cõfirmato ligetur frons, & sic maneat vsque dum extergatur chrisma, olim enim septem diebus, ita ligati manebant tradit. Hugo. [f]

a Concil. Floren. in instr. Arm.

b can. omnes de consecrat. d. 5.

c Trid. sess. 7. can. 9. de sacra

d Pontif. Rom.

e Pontif. Rom.

f Hugo lib. 2. de sacram. p. 7 c. 6

CAPVT III.

De Sacramento Eucharistiæ.

EVcharistia, quę est sacramentũ corporis, & sanguinis Christi sub panis, & vini speciebus idem sonat, ac gratiarum actionem, synaxis etiam nomine consueuit appellari ad denotandam vnionem cum Cristo, & inter sese.

Hoc sacramentũ in noctæ cœnę institutum fuit, vt Euangelistæ testantur.

Eius materia est panis triticeus, & azimus apud nos, apud nostros autem Græcos, siue Albanenses fermentatus, & vinum de vite. Florent[a]

Cui vino est aqua admiscenda, Trid. [b] contra Hydroparastas, [c] Armenos, [d] & Luterum, & isti panes debent esse nitidissimi Anicetus Papa infra citandus.

Græci non possunt more latino, nec isti more Græco consecrare. Pius V. [e]

Hoc sacramentũ licet à Christo post cœ

a Florent. Concil. in decret. Eug.
b Trid sess. 22. cad. 7.
c Treodoret. lib. haret.
d Sub. Trullen. can 32: & Lut. lib con. Reg. Ang.
e in bulla prouidentia Romani Pontif.

nam fuerit institutum, & sub vtraque specie Apostolis ministratum, attamen sacrorum authoritas canonum vult, quod non conficiatur hoc sacramentum post cœnam, neque recipiatur à non ieiunis, nisi in casu infirmitatis.

Nec laici illud recipiant, nisi sub specie panis cum integrum Christi corpus, tam sub specie panis, quam vini verè contineatur, & hæc est lex ecclesiæ, concil. Constant. [a] & Trid. [b]

a Concil. Constant. sess. 13.
b Trid sess. 21. cap. 1.

Statuimus, vt in ecclesia chrisma, & eucharistia sub fideli custodia clauibus adhibitis conseruentur ne manus temeraria ad illa possit extendi; quæ si incautè custos reliquerit, tribus mensibus ab officio suspendatur, & si per incuriam aliquid nephandum, inde contigerit grauiori vltioni subiaceat. Later. [c]

c Later. c. 20.

Caueant parochi, ne aliqua putredo in sacrario inueniatur est enim hoc iniuria Corpori Domini nostri, & hoc sub grauissimis pœnis. Clem. Rom. [d]

d Clem. ep. 2. ad Iacob.

Si negligentia aliquid stillauerit in terra de sanguine Domini, lingua lambatur, & tabula radatur.

Si non fuerit tabula, vt non maculetur locus radatur, si super altare linteamina tribus

vi-

vicibus abluantur calice ſuppoſito, & aqua adlutionis iuxta altare recondatur, Pius [a] Papa.

Sumpturus hoc ſacramentũ non accedat cum conſcientia lethalis criminis Paulo dicente probet ſe ipſum homo, quapropter præmiſſa ſacramentali cõfeſſione exiſtens in mortali, & non alias debet accedere. Trid. [b]

Omnes vtriuſque ſexus ſingulis annis ſaltem in Paſchate Reſurrectionis communicare teneantior ſub mortali. Later. [c]

Et in articulo mortis ſub mortali. Carth. 4. [d]

Vnuſquiſque in ſua parochia paſchali tempore Euchariſtiam ſumat, vt paſtor oues ſuas poſſit dignoſcere.

Clerici non ſtatim, ac communicauerint manducent Clem. [e]

Euchariſtia eſto ſit infirmis afferenda, vt ſumatur, ſi tamen illam ſumere non valent, nullatenus afferatur ad finem, etiam ſimpliciter oſulandi. ſac. congr. [f]

Manifeſtis peccatoribus etiam petentibus non detur Euchariſtia, D. Thom. niſi tamen articulus mortis immineret.

Neque pueris, qui annum diſcretionis non pertingunt Triden. [g]

Taber-

a Pius PP. apud Gratian. de conſ. diſt. 2.

Trid. ſeſſ. 13. c. 7

c Later ſub Innoc. 3. cap. omnis vtriuſque.

d Carth. can. 77

e Clem. Rom. epiſt. 2.

f ſac. congr. Archiep. Panor. 19. Nouemb. 1571.

g Thom. 3. p. q. 80. art. 6.

Trid. ſeſſ. 21. can. 4.

Tabernaculum euchariſtiæ non eſt ferendum ſacerdotum humeris, ſed manibus tantum, congr. Rit.[a]

Debet in ſacrario conſeruari ſacroſancta euchariſtia, & deferatur in firmis, cum etiam ad hunc finem conſeruetur in eccleſijs.[b] Trident.

In die Paraſceue non eſt diſtribuenda euchariſtia alijs quam infirmis. congr. Rit.[c]

a congreg. Rit. apud Barboſ. de off. parochi.

b Trid. ſeſſ. 13. cap. 6.

c congr. Rit. 19 Feb 1622.

CAPVT III.

De Missa.

DE sacrosancto missæ sacrificio, quod Bogomilorum pseudo Apostolorum Luteranorum, Caluinistarum aliorumque hæreticorum agmina detestantur, & in ecclesia Dei summopere commendatur hic superest differendum.

In hoc offertur Deo verum, & proprium sacrificium, Trid. [a]

Quod sacrificium est propritiatorium, & non solum viuis, sed & Defunctis prodesse fatendum est, Trid. [b]

Præcipimus primo, quilibet sacerdos, qui animarum curam non habet tenetur tamen saltem in preçipuis festis celebrare, Thom: [c]

2 Quod sub pœna suspensionis, nisi quater in anno celebrent præcipit. Innoc. 3. [d]

3 In festo Natiuit. Domini noctæ missam celebrare, licet Telesphorus. [e]

Olim etiam sabato sancto de noctæ celebrabatur, can. solent. [f]

4 Hora celebrandi missam priuatam est de

a Trid. de sacrif. Missæ, can. 1.

b Trid. de sacrif. missæ, can. 3.

c Thom. 3. p. q. 82. art. 10.

d Innoc. 3. in c. dolente.

e Telesph. epist. prima.

f can. solent. de consec. dist. 1.

T ordi-

ordinario ab aurora vſque meridiem. Pius [a] Quintus.

5 Quilibet celebrans non plures, ſed vnam dicat miſſam, in die, quia ſemel paſſus eſt Chriſtus, & totum mundum redemit, ita Alex. 3. [b] & Tolet.2. [c]

6 Non fiat celebratio in Domibus priuatis, ſed in eccleſijs, ſiue oratorijs à nobis deſtinatis, ac ſaltem benedictis, Trid. [d]

7 Quę ſi fuerint violatę, non erunt capaces, can. eccl. [e]

8 Nullus vtatur annulo in miſſa ſiue Prothonotarius non participans, ſiue Doctor, Congr. Rit. [f]

9 Neque Canonici Cathedralium, Cong. [g]

10 Ad exemplũ Salomonis, qui omnia vaſa Domus Domini ex auro puriſſimo fabricata diuino cultui mancipauit, ſtatuimus, vt quęlibet Eccleſia calicem habeat cum alijs vaſibus decentibus, concil. Oxomien. [h] ſynod. Trib. [i]

11 Quæ vaſa nonniſi quam à ſacris miniſtris contingantur. Damaſc. lib.de ſac. Miſſæ, [l]

12 Ceremonię, veſtes, & externa ſigna in miſſarum celebratione ſunt adhibenda, Trid. [m] cum multa ex Apoſtolica traditione emanauerint.

a Pius V. in regul. miſſalis.
b Alex. 3. apud Gratian. de conſecr.
c Tolet. 12. c. 5.
d Trid de obſer. in celeb. miſſarũ.
e can Eccleſiam de conſec. diſt. 1.
f Congr. Rituum 11. Feb. 1623.
g Cong. 30. Nou. 1628.
h Oxomien. c de de ornam. eccleſ.
i Trib. cap. 18. lib. pontif.
l Damaſc. de ſacrif. miſſa.
m Trid. ſeſſ. 22. cap. 5.

13 Qui altaribus miniſtrāt ſuperpelliceis induantur, concil. Oxom. [i]

14 Nemo celebret cooperto capite ſiue cū piliolo, ſac. cong. [l]

15 Vicario Gener. celebranti,& ſi foret prothonotarius non accendantur quatuor candelę,nec ſint duo cappellani ſeruientes congr. Rit. [a]

16 Expleta miſſa calix cū patena,& liber ſacrorum cum veſtibus ſacerdotalibus in mundo loco ſub ſera, recondantur. conc. Rhem. [b]

17 Cōpleta miſſa fiat reuerentia Cruci infra capite diſcooperto. Rit. congr. [c]

18 Extet ad altare oleū ad luminare, Clem. [d]

19 Nō vtantur miſſali,niſi à Pio V. cognito, & à Clemente 8. [e] Vrbano 8. reformato, [f]

20 Qui miſſas nouas celebrant nō circūeant eccleſiam pro oblatione, Trid. [g]

21 Poſſunt tamē vertere ſe in altaris medio ad populum, & à ſponte offerentibus oblationes accipere, ſac. congr. [h]

22 In altari priuati oratorij cui ex priuilegio apoſtolico miſſę,conceditur celebratio ſolemnioribus feſtis non poteſt in eo celebrari in Natali Dñi, Epiphania,Paſchate, Pentecoſte, Annunciatione, Aſſumptione Beatiſs. Virginis, feſtis Apoſtolorum Petri, & Pauli,& om

i Oxom. cap. de ornam. eccleſ.

l ſac congr. 31. Ian. 1626.

a Congr. Rit. 7. Auguſt. 2627.

b Concil. Rhem. apud Bruch. lib. 3. c. 97.

c Congr. Rit 28. Aug. 627

d Clem. cap 3. apoſt.

e Clem 8. & Vrbanus in bullis breu.

g Trid. ſeſſ. 22.

h Sac. Cong. Sancto Carolo Archiep. mediol.

nium sanctorum, congr. Rit. [i]

23 In cappellis extra parochiales ecclesias in festis de pręcepto non celebretur ante missam parochialem, sac. congr. [l]

24 Paramenta ecclesiarũ nequeunt benedici à superioribus Regularibus, neque Abbatibus, quando ecclesiæ illis non sunt subditæ, sac. congr. [a]

25 Neq; à prothonotarijs, ead. sac. cong. [b]

Et est deleta Abbatum consuetudo, Sac. congr. [c]

26 Canonici tenentur cantare missam de die alias distributiones non faciunt, sac. cong. [d]

27 Cõuentualis missa numquã potest omitti ob missam votiuam, siue pro Defunctis, cum sac. congr. omnẽ abrogauerit consuetudinem congr. Rit. [e]

28 Missæ certis regularibus concessæ, nequeunt ab alijs dici, etiam in ipsorum regularium ecclesijs, congr. Rit. [f]

29 Et qui habent missam celebrandam de Rosario, aliam dicant de B. Virgine cum istam soli Dominicani valeant celebrare, congr. Rit. [g]

30 Diaconi non dent pacem laicis, neque Domino loci, congr. Rit. [h]

31 In canone nomine antistitis nõ sunt nominan-

i Congr. Rit. 27 Nouemb. 1607.
l sac. Cong. Episcop. Sarzanen.
a sac. congr. die 14. Aug 1609.
b sac. congr. die 17. Iulij 1629.
c sac. congr. die 18. Aug. 1629.
d sac. cong. Rit. die 21. Iul 1551
e & 28 Iul. 1612.
f sac. congr. Rit. 22. Iul. 1628.
g congr. rit. 19. Nouemb. 1622.
h cong. rit 16. Maij 1623.

minandi superiores regulares, cong. Rit. [i]

32 Sabato sancto nō sunt pulsandæ in missa campanæ ante signum ecclesiæ matricis, congr. Rit. [l]

33 In parasceue, si occurrat festum Annunciationis non tenentur fideles ad audiendam missam. congr. rit. [a]

34 Nec eadē die distribuenda est eucharistia alijs, nisi infirmis, congr. rit. [b]

35 Celebrans, qui distribuit cādelas, cineres, & palmas detecto capite, distribuat, congr. rit. [c]

36 Communicantes, infra octauam Ascensionis contingit separari à pręfatione, & est quando festum sancti Philippi, & Iacobi occurrit infra octauam Ascensionis, tunc enim pręfatio erit de Apostolis, & communicantes de octaua, idque potest accidere etiam in inuentione sanctæ Crucis, & in missis solemnibus votiuis, quæ dicūtur infra eandem octauā, & habent suam præfationem, cong. rit. [d]

37 Si ob terræ frigiditatem populus pergat tarde ad ecclesiam pro missa solemni, voluit, sac. rit. [e] cong. quod potius recitetur tardius hora tertia quam recitetur missa de festo post sextam, congr. rit. [e]

38 Missæ, quę circumferuntur à sac. congr.

non

i cong. rit. 15. Iul. 1614.

congr. rit. 12. Nouemb. 1605.

l congr. rit. 12 Martij 1609.

a congr. rit. 19. Feb. 1622.

b Congr. rit. 19. Feb. 1622.

c congr. rit. 18. Iul. 1625.

d congr. rit. 28. Aug. 1627.

e cong. rit. apud Alcoter. in suo ceremonial.

non approbatę, scilicet S. Gregorij prouinis, & Defunctis, quindecim auxiliatorũ & de Patre Æterno, exceptis his, quæ sunt permissę certis regularibus tantum, vt Rosarij, & sanctę Marię de Carmelo, & alias reprobauit cũ suis officijs, ac damnauit, congr. rit. [a]

[a] congr. rit. 8. April. 1628.

Declarauit postea non prohiberi missas 30. pro defunctis à Diuo Gregorio institutas in Dialogo, cap. 55.

39 Quãdo in rubrica dicitur, quoad fieri potest missa cum officio conueniat, loquitur de priuatis missis; nam missa conuentualis debet semper concordare cum officio, cap. cum creatura.

cap. cum creatura de celeb. miss.

Osten-

Oſtenditur dignitas Cœremoniarum miſſæ.

Quoniam huiuſmodi eſſe hiſtrionicas actiones blaſphemauit Caluinus, ideo earum Dignitatem in aliquibus, ex Pontificum, & conciliorum auctoritate demonſtrabimus.

In primis ergo Panes offerendi nitidè, & ſtudioſè fiant, & vinum,& aqua mundiſſimè tractentur, Anicetus. [a]

2 Ad ſignandum tres vniones in Chriſto ſacerdos oſculatur altare, ſcil. Vnionem diuinitatis ad Animam, diuinitatis ad carnem, & carnis ad animam Innoc. 3. [b]

3 Tunſiones pectoris,ac manuum eleuationes ſunt adhibendę, Innoc. 3. [c]

4 Adhibeant Thuſ Clem. Rom. [d] quidquid Almaricus contradicat &c.

Introitus oratines cõmemorationes gradus, tractus offertoria inſeruit miſſæ Cœleſt. 1. [e]

6 Fiant obſecrationes, orationes, poſtulationes, & gratiarũ actiones, & oblationes pro Regibus, & in ſublimitate conſtitutis Paulus. [f]

7 Fiant oblationes Clemens. [g] quidquid contradicat, Luter. [h]

8 Oblationes accipiantur ab vno Clerico,&

a Anicet. apud Brucardum lib. 5 cap. 29.

b Innoc. 3. lib. 6. miniſt. miſſa c. 6

c Innoc. 3. lib. 5. miniſt. miſſa.

d Clem. Rom. can. Apoſt.

e Almaric. apud Lutzemburg.

f Paulus 3.

g Clem. Conſt. Apoſt. cap. 6.

h Luter. de formula miſſa.

inter omnes clericos exide diuidantur, Bracharen.[i]

i Brachar. 1. cap 39.

9 Finito offertorio adhibeatur incensum, & fiat thurificatio in memoriam mortis Redemptoris nostri, concil. Rothomagense.[a]

a Rothom. apud Brucard. lib. 3. c.227.

10 Hostia debet eleuari,& plebs reuerenter adoret. Honor. 3.[b]

Neque in hoc audiendus est Beza.[c]

11 Fiát orationes pro defunctis Cabilon.[d]

12 Debet sacerdos super mẽsam altaris manus extendere, quia Christus super Aram Crucis manus extendit Innoc. 3.[e]

b Honor.3.lib.3. decret. de celebr. miss. c Beza de cœna Domini c.36. d Cabilonen. c. 19. e Innoc.3.lib.5. minist.miss.cap 10.

13 Dicatur nobis quoq; peccatoribus paululum expressa voce, & percusso pectore, repræsentatur enim confessio latronis in articulo passionis Dominicæ alterum increpantis, Innoc. 3.[f]

f Innoc. lib. cit. cap. 12.

14 Detur Pax,Concil. Load.[g] Mogunt. & Liturgiæ Iac. Marci, Basilij, Chrisost. ac Ambrosij.

g Load cap. 19. Mogunt. cap 44.

15 Et benedicatur Populus Clem.[h]

h Clem.c.7. lib. 8. Apl.

Ecce igitur ceremoniæ non sunt nostra inuenta, sed antiqua, & sic debent venerari nõ putari histionicæ cũ per Summos Pontifices, & concilia tradantur.

Aliæ ceremoniæ in ceremoniali Romano videantur.

CA-

CAPVT IV.

De Sacramento pœnitentiæ.

PÆnitentię ſacramentum, quod Montaniſtæ, [a] Nouatus, [b] Melanton. [c] Luter, [d] Caluinus, [e] & alij hæretici deteſtati ſunt neceſſarium ad ſalutem eſſe lapſis in culpam ſacra teſtantur oracula dicente Chriſto, niſi pœnitentiam egeritis omnes ſimut peribitis. Lucas. [f]

Eſt ſacramentum abſolutionis, quo ſacerdos ſibi ſubditum, ac confitentem ſua peccata, cum vero dolore, & propoſito ſatisfaciendi abſoluit.

Sacramentum iſtud ſaluator Noſter inſtituit, quando à mortuis Rediuiuus in ſuſflauit in diſcipulos dicens: Accipite ſpiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, Trid. [g]

Pœnitentiæ forma in his verbis ſita eſt, ego te abſoluo, quibus aliquæ preces de eccleſiæ more laudabiliter ad iunguntur, quæ tamen

a Hieronym. epiſt. 54 ad Marcellam.
b Cyprian. l. b. 42.
c de locis communi.
d in captiuit. babyl. cap. de bapt.
e l. 4. inſt. §. 17.
f Luca 18.
g Trid. ſeſſ. 14. de pœnit. cap. 1

ad eius formam non spectant. Trid. [a]

Partes ipsius, siue materia sunt ipsi actus pœnitentis nimirum contritio, confessio, & satisfactio, Innoc. 3. [b] & Trident. [c]

Contritio, quæ secundum conciliorum doctrinam est animi dolor, & detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cætero, non facit hominem hyppocritam, aut magis peccatorem iuxta Luteri [d] deliriū, sed est in christianorum salutem, ita docuit Apostolus, & necessaria, idem Trid. [e]

Confessio est suorum manifestatio peccatorum integraliter proprio facienda sacerdoti, Florent. [f]

Non enim hoc laicis conceditur, vt Vualdenses [g] delirabant.

Non est inuentum, concil. Lateran. [h]

Neque inuentum humanum ecclesiæ consuetudine inceptum, vt deceptus est Petrus Oxomensis, vt declarauit Sixtus 4. [i]

Sed à Christo institutum, ac præceptum, Trid. [l]

Ac per hoc damnantur Albigens. [m] flagellantes, & à concilio constantiensi Vuiclef. &c. concil. constan. [n]

Omnes vtriusque sexus fideles omnia peccata sua fideliter confiteantur semel in anno

sacer-

a Trid. sess. 14. cap. 3.
b Innoc. ad psal. 1. pœnit.
c Trid. sess. 14. cap. 3.
d Sermone de pœnit.
e 2. Cor. 7. Trid. sess. 14. c. 4.
f Florent. de sacram.
g Guido de Vualb. hæres. 5.
h Concil. Later.
i Sixtus 4. apud Eminentiss. Lugo de confess. & eius necessitate disp. 15.
l Trid. sess. 11. c. 5.
m Antonin. p. 4. tit 11. cap. 7.
n Concil. Constant. sess. 8.

ſacerdoti à nobis approbato, Later. [a]

Miniſter enim ordinarius eſt ſolus ſacerdos, qui etiam ſi malus fuerit huiuſmodi poteſtatem non amittit. [b] Trid.

Vnde error eſt dicere ſoli Deo eſſe confitenda peccata, & nullo pacto ſacerdoti, hoc enim faciebant Iacobitæ, qui ſoli Deo illa propalabant ponentes prope ſe ignem, in ſignum quod Deus per talem confeſſionem eorum peccata conſumebat Iacob. Vitt. [c]

Sacerdos cui confitemur non debet eſſe abſens, nã non licet confeſſario abſenti per literas, aut inter nuntium peccata ſacramentaliter confiteri, & ab illo abſente obtinere abſolutionem. Clem. 8. [d]

Peccator nedum ſingula peccata, ſed peccati circumſtantias confiteatur ſecundum, quod maius peccauit in loco tempore, in numero, in perſona ſecundum ætatem, ſecundum ſcientiam, ſecundum ordinem, ſi facile, ſi frequenter, ſi manifeſtè, ſi perſeueranter, hæc omnia crimen exagerant, & ideo bonum eſt ſibi quòd hęc omnia confiteatur ne delictum alleuiet, vel peccatum excuſet, ait Innoc. 3. [e]

Circumſtantiæ quæ peccati ſpeciem mutant non ſunt ab otioſis hominibus excogitatæ, neque vna tantum circumſtantia confi

a Later. cap. 21.

b Trid. ſeſſ. 24. cap. 6.

c Iacob. Victor. hiſt. or. en. c. 76

d Clem. die 20. Iun. 1602. in general. Congr. Inquiſ.

e Innoc. 3. de martirib. ſer. 2.

cenda est dicendo se peccasse in fratrem, sed singulæ aperiendę, Trid. [a]

Tr. d. sess. 14. c. 5.

Prius autem pœnitentes se diligentius excutiant, & conscientiæ suæ sinus omnes, & latebras explorent, & omnia quę meminerint mortalia confiteantur, quę verò mentem fugiunt, facto tamen diligenti examine eadē confessione intelliguntur inclusa Trid. [b]

Trid. loc. cit.

Venialia peccata quamuis vtiliter dicantur taceri tamen possunt Trid.

Trid. loc. cit.

Qui facultatem habet absoluendi debet qualitatem peccatorum speculari, & peccatoris, qualiter si ad peccatum affectus, an ad salutem inclinet, quid secum deliberet ad redeundum ad meliorem frugem, quapropter sciens debet esse confessarius. Constantinop. [d] & Later. [e] cap. 21.

d Constantinop. can. 102.
e Lateran. c. 21.

Vnde nullus sacerdos, poterit confessiones excipere, qui ordinariam, aut subdelegatam à nobis (qui cuiuscumque talentum scrutabimur) habeat potestatem Trid. [e]

e Trid. sess. 14. cap. 7.

Esset enim absolutio nulla Florent. [f]

f de sacramen.

Etiam à regularibus impensa, quando scil. non sint approbati, congr. concil. [h]

g Congr. concil. 12. Maij 1594.

Infirmi vltra triduum non confessi à medicis non sunt visitandi Pius V. [i]

h Pius V in bulla sup. r Gregem

Si infirmus confessarium petijt, & modo

non

non sit in statu confitendi, si tamen signa poenitentiæ dedit aliquibus attestantibus potest confessarius ipsum absoluere Carth. 3.[a]

Regulares approbati non impediantur, quin audiant confessiones in Domibus poenitentium ægrotorum, quando ab eis vocantur, licet velimus, quod eadem die suum parochum certiorem reddant. congr.[b]

Quando sacerdos absoluit nõ imponat manus poenitenti, cũ sacramentum poenitentiæ non ordinetur ad excellentiorẽ gratiã consequendam, sed ad peccatorũ remissionẽ, S.Th.[c]

Sacerdos habeat si sæcularis sit, quando cõfitetur superpelliceum, & stolam, cong.Episc.[d]

Regulares vi priuilegiorum non possunt absoluere à casibus quos nobis reseruamus. sac cong.[e]

Possunt confessarij virtute Iubilæi à Summis Pontificibus in dicti cum facultate absoluendi à quibuscumque casibus nobis reseruatis absoluere; non tamen virtute priuilegiorũ regularibus, aut confratribus concessorum. congr.concil.[f]

Hęc autem confessio iuxta Doctorum sanctiones, sit simplex, humilis, pura fidelis, & cum alijs conditionibus à Casistis relatis. DD.

a Carth 3. citatus in c. ægrotantes.

b Congr. ann. 1606. 22. Ian. episc. Senogall.

c Thom. 3. p. 9. 84. art. 4.

d Congr. episc. 8 Nouemb. 1588

sac. congr. die 30 Ian. 1587 & 12 Maij 1549.

Cong. concil. 1. April. 1501.

Caueant parochus, & quicumque confessarius ne pœnitētes ad turpes actus sollicitent sub pœnis suspensionis, priuationis beneficiorum quorumcumque, & inhabilitatis ad illa, & aliarum pœnarum, quas imponit, Greg. 15.[a]

Similiter nec sigillum frangat confessionis alias nouerit se depositionem incurrere cuiuscumque sacerdotalis muneris, & perpetuę reclusionis in monasterio in cap. vtriusque sextus.[b]

a Greg. 15. in bull. contra sollicitant.

b cap. omnis vtriusque sexus de pœna, & remiss.

CA-

CAPVT V.

De Casibus reseruatis.

DEbet pro ecclesię recta gubernatione dari aliqua casuum reseruatio, quæ etiam coram Deo vim habet, mortis tamen articulo excepto, tunc enim omnes sacèrdotes quoslibet pœnitentes à quibuslibet peccatis possunt absoluere Trid. [c]

Extra mortis articulum sacerdos, qui scienter absoluit reseruata absque delegatione legitima, mortaliter peccat, & papalem excommunicationem incurrit. Clem. 8. [d]

Si quis falsus testis fuerit, falsum obijciendo olim ante exitum non communicabat. Arel. 2 cap. 24. [e]

Nos autem tale peccatum nobis reseruamus.

Caueant tam viri, quam mulieres supersti-

c Trid. sess. 14. de pœnit. c. 7.

d Decret. Cong. episc. & Reg. 9. Ian. 1601.

e Arel. 2. cap. 24

tionibus, ac maleficijs operam dare, & meminerint illius quod 4. Reg. legitur. Quod Deus morte puniuit Regem, qui à Belzebub Deum Accaron petebat num tutus ab infirmitate euaderet, numquid non est Deus (dixit Elias ad ministrum regis) in Israel, quia pergis ad Belzebub Deum Accaron, propter hoc de lecto quem ascendisti non descendes, sed morte morieris. Reg. 4. nos autem simi les sicut, & sortilegos nolumus nobis incon sultis absolui.

4. Reg. 1.

Quicumque blasphemauit nomen Domini Iesu, ac Beatissimæ Virginis, si clericus fuerit, vel laicus diues, vel pauper luet pœnas, quas in Bulla fulminat Pius V.[a]

a Pius V. in bulla contra blasph.

Vt scelus istud à nostra Diocœsi eradicetur volumus, quod quilibet parocus in sua parochia confraternitatem nominis Dei instituere procuret, munus autem erit confratruum vt iurantes corã ipsis admoneant, & charitatiuè corripiant interim blasphemos istos sola Episcopalis authoritas absoluet.

Crimen concubinatus nobis reseruamus, & in super contra concubinarios, si noluerint eijcere concubinas pœnas adhibebimus iuxta præscripta Trid.

Trid.

Pessimum sodomiæ crimen reseruamus, &

quod

quod Deus auertat, ſi clerici in hoc inciderint crimen nouerint ſe pœnas incurrere Pij 5. [a]

Mulieres quę viris defunctis, vel dum ſunt puellę per quinque continuas vices miſſas nõ audiunt.

Vt autem parochi in abſoluendis caſibus reſeruatis non errent habeant pœnes ſe notã caſuum nobis reſeruatorum, & cœterorum, quæ in bulla cœnę continentur, ita Clemens Octauus. [b]

Tertia pars, ſacramenti pœnitentię eſt ſatisfactio, vt diximus quam pœnitentibus haud neceſſariam eſſe mentiti ſunt Audeiani, [c] & iniuriam Deo eſſe teſtatus eſt Luter, [d] vt pote derogatoriam ſatisfactioni Chriſti denigrantem Euangelium Melanton [e] & mendacium catholicorum Caluinus [f]

Hęc requiritur ad completum ſacramentum pœnitentię, vt in ſacris decernitur concilijs Nicæno primo, [g] Anciranо, [h] Laodicenſe, [i] Elibertino, [l] Arelatenſe ſecundo, [m] Toletano primo, & tertio, [n] Arauxicano primo, [o] & Trid. [p]

Nec ſibi blandiatur quiſpiam, ſi grauiter peccanti leuior pœnitentia, vel à manſueto, vel à diſſimulante dictetur, cum in purgatorijs ignibus perficiendum ſit quidquid mi-

a Pius V. in bulla contra cleric. ſodom.

b Ian. 1601.

c Theodoret. haeretic. fabul. lib. 4.

d Luter. in aſſert. art 5.

e Melan diſp. de part. pœnit.

f Caluinus lib. 4 inſtit.

g Nic. 1. can. 11

h Ancir. can. 4.

i Laod c. & can. 2.

l Elibert. c ſet.

m Arel. 2. c. 10. 11, 12.

n Tolet. 1. c. 16. & Tolet. 3. c. 11.

o Araux 1. c. 3.

p Trid ſeſs. 14.

nus factum est cum dignos pœnitentiæ fructus quærat altissimus Damianus. [a]

Secundum modum culpę sit modus pœnę pensata personę qualitate, non sit tam grauis, vt desperetur non tam leuis, vt præsumatur, Innoc. 3. [b] & Trid. [c]

Satisfactio debet esse talis per quam nobis aliquid sub trahimus in honorem Dei habemus autem tria bona, scilicet corporis animę, & fortunæ ex bonis fortunæ satisfacimus dando eleemosynas, ex bonis corporis per ieiunium, ex bonis animæ per orationem. D. Thomas. [d]

Infirmus, qui necessitate mortis vrgente confitetur peccata sua sub ea conditione, vt à sacerdote reconcilietur, si Dominus sanitatem ei reddiderit secundum qualitatem delicti omnino satisfaciat.

Nec est dicenda satisfactio, quam quis agit de vno peccato, si perduret in altero, nam ieiunare, orare, & alia bona mortua sunt nisi mens à peccato reuocetur, Magister sent. [e]

Sic ergo nec dolor sine operis satisfactione aliquod valet, nec opus sine dolore peccatorum, sine dolore flos sine fructu, dolor sine opere fructus sine maturitate. Mogunt. [f]

a Damian. ser. de Sancto Andr.

b in ser in consecr. Pont

c Trid. sess 14.

d D.Th. in add. q. 15 & in 4. dist. 15.

e Magistr. in 4. dist. 15.

f Mogunt.

Vltra

Vltra pœnitentiam à sacerdote impositam congruũ, est vt sibi adijciat aliam, vt qui illicita commiserit à licitis quibusdam abstineat, quatenus per hoc conditori suo satisfaciat, vt qui commisit prohibita sibi metipsi abscindere debet etiam honesta. Greg. Mag. [a]

a Greg. Mag. hom. 24. in Euãg

CAPVT VI.

De Sacramento Extremæ Vnctionis.

NEgarunt extremam vnctionem. Armeni, [b] Vualdenses [c] illum sacramentum maledictionis blasphemarunt, ab Albigensibus, [d] ac flagellantibus, nihil esse existimata est, Lollardi rem irrisoriam dixerunt, Luter. [e] speciale delirium. Melanton [f] superstitiosam cæremoniam, ac Caluinus [g] actionem histrionicam.

Est verum sacramentum ecclesiæ à Christo Domino institutum Marci 6. [h] & insinuatum illis verbis exeuntes Apostoli prædicabant, vt pœnitentiam agerent; & vngebant oleo, ac multos ęgros sanabant, ac pro-

b Guido de hæres.
c Guido de Vualdens.
d Antonin. 4. p. sum tit. 11. c. 7.
e Trithemius in Cron. xo Litaurg. anno 1315.
f in capeu babij cap. de extr. vnctione.
g Melancton. in locis comm. c. de extr. vnctione.
h 4. institu. 19.

mulgatum fuit à Iacobo in ſua epiſtola, ita docuit Trid. [a]

De hoc ſacramento ſacra teſtata ſunt cōcilia, Nicęn. 1. [b] Cabilonenſe 2. [c] Vormacienſe, [d] Aquiſgranenſe 2. [e] Moguntin. [f] Florentinum, [g] ac nouiter Trid. [h]

Eius materia remota eſt oleum ab Epiſcopo benedictum Flor. [i]

Forma vero ſunt illa verba, per iſtam vnctionem, quæ vnctio debitis partibus eſt applicanda Flor. [l]

Fiat in quinque ſenſibus à ſacerdote, D.Tho.

Oleum debet eſſe oliuarum, & eodem anno ab Epiſcopo benedictum cap. literis. [n]

Poteſt in neceſſitate parochus vngere infirmos oleo veteri, congr. Epiſc. [o]

Miniſter eſt ſacerdos, qui ſenior in eccleſia dicitur, non autem laicus eſto ſit aliquando ſenior ætate, vel in populo Trid. [p]

Sacerdos vno præſente clerico, aut etiã ſolus poteſt infirmum vngere Alex. 3. [q]

Hic autem ſacerdos ſit parocus, vnde religioſi, qui clericis, aut laicis hoc ſacramentum miniſtrant non habita parochialis presbyteri licentia ſpeciali excommunicationem incurrunt. Clem. V. [r]

a Trid. ſeſſ 14. de inſtit. huiuſ. ſacr. c. 1.

b Nicen. 1. can. 60. arab.

c Cabil. 2. c. 48.

d Vormatienſe cap. 72.

e Aquiſgran. c. 8

f Mog. c. 26.

g Flor. in litt. vnio.

h Trid. de extr. vnctione.

i Flor. loc. cit.

l litt. de conſecr. diſt. 3.

m 4 diſt. 23. q. 1. art. 3.

n de conſecr. diſt. 3.

o congr. epiſc. 20. Mart. 1570.

p c. 3 loco cit. de extr. vnct.

q Alex. ad epiſcop. Carnoten. lib. 5. tract. 4.

r Clem. V. in Conc. Vien. de priuil. et de exceſſib. priuileg. c. 1

Sub-

Subiectũ sacramenti est moriturus ex infirmitate, siue illa oriatur ex morbo, siue ex vulnere, siue ex senectute, non vero suspendendus, aut nauigationem procellosam aggressurus cum dicat Iacob. Insirmatur quis in vobis. Iacob. [a]

a Iacob. in epist.

Non tamen detur infirmo, nisi de eius morte timeatur. Florent. [a]

a Florent. de sacram. extrema vnct. en.

Si de aliquo dubitatur, an sit viuus, vel mortuus sub conditione danda est illi vnctio extrema Paul. V. [b]

b Rituale.

Ex quo colligit (quod obiter dictum sit) Doctissimus Lugo [c] sub cõditione dari posse pueris de quibus dubium est, an sint capaces doli, cum non minor sit ratio.

c de eucharist. disp.13. sect.4. num.41.

Mutilatis dari potest, quanto propinquius esse potest ad partes illas in quibus vnctio fieri debuerat, licet enim mẽbra nõ habeant, habent tamen potentias animę, quibus illa membra debentur in radice, [c] D. Thom.

c vt suppe qua 32 art 7.

In eadem infirmitate non est hoc sacramentum reiterandum, nisi diuturna esset infirmitas in qua modo incideret in periculum, & post multum temporis iterum in aliud periculum incideret D. Thom. [d]

d vt sup.

Neque pluries in eadem parte sacra vnctio conferenda est, quod si conualuerit, inquit,

Tridentinum iterum hoc sacramentum iuuari poterit, si in vitę periculum cadet. Trid. [e]

e Trid. sess. 14. de extr. vnct. c. 3.

Eius effectus est mentis sanatio, & si expedit etiam corporis. Florent. [f]

f Florent. vt sup.

Vnde delicta, si quę sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit. Trid.

CAPVT VII.

De Sacramento Ordinis.

QVoniam quæ sunt à Deo ordinata sunt, inquit Apostolus, [a] voluit Deus hierarchicum ordinem in ecclesia statuere, vt quemadmodum ipse Deus vltima per media reducit, & perficit, & hæc Dyionisio [b] testante per prima, ita talis foret in ecclesia pulchritudo, vt quidam alijs traderent sacramenta suo modo Deo assimilati docuit. D. Tho. [c]

a Rom. 13.

b cap. 5. celestis hierar.

c D. Th. supp. quast 33. art. 1.

Negarunt hanc sacramentalē hyerarchiam Pseudoapost. [d] Luter, [e] qui addit hoc sacramen-

d Turrec. de ecclesia lib. 4. p. 2. cap. 33.

e in captiu. babylon. cap. de ordine.

men-

mentum esse adinuentum Papæ, Melant.[f] & Caluinus.[g]

Contra istos sacrorum militant oracula scripturarum, Apostolicę ordinationes, & vnanimis PP. consensus, inquit Trid.[i]

Materia huius sacramenti est illud per cuius traditionem confertur ordo forma vero sunt illa verba accipe potestatem, minister ordinarius est Episcopus Flor.[l]

Dicitur autem ordo signaculum quoddam, ecclesię per quod spiritualis potestas traditur ordinato magister sent.[l]

Vt autem plena huius sacramenti habeatur notitia de singulis ordinibus agendum est, & primo de pręambulo ad ordines, qui est prima Tonsura.

f in locis communibus.
g lib. 4. instit. c 19. §. 22.

h Trid. sess 23. cap. 3.
i Florent. de sacramentis.

l Magr. de sacramentis.

CAPVT VIII.

De prima tonsura.

Ræambulum ad ordinem est prima tonsura, non tamen est ordo Flor.[a]

Prima tonsura non initientur, qui sacramentum cõfirmationis non susceperint et qui legere, ac scribere nesciant, ac fidei non didicerint rudimenta Trid.[b]

Nec minores ordines suscipiant, qui tonsura clericali insigniti non fuerint secundum Nicęnum.[c]

Ætas ad hanc tonsuram suscipiendam est septennium completum, ita etiam in ordinibus minoribus excepto accolitatu, qui annum duodecimum exigit DD.

a Flor. de sacramentis.

b Trid. de refor. sess. 23. cap. 3.

c Nicen. 2. can. 14.

CAPVT IX.

De prærequisitis ad Ordines.

QVi ordines voluerint recipere tales habere debent conditiones.

Quod sint Baptizati, & hoc de necessitate sacramenti. Nicænum.[a]

Quod sint confirmati, Florentinum[b] & Tridentinum,[c]

Non sint mancipia Tolet. 4.[d]

Sint legitimi Alexand. 3.[e] & Concil. Pictauiense.

Non maculati defectu aliquo membrorum, qui notabilem maculam inferat Innoc. Tertius.[f]

Non ordinati per saltum Greg. Mag.[g] & Concil. Sardicen[h]

Non bigami Clemens,[i] Tolet. primũ,[l] & Araux.[m]

Non homicidæ Alex. 3.[n]

Non carentes patrimonio, vel fictum habentes Trid.[o]

a Refertur 1. q. 1.
b de sacram. ord.
c Tolet. 4.
d Alex. ad Archiep. Turonen.

f Innoc. 3. ad episc melit.
g Gregor. epist. 110. episcop. Lugdunens.
h Sardicen. can. 10.
i Clem. lib. 6 c. 7 & can Apostolicis 17.
l Tolet. 1. cap. 4.
m Araux. c. 5.
n Alex 3. ad episcop. exon.

a Trid. sess. 21. Non illi, qui malis sunt moribus, Trid. [a]

Neque illi, qui dimissorias non habent sub
b Pius 2. in extrau. pœna suspensionis Pius 2. [b]

c Trid. sess. 23. Nec qui interstitia non seruauerint, Trid. [c]

Non stulti, arreptitij, abstemi, neque
d Pont. Rom. excommunicati Pont. Rom. [d]

Fiant ante promotiones publicationes per parochum ad cognoscendum vtrum aliquod ex his impedimetis intercesserit, & prius quã ordines suscipiant examinẽtur, vt illorum qua-
e sess. 22 cap. 12 litas possit dignosci Trid. [e]

Ad minores ordines recipiendos requiritur quod saltem habeatur latinæ linguæ noticia.
f sess. 23. c. 13. Trid. [f]

CAPVT X.

De ordinibus minoribus.

Inores ordines sunt ostiariatus exorcistatus lectoratus, & accolitatus, quos omnes negarunt Vualdensens. [a] & Vuiclef, [b] Græci vero ostiariatum exorcistatum, & accolitatum.

De ordinibus istis frequentissime legimus in Concilijs Trid. [c]

Ostiariatus est verus ordo, quo deputatur aliquis ad ostium domus Domini, quod Sanctum est Clemens, concil. Laodicense [d] synodus Rom sub Sylucstro. [e] Toletanum 1. Carth: 4. [f]

Lectoratus meminerunt Clem. concil. Antiochenum, [g] Laodicense [h] synod. Rom. sub Sylu. [i] Carth. 4. [l] Sardicen. [m] Liturgia, Marci, & Ignatius martyr.

Exorcistatus refertur à Concil Antioch. [n] Laodicensi [o] synod. Rom. cit. Cart. 4. Matiscon. 2. [p]

Acolitatus refertur à Fabiano Papa, [q] & à multis ex citatis Concil.

a Gu.do de Vuald. f.
b Vuciclef. triale. cap. 13.
c Guido heresi 19.
Trid. sess. 23. c. 2.
d epist. 2. ad Iacobū fratrem Domini.
Laod. can 24.
Sinod. Rom. c. 7.
e Toler. 1. cap. 4.
f Carth 4 c. 9.
Clem. lib. 3 c. 11
g Antioch. c. 11.
h Laod can. 23.
i Silu. c. 7.
l Carth. 4. c. 8.
m Sard. can 10.
Liturgia, Marci, fol 10.
Ignat. epistol. ad Antioch.
n Antioch. c. 10
o Laod c 24. cæteri, vt sup.
p Matiscbon. c. 16
q Fabian. epist. 1

Horum exercitium ex Pontificali est desumendum, & ex lib. examinandorum.

CAPVT XI.

De Diaconis, & Subdiaconis.

Vbdiaconi debent promoueri, qui annum vigesimum secundum habeant Diaconi, 23. Presbyteri, 25. Trident.

Trid. 9.

Qui anni non opportet, quod sint completi, sed satis fuerit, quod sint inchoati, Congreg. concilij. [a]

a Congr. 7. sep. 1594.

Ordinatus ante legitimam ætatem remanet suspensus, & celebrando fit irregularis, Pius secundus. [b]

b extrauag. cum ex sacrorum.

Non fiat Diaconus, nisi, qui in ordine Subdiaconatus fuerit per annum versatus, neque presbyter, qui non fuerit per annum Diaconus Trid. [c]

c Trid. cap. 13.

Cœterùm hic annus non est necesse, quod duodecim mensibus compleatur, sed satis fuerit, quod sint lapsa quatuor interstitia, quę ali-

quando

quando ob festorum mobilium varietatem duodecim menses anteuertunt, stante tamen ætate superiùs præscripta Sixtus V. [a]

Nullus ex quo in subdiaconum fuerit translatus, potest vltro ad nuptias pertransire, concil. Rom. [b] Aquisgranense, [c] Vormacen. [d] & Elibert. [e]

Subdiaconi munus est legere epistolam, ac Diacono ministrare.

Diaconi, quos sacerdotibus peruersé æquabat, Falcidius, & Caluinus appellabat histriones debent ab omnibus sũma haberi veneratione, plurimum enim sacris commendantur oraculis, vt in actis Apostolicis ad Philip. & ad Tim. [f]

Esto sint presbyteris inferiores Tolet 4. [g] Laod. [h] & Agat. [i]

Debent Diaconi legere euangelium, & inseruire sacerdoti Pont. Rom. [l]

Officia, & sæcularia commercia non exerceant, & maximè in honesta, histrionibus, & ioculatoribus non intendant, tabernas euitent, adaleas; & taxillos non ludant nec talibus ludis intersint Lateran. [m]

a bulla contra male promotos.
b. Rom. cap. 8.
b Aquisg. c. 6.
d Vormac. c. 9.
e Eliber. c. 33.
Pont
f act. 6. ad Filipp. 1.
f 1. ad Tim. 3.
g Tolet. 4. c. 38.
h Laod. can 20.
i Agat. cap. 65.
l Pont. Rom.
m Later. c. 6.

CAPVT XII.

De Sacerdotibus.

Acerdotij gradus post episcopatum digniorem sibi in ecclesia vindicat sedem, & honor sacerdoti exhiben bendus est plurimus; & si enim eiusdem pręrogatiue nobiscum non sint, vt fallebantur Ærius [a] Marsilius, Patauinus, [b] & Armacanus, [c] superiores tamen existunt cæteris, quidquid delirio blasphemauerit Luter [d] omnes christianos indifferenter sacerdotes agnoscens omni ergo veneratione censentur digni Clem. [e] Greg. Mag. [f] Concil. [g] Triburiense. [h]

Debent presbyteri tanta scientia pollere, quanta requiritur ad populum edocendum ea, quę ad salutem sunt necessaria, ac ad sacramentorum administrationem. Tridentinum. [i]

Sint nostri sacerdotes irreprehensibiles nec vllo contagio fornicationis polluti, sed mundos se ipsos per sacramentorum administrationem

a apud epiph.
b apud Bernard. Lutzemburg.
c cap. 5. in lib. 11 de quæst. Arm.
d de captiuit babyloni. cap. de ordine.
e constit. Apostolicis l. b. 2. cap. 28.
f Greg. lib. 4. epistola 31 ad Mauritium August.
g Triburiense, cap. 4.
i Trid. de sacramento ordinis.

tionem

tionem exhibeant Toletanum Quartum. [a]

Eorum munus est sacramentum Corporis, & sanguinis Domini conficere Lat. [b]

Nullus absque nostris litteris commendatitijs potest celebrare. Trid. [c]

Viuant caste, & caute, caste ne contaminent vnctionem, caute ne alios per exemplum corrumpat Innoc. tertius. [d]

[a] Tolet.4. c.10.

[b] Lat. cap. 1.

[c] Trid. sess.23. cap.16.

[d] Innoc.3. ser de consec.

CAPVT XIII.

De Horis Canonicis.

Lericus ſtatim, ac ſacris ordinibus eſt aſcriptus, horas canonicas de precepto diebus ſingulis recitare tenetur, & licet Luter, [a] Thaboritæ, [b] Melancton, [c] Magdeburgenſes, [d] Caluinus, [e] & alij canonicas horas blaſphemauerint, & inuentum Pelagij Papæ, quidam ex iſtis dixerit attamen antiquitatem horarum, ac dignitatem non ad horum impugnationem cum hæc ſit ſynodus non controuerſia, vt ſæpe dictum eſt, ſed ad inflammãdum magis clericorum animos ſingula percurrentes ſæcula demonſtrabimus.

a Luter. aduerſ. Cath.
b Thabor. apud Aeneam. Syluiũ hiſt. boem. cap. 25
c Melancton. in locis communibus.
d Magdeburg. cent. 6. cap 10.
e Caluin. iſtit.

Et quamuix veritas ſit, quod Pelagius, ac Gregorius primi officio formam dederint, vt Pius V [f] nos docet cantus tamẽ eccleſiaſticos, & horas licet non ſub preſcripta ab illis forma ſemper habuimus de cantibus eccleſiaſticis

f Pius in bulla quæ eſt in breuiar.

horum

horum in Deut. [a] Scribite vobis canticum istud, & memoriter habeant filij Israel, & ore decantent, & apud Esdram [b] legerunt in volumine legis domini Dei sui quater in die, & quater cōfitebantur, & adorabant Dominum, non igitur irridetur Deus ecclesiasticis cantibus, sed irridendi sunt Paulus Samosatenus [c], donatistæ, & Petrobusiani, [d] qui huiusmodi irrisionem æstimarunt.

a Deut. 31, 19.

b Esdræ 9.

c Euseb. lib. 7. cap. 24.

d Petrus Cluniacen. epist. 1.

De horis canonicis Dauid [e] psalmista nos edocuit illis verbis septies in die laudem dixi tibi vnde Alcuinus [f] ponderans præfata verba asserit, si hunc numerum ad litteram aduertimus septem significat voces, quibus se monachorum pia deuotio consolatur, idest, matutinum, tertiam, sextam, nonam lucernariam, Completorium, Nocturnum, Alcuinus, [g] & in actibus apostolicis sæpe referuntur horæ prædictæ cum dicitur, quod Petrus ascendebat ad horam orationis nonam, vt videre est pluries precipue act. 3. & 10. [h]

e Aug. epist. 119 cap. 18.
psal. 118.
Alcuinus in psal. 118.

act. 3. & 10.

Sed percurramus singula post Christum sæcula, vt ex hac veritate sic practicata magis clericorum excitetur affectus.

Ex Apostolicis traditionibus orationes habedas esse imponitur mane, horis tertia, sexta, nona, & Vespere, & ad Galli cantum, mane

pro gratiarum actione, eo quod Deus nocte sublata nos illuminauit, hora tertia, quia tunc Pilatus iudicium aduersus dominum pronunciauit, sexta, quia tunc Crucifixus est Dominus, nona quod tunc tremefacta sunt omnia, Vespere, quod noctem dederit ad requiescendum à laboribus diurnis, ad Galli cantum, quia hęc hora nuntiat aduentum diei ad opera lucis facienda Clem. [a]

a Clem. lib 8. cap. 34.

In secundo sæculo, qui est annus ducentesimus hoc testati sunt Clem. [b] Alexandrin. & Origen. [d]

b Clem Alex. Lib. 7 strom
c Origen. lib. 3. in Ioo.

Tertio sæculo, qui est annus trecentesimus synodus Nicęna his verbis in omnibus horis diurnis, atque nocturnis in principio, ac fine orationis fiat memoria Episcopi, & oretur pro eius salutè, & vt in oratione eius adiuuetur populus syn. Nic. 1. [e] & Concilium Laodicenum pręcipit semper supplicationes orationum, & in nonas, & in Vesperas Concil. Lodicenum, Hyeron. & Ambros.

e Nic. 1. can. arab. 64.

Laodicen. can. 18 epist: 22. ad eustoch. & 27. in psalm. 64. 115 117. & ad cap. vt sextum Daniel.

Quarto sęculo, Cœlestinus primus estad - ducendus, qui in officio psalmos, antiphonis inter hoc testatus est etiam posuit Augustinus nullus exemptus sit ab officijs dictis, & horis, nisi ipsum infirmitas, aut publica vtilitas, aut sorte grandis, & certa necessitas te-

nuerit

nuerit occupatum ita docuit Augustinus. [a]

Quinto sęculo, qui est annus quingentesimus Concilium Agatense; studendum, inquit est, vt post antiphonas, collectiones per ordinem ab Episcopis, vel presbyteris dicantur, & hymni matutini, vel vespertini decantentur diebus omnibus, & conclusione matutinarum, & Vespertinarum, & missarum post hymnos Capitella de psalmis dicantur; & plebs collecta oratione ad vesperam ab Episcopo cum benedictione mittatur Agatense secundum [a] Gerũdensẽ, & Arelatense 3. [b]

Hoc sæculo floruit Pelagius, qui officij formulam recta methodo deffiniuit, & eodem sæculo anno nonagesimo Gregorius Papa, qui officium ecclesiasticum ordinauit.

Sexto sæculo anno nimirum sexcentesimo, Toletanum quartum diuersos ritus, qui per hispaniam, atque Galliciam irrepserant in missi, ac vesperis aboleuit, vnus ordo, inquit psallendi per omnem hispaniam, atque Gallicizm conseruetur, vnus modus in missarum sollemnitatibus vnus in vespertinis officijs hoc enim antiqui canones decreuerunt, vt vnaquæque prouincia, & psallendi, & ministrandi parem consuetudinem teneat. Tolet. 4. [c]

[a] ser. 59. de tempore, & 9. confess. cap. 6. & 7.

[b] Concil. Agat: can. 21. Gerundense c. 10 Areletens. c. 14.

[c] Tolet. 4. c. 2.

Septimo ſæculo, anno ſcil. 700. ſynodus Trullenſis,[a] & de iſtis horis meminit Alcuinus[b] loc. cit.

Octauo ſæculo, concilium Cabilonenſe[c] imponens ſanctimonialibus recitationẽ iſtarum horarum Cabilon.[c] & etiam Aquiſgranenſe.

Nono ſęculo, ab aliquibus ſcribitur Theophilatus,[d]

Alij vero ad annũ milleſimũ ipſum referunt volentes, quod ab anno 900. vſque ad milleſimum fuerit ſęculum ſatis obſcurum, ita inquit Bellarminus de ſcriptor. eccl.

Decimo ſeculo, anno ſcil. milleſimo de hac re meminit. Petrus Damian.[d] dicens, antiquam eſſe Eccleſiæ conſuetudinem Damianus Euth.[e]

Vndecimo ſæculo, hoc eſt anno milleſimo ac centeſimo primo, fuerunt Euthimius;[f] & Bernardus,[g] & iſte prædictam eccleſię conſuetudinem eſſe confirmat, qui ita exactam iſtarum horarum deuotionem oſtendit, vt in vno ſermone dicat[h] iam campanam audiuimus, iam veſpertinæ tempus orationis aduenit &c. Bernard.

Duodecimo ſæculo, Innoc. 3.[i] S. Thom.[l] & Durandus,[m] qui aſſignat rationem, quare

horæ

a can. 4.
b Alcuin. pſ. 118
c Cabil. cap. 59.
d Theoph. ad caput ſex matt.
e Damian. epiſt. 13.
f Euth in pſ. 118
g Bernardus in vita Malach. c. 4
h ſer. 30. quomodo malum cooperetur in bonum
i Innoc. 3. parte in 7. pſal pœnit.
l D. Thom. de off. ſacerd c. 1.
m Durandus in rationali diuinorum offic. lib. 5. cap. 1.

horę canonicę nuncupentur, dicens vocari canonicas quasi regulares, quia scil. regulariter à Sanctis Patribus obseruatæ sunt, & hic est annus millesimus, centesimus secundus, siue ducentesimus.

Decimotertio sæculo hoc est anno millesimo, ac trecentesimo Clemens Quintus cum relaxatum videret hoc clericale tributum ab ecclesijs hęc edidit præcepta, ne transgressiones inualescant presbyterorum, qui transcurrendo sincopando, extranea, ac prophana intermiscendo tarde ad chorum veniendo, ante finem officij exeundo frequenter canes venaticos secum ferendo, sine corona, vestibus diuina celebrare, vel diuinis interesse presumunt. Nos sacri approbatione Concilij hoc fieri prohibentes Sancimus, vt in Cathedralibus Regularibus, ac collegiatis ecclesiis horis debitis deuote diuinum officium diurnum, ac nocturnum persoluatur. Clem. V. [a]

Quartodecimo sæculo, hoc est anno millesimo, quadringentesimo Sanctus Laurentius Iustinianus. [b]

Quintodecimo sæculo, anno scil. millesimo, quingentesimo Concilium Lateran. qui beneficium habet cum cura, vel sine cura, si

post

[a] *Clem. Vextr. de celeb. missarũ, & alijs diuin. offic.*

[b] *Lauren de disciplina, & perfect. monastica conuersationis, cap. 17.*

post sex menses ab obtento beneficio dictum officium non dixerit legitimo impedimento cessante beneficiorum fructus nō faciat, quod si vltra dictum tempus in simili negligentia contumaciter permanserit, prçcedente monitione legitima, ipso beneficio priuetur cum propter officium detur beneficium [a] Later.

a sess. 8. can. 9

Et quoniam diuersimode recitabatur à pluribus dictum officium, partim mutilatum, partim commutatum, & vno ore non laudabatur Dominus propterea Pius reformauit hoc sęculo breuiarium iuxta methodum, quā modo sequitur ecclesia Pius V. [b]

Anno 1602. hoc est sęculo sextodecimo id ipsum confirmauit Clem. 8. [c]

Et nostro tempore anno 1631. Vrbanus Papa 8. vt ecclesiastica psalmodia qua in terris imitamur cęlum esset cum illa triumphantis ecclesię conformis nonnullos hymnos iam ante rugosos expoliuit corrigauit, decorauit, vnde dici nunc potest de ea sicut de sponsa tota plura es & macula non est in te Cant. [d]

b Bulla quod à nobis postulat ra. t. o pastoralis officij.
c Clemens in bulla, dum in ecclesia.
d Vrbanus PP. 8. bulla ad perpetum rei mem.
d Cant.

Caueant ergo, si singuli ne alios hymnos quos Apostolica authoritas in Romano Breuiario præscripsit audeant quocumque modo commutare.

Cum igitur tam antiqua ſit conſuetudo recitandi horas canonicas,& ad hæc vſq; tempora continuauerit, cum Pontifices, ac PP. tanto inſudauerint, vt diuinæ laudes ritę celebrarentur, quilibet ſancta pietate, ad hoc officium perſoluendum accendi debet, & hæreticorum deteſtari perfidiam, qui illud, vel nouum inuentum, vel irriſione dignum auſu temerario exiſtimare non dubitarunt; interim nos quæ circa officij huius recitationem ſunt obſeruāda ſequentibus decretis exponemus,

CAPVT XIV.

De obſeruandis circa diuinum officium.

SCiant primo, quod omnes clerici in ſacris conſtituti ſub mortalis criminis pœna tenentur ad horas canonicas perſoluendas, c. dolentes.[a]

2 Beneficiati quoq; eadem obligatione cenſentur obſtricti etiam ſi non eſſent in ſacris diſt. 42.[b]

3 Et hoc ſub pœna reſtitutionis fructuum, Later. vlt.[c]

4 Qui totum officium vnius diei ommittit omnes fructus illius diei reſtituat, qui totum matutinum, vel reliquas horas dimidium, qui vnam paruam horam ſextam partem. Pius Quintus.[d]

5 Canonici recitent in choro officium; & ſciant canonici cathedralis Vmbriaticenſis ſe ad hoc ſpeciali decreto Congregationis mihi exhibito eſſe deſtinatos Congr. Epiſc.[e]

a dolent. 1 de celebrat. miſſ.

b diſt. 42. can. fin.

c Lat. vlt. ſeſſ 9

d Pius in bulla edita an. 1571.

e Congr. Epiſc. mihi an. 1652.

Cle-

6 Clerici stipendiati Terrarum, ac pagorum diebus festis ecclesiæ intersint admissam Conuentualem, ac Vesperas, ita Synodus Vmbriaticensis diocesis.[a]

7 Qui obstricti sunt seruitio alicuius ecclesiæ tamquam de gremio illius non tamen choro obligati, & quicumque alij Clerici sæculares in diocesi commorantes non tenentur recitare officia propria Sanctorum illius diocesis, vel quæ de consuetudine in eadem ecclesia recitantur; in Choro Cong.[b]

8 Non fiat officium de Sancto Canonizato extra propriam ecclesiam absque nouo decreto Sacrę Rituum Congregationis.[c]

9 Non est relinquendū officium breuiarij, quod sit debitum pro officio deuotionis Cōgregat. Rituum.[d]

10 Officium paruum Beatę Virginis est dicēdum in Choro etiam in semiduplici, & Dominicis si adsit consuetudo Cong.[e]

11 Officium B.Virginis tempore paschali non requirit alleluia, quę adduntur in officio diuino Cong.[f]

12 Præter festū dedicationis ecclesiæ propriæ celebretur anniuersaria dies dedicationis ecclesiæ Cathedralis in Ciuitate quidem cum octaua, in diocesi adsq. octaua Cong. Rit.[g]

a Synodus præterit.

b Die 8. Septēbris 1602.

c 9. Decembris. 1628.

d 29. Nouemb r. 1603.

e 17 Sept. 16 07

f 28. Mar. 1626.

g 2 Maij 1616

13 Moniales non mutent Confiteor dicendo tibi mater vobis ſororibus Cong. Rit.[h]

CAPVT XV.

De Sacramento Matrimonij.

QVoniam docuit Apoſtolus innouiſſimis temporibus multos a fide apoſtaticos fore qui cauteriatam habentes conſcientiam nubere prohibebunt matrimonij ſacramentum, vel non eſſe a Deo blaſphemantes, vt Magi Simonis ſectatores, vel quod peius eſt a Diabolo inſtitutum, vt Seuerus[a] Saturninus[b] Hydroparaſtæ,[c] ac Tatianus.[d] Siue impudicitiæ negotiũ auſu temerario diabolique proſtibulũ, appellantes, vt Marcionitæ,[e] vel cum Origeniſtis[f] Manichæis,[g] Euſtatianis,[h] Armenis,[i] Bogomilis,[l] Apoſtolicis,[m] Albigenſibus[n] ac Luteranis[o] illud tamquam hominum figmentum mentientes, & ad tempora Gregorij ſacramentum, & non antea cognitum, vt Caluinus[p] huius ſacramenti antiquitatem

digni-

h 18. Auguſt. 1629.

a Irenæus l. 1. cap. 12.
c Nicetas lib. 4 Orthod. fid. hæreſi 27.
d Ephiphan. de Tatiano.
e Tertull an. li. 1. con Marcionem.
f Epiph hæreſi 67.
g Auguſt. de hæreſibus Manichæorum.
h Concilium Granatenſe.
i Alphonſus Zanerenſis cap. de matrim.
l Euthimius panopl p. 2.
m Bern. ſermo. 66. in cant.
n Anton. par. 4. tit. 11. c. 7. §. 5.
o de captiu. babyl. cap. de matr.
p lib. 4 inſtit. c 19. §. 24.

dignitatem, & quæ ipsum concernunt clare, sed breuiter, & percurrendo cum hoc non sit huius loci munus demonstrabimus.

Et quidem quo ad antiquitatem in lege veteri Gen. 2. habetur præceptum Domini, quod homo patrem, & matrem relinquat, & vxori suæ adhereat, quod est dicere.

Ad mundi natiuitatem coortum esse matrimonium, & in nouo testamento multa loca habemus [a] Matth. 19. Marci 10 2. Corinth. 7. Eph. 5. 1. Timoth. 4. Act. 4. & 5. & ad heb. 13 Clem. Rom. Concil. Grangense [b] anno 324. & Tertullian. qui ante Gregorium multum fuerat, matrimonij antiquitatem habemus.

De eius dignitate habetur dictum Apostoli, quod sacramentum est, & eius Encomia celebrat Nazianzenus,[c] quæ tamen cum hæc sit Synodus, & non historia esse a nobis preteteunda existimauimus, & solum quæ spectant de sacramento matrimonij vobis exponere, & præcipere in seriem hanc adducta.

Est ergo matrimonium verum Ecclesiæ sacramentum [e] Lucius 3. & Concil. Florent. [f]

A Christo Domino Institutum, & non inuentum ab hominibus. Trid.

Sic autẽ eius exponitur quidditas Matrimoniũ est sacramentũ consistens in coniũctione

a Ioh. 2.

b Concil Grang. can. 1. Clemen. can. apost. 5

c Nazian. carm. d de Virgine.

e Lucius 3. in cap. ad uolendam de hæreticis.

f Florent. de Sac matrim.

g Trid. can. 1. de matrim.

maritali inter viri, & vxoris legitimas perſonas indiuiduam vitę conſuetudinem retinens Lateranenſe.[a]

Eius materia, & forma ſunt conſenſus contrahentium ad inuicem relati.

1 Ordinamus debet matrimonium celebrari coram Paroco,& duobus, vel tribus teſtibus præſentibus, & præcedant denunciationes inEccleſia, vt impedimenta quæ latent detegantur. Trid.[b]

2 Præcedant matrimonium ter denunciationes tribus diebus feſtiuis inter miſſarum ſolemnia, denunciando inter quos matrimoniumcontrahendum vt videatur ſi impedimentum aliquod obſtat. Later.[c]

3 Si matrimonium contrahatur inter duos de diuerſis Parochijs,debent in ambabus fieri denunciationes, & quando contrahendum eſt, matrimonium inter ipſos ſatis fuerit ſi contrahatur coram Paroco proprio mulieris,vel viri Sacr.Congreg.[d]

4 Contradictiones matrimoniorum iam publicatorum, in ſcriptis ſi matrimonium cõtrahaturrecipiantur,& cum contradicentis ſub ſcriptione, vel ſi is ſcribere ignoret coram duobus teſtibus. Cong.[e]

5 Qui per actis denunciationibus intra qua

tuor

a Lateran. de mat.im.

b Trid. de refor. matim.c p.

c Later. ſub Innoc.3.can.1.

d Sac Cong.Congreg Concil.Trident.ſub Pio V. apud Nau.c.25. num.144.

e Doug.Archiepiſc.Coſentino 2. Auguſti 1594.

tuor menses non contraxerint, non contrahant nisi nouiter peractis denunciationibus Concil. Rauen. & Cong. a

a Concil. Rau & Cong.

6 Etiamsi Parocus inuitus inter fuerit matrimonio, & alia de causa fuerit à contrahentibus accersitus dummodo tamen ad actum matrimonij fuerit presens verum matrimonium censendum est. Cong. Concil. b

b Cong. Concil. Vlisbonen. 19. August. 1591.

7 Si matrimonium fiat coram sacerdote, qui non sit Parocus contrahentium, sed alienus, nullum est, & remanet sacerdos suspensus. Tridentinum. c

c Sess. 24. c. 1.

Secus si fuerit deputatus a proprio Paroco Cong. Concil d

d Cong. Conc.

Si contrahentes contrahere vellent coram Paroco alieno quia suus erat hęreticus, vel profugus, debent iterum contrahere Greg. Decimus Tertius.

d Greg. XIII. ex sententia Congregationis.

8 Non coniungantur sponsi, qui fidei ignorant rudimenta legitima ætate carentes vid. vir. Annorum 14. & mulier. 12. completorum, & qui sponte non contrahunt. Et si magistratus quempiam vt matrimonium iniret cogeret excommunicatur per Trid. f

e Trid. sess. 24. cap 9.

Aduertant parochi quod admonitionibus ac minis debent procedere contra nescien-

f Trid. loc. cit.

tes

tes Pater noster Aue Maria, & decalog. non tamen si nesciant possunt prohiberi ne contrhant. Cong.Episc.f

f Cong. episc.6. mart. 1588.

11 Sponsi non conhabitent ante sacerdotis benedictione. Trid. g

g Trid.loc. cit.

12 Quod si carnalem copulam consumauerint ante denunciationes, & matrimonium initum per verba de presenti coram Paroco, & testibus pœna infligenda est arbitrio nostro.

Habeat Parocus librum in quo Coniugum & testium nomina recenseat, diemque, & locum matrimonij describat, hortetur autem coniuges, vt triduo ante matrimonij contractum, vel consumationẽ. [a] Confiteantur & sacra reficiantur Eucharistia. Trid. [b]

a vt supra.

b lib.dec.2.

14 Ab aduentu Domini vsque in diem Epiphaniç a feria 4. Cinerum vsque ad octauam Paschatis solemnitates nuptiarum prohibentur Liberius PP. [c] Concil.[d] Laodic.& Trid. [e]

c Laod.can.52. Trid.cap.10.

15 Intelligas autem hoc quantum ad conuiuia nuptiarum solemnitates, traductiones ad Domum cum Comitatibus ac festis: Non prohibentur tamen his temporibus matrimoniorum denuntiationes Cong. Episc. [f]

d Cong.Episc. 18. Decembris. 1589.

f Laod.can.53

Olim prohibitum fuit Christianis ad nuptias euntibus saltare & choreas ducere, sed

solum

solum caste cœnare, & prandere permittebatur Laodicen. [a]

16 Plures vxores simul habere prohibitū est à lege Diuina,& oppositū,est hæreticū. Trid.

Vnde non potest hodie teneri, non esse Ius aliquod Diuinum, nec naturale de vnitate vxoris esto poligamia sit illicita.

Huiusmodi pluralitatem admisere Basilides [b] & Capocrates Mahometus [c] Luter. super Genes. cap. 16. in æditione libri sub anno 1535. [d]

Sed audiant omnes isti Tridentinum. Si quis dixerit licere Christianis plures simul habere vxores, & hoc nulla lege Diuina esse prohibitum Anathema sit. Trid. [e]

18 Et quoniam hisce partibus Poligamia sæpe transcurrit ideo præcipimus,quod quicumque sciuerit hoc peccatum, & non reuelauerit, aut etiam qui vt matrimonium impediat aliquid malitiose finxerit, aut Paroco suggesserit anathema sit: & quoniam multi fingunt obijs se coniugem, vt secundas contrahant dolosas nuptias debet dari certitudo quod obierit coniux, non enim est satis sola fama sine adminiculis, vel absentia etiam per annos 25. Cong.Conc. [f]

19 Coniuges qui a thoro, seu cohabitation

se

a Trid. sess. 24. can. 3.

b apud Irenaū, lib. 1. cap. 32.

c Maomet in Alcorano Azzonara 8.

d Luter super Gen. cap. 16 in editione libri sub anno 1525.

e Trid. sess. 24. can. 1.

f Cong. Concil. Med·olan. 18. Sept. 1627.

se separauerint absque legitima causa à nobis cognita, & approbata a sacramentis Confessionis, aut Communionis arceantur, & Parochus ad nos rem referat. Qui verò ex causa legitima thori separationem fecerint, non tamen poterunt aliud matrimonium contrahere, cum matrimonij vinculum legitime contracti perpetuum sit Florent. [a]

a Florentin. de matrim.

CAPVT XVI.

De Impedimentis dirimentibus matrimonium.

IMpedimenta dirimentia matrimonium faciendum ac factum tollentia hęc sunt, quæ his verbis recensentur.

Error Conditio, votum, Cognatio Crimen
Cultus disparitas, vis ordo, ligamen honestas
Si sis affinis, si forte coire nequibis.

Vt autem Parochi ac omnes nostræ curæ subiecti habeant exactam omnium impedimétum

torum notitiam cum decretis Pontificum, ac conciliorum singula explicabimus.

Error intelligitur circa personam v. g. putat quis contrahere cum Antonia, & contrahit cum Francisca tunc enim nullum est matrimonium, secus si error versetur circa qualitatem personę, puta si volens contrahere cum diuite contrahat cum paupere.

Conditio intelligitur, quando qualitas attingit statum libertatis, vel seruitutis v. gr. si quis contrahat cum Ancilla, quam liberam existimabat.

Votum solemne in Professione Religionis, vel in susceptione ordinum sacrorum dirimit; monachus enim, qui voto emisso matrimonium iniret foret excommunicatus. Clem. a

Cognatio, & hæc est triplex.

Prima, Naturalis & est consanguinitatis, & per lineam rectā consurgit impedimentū vsque in infinitū per lineam autem transuersalem impedit vsque ad quartum gradum inclusiue. Trid. b

Oppositum est Error Luteri c Vvieclef d & Caluini e

Secūda, cognatio est Spiritualis, quæ cōtrahitur in sacramentis Baptismi, & confirmatio-

a Clem. 1. de consang. & aff.

b Trid. sess. 14.

c Luter. de capt. babylon captit. de matrim.

d lib. 4. trialog. cap. 20.

e l. b 4. instit. cap. 19. §. vlt.

nis, & dirimit inter baptizantẽ, & baptizatum, & inter Patrinũ, ac baptizatum, & inter baptizantem, & genitores baptizati, siue baptizatę, inter Patrinum, ac patrem, & matrem baptizati. Conc.

Conc.

Hanc cognationem nullo pacto impedire mentiri sunt, Luter [a] Zuinglius [b] Melanton, [c] & Beza [d]

Habet tamen fundamẽtum in sacris Concilijs Niceno [e] Calcedonense, [f] & apud magnum Gregorium. [g] Apud Papam [h] Deus dedit; Bonifacium Octauum, [i] & alios quam plurimos Summos Pontifices quos breuitati consulentes ommittimus.

Tertia, est legalis quæ contrahitur per adoptionem alicuius in filiũ, & hęc oritur inter adoptantem, & adoptatum, & filios, nepotesque adoptati, inter filios adoptantis, & adoptatum, & inter vxorem adoptantis, & adoptatum, vxoremque adoptati, & adoptantem c. vnico de cognat. legali.

Crimen dirimens multiplex est aut enim alter coniugum occidit coniugem suam animo contrahendi cum alia, & est nullum matrimonium cap. laudabilem. Vel si ambo Adulterium committant cum promissione matrimonij. c. significasti. [m]

a Lut. loc. cit.
b Zuinglius. epist. ad Eluetios
c in loco comm. cap: de coniugio.
d Beza lib. de diuortijs.
e Niceno. cap 21 & 23.
f Calcedonense apud Gratia, 30. 94.
g Greg. decret. 4. cum 58. episcop. excom. facto.
h Epist ad Gordianum Episcopũ Hispalensem.
i Bonif 8. decr. tit. 3. de cognat. spirit. c. 1.
cap. vnico de cognat. legali.

l cap. laudabilẽ

m cap. significasti de eo qui duxit vxorem.

Vel tandem qui post matrimonium ratum cum vna consumat cum alia, & hoc triplici modo intelligitur quod sit dirimens matrimonium . c. veniens . a

Cultus disparitas siue Religionis diuersitas est quando inter baptizatum, & non baptizatam, vel e contra contrahitur tunc enim, non tenet matrimonium, vbi enim non est baptismus non est sacramentum, si verò vterque sit baptizatus, alter tamen hæreticus, matrimonium tenet, sed est illicitum.

Vis, quando scilicet per metum, aut violentiam alter coniugum cogitur ad contrahendum.

Ordo, cum vir est in sacris constitutus, & remanet si contrahat excommunicatus. Clement: 1. b

Ligamen; est, quando iam vir habet vxorem, aut e contra non enim potest cum alia contrahere, & quia multi in his partibus fingunt mortuum coniugem suam, vt alteri valeant nubere, & hoc pacto Poligami euadunt ideo nedum istos, sed etiam testes qui hanc falsitatem scienter deponerent excommunicatione innodamus, vt supra c

Honestas publica; intelligitur quando quis spopondit ducere Bertã, tunc non potest ea vi-

a Veniens & c. propositum, de eo qui duxit.

b Clem. 1. de consang. & affin.

c vt supra de poligamia,

uente, vel mortua contrahere cum consanguinea in primum gradu. Trid. [a]

[a] Trid; sess. 24. cap. 3.

Affinitas, & hæc resultat ex matrimonio consummato, siue ex copula licita, si enim Franciscus cognouit Antoniam suam vxorem ea defuncta non potest contrahere cum illius consanguinea intra quartum gradum, quod si illicite cognouerit, & non fuerit vxor, sed fornicaria infra secundum. Cognoscens autem consanguineam vxoris cognitæ excommunicatur per Clem. [b]

[b] Clem. vn c. consanguin.

Vltimum impedimentum est impotentia coitus, siue consumationis, impotentes enim impotentia naturali perpetua nullum faciunt matrimonium. Vnde matrimonia spadonum propter hanc rationem nulla esse declarauit Sixtus V.

Sixtus V. in bulla ann. 1587.

Et hæc de sacramentis, ac de toto synodo dicta sufficiant. [d]

Donet Dominus, vt hæc omnia obseruetis tanquam virtutis amatores de bono Christi odore, ac sancta conuersatione flagrantes, non sicut serui sub lege, sed sicut liberi sub gratia constituti, vt autem in hoc libello tanquam in speculo possitis inspicere, ne per obliuionem aliquid negligatur quisque apud se ipsum habeat, ac sępę a vobis legatur, qui au-

tem viderit ſibi aliquid deeſſe doleat de prete rito, caueat de futuro, orans, vt ſibi debitum dimittatur, & in tentationem non inducantur Auguſti. Explicit Synodus Vmbriaticen.

ſic Auguſt. terminat regulam Cleric.

Fuerunt lecta præſentia decreta, & ab omnibus approbata.

APPROBARVNT.

Pro Ciuitate Vmbriaticen.

D. Ioannes Vermicolus Decanus.

D. Saluator Fontana Vicarius Foraneus & Procurator Capituli.

Pro terra Ciro.

D. Mutius Biſanti Archipresbyter.

D. Petrus Peluſo Parocus S. Mennæ.

D. Ioannes Franciſcus Naſca Parochus Sancti Ioannis.

D. Leonardus Morelius Parochus S. Margaritæ.

Pro Terra Crucoli.

R. D. Iacobus Criſpo Archipresbyter.

R. D. Marcus Ant. Conſentinus Parochus.

R. D. Marius Rizzo Procurator R. Cleri.

Pro Terra Caſebonæ.

R. D. Natalis de Vrſo I. V. D. Archipresb.

R. D. Marcus Ant. Ciamarus Proc. R. Cler.

Pro

Pro Terra Melissæ.

R. D. Tiberius. Carusius Archipresb.
R. D. Ioseph Raffa Parochus.
R. D. Ioannes Baptista Parochus.
R. D. Saluator Inglisius Procurator R. Cler.

Pro Terra S. Nicolai dell'Alto.

R. D. Io. Dominicus Vico Archipresb.
Clericus Iulius Basta Procurator R. Cler.

Pro Terra Zinghæ.

R. D. Iacobus Puerius Archipresb.
Clericus Iulius Gallo procurator R. Cler.

Pro Terra Carfizzi.

R. D. Franciscus Menza Archipresb.
R. D. Lucas Antonius Bisulca procur. R. Cler.

Pro Terra Palagorij.

R. D. Antonellus Siseo Archipresb.
Clericus Michael Ang. Siseo proc. R. Cler.

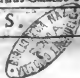
Cum hęc ita fuerint publicata in nostra Generali synodo sub die 8. Septembris 1652. & ab omnibus recepta, & approbata, pręcipimus, vt illa obseruent, alias pœnas impositas incurrent.

Quæ auté dicta seu potius cõnexa sunt singula Apostolicæ Sedis correctioni subijciũtur.

Fr. Thomas Thomassonus Episc. Vmbriaticen. et Baro Sancti Nicolai de Alto.

D. Io. Leonardus Caiazzo Seg.

FINIS.

Legat lector omnino errata, quia mei infortunio opus erroribus mixtum est, & in materia etiam in marginibus quæ vulgo dicuntur postillæ, quę si non hic corrigantur non placebit legenti.

Errata	Corrige	Errata	Corrige
pag. 5 eredimus	credimus	100 586	1586
7 recedat	recedet	101 hominis	homines
7 mitrere	mittere	113 se conferent	se conferent
11 anrea	antea	113 parochis	parochus
11 ferantut	ferantur	116 vulgodorum	vulgo dicitur
11 Bellarmiuns	Bellarminus	119 sexta	sexto
14 hyacinti,narũ	hyacintinarũ	120 destinauit	destinari
15 quia	qui	172 eleemósinas	eleemosinam
15 psalmada	psalmodia	127 ergo ordinamus	primo ordinamus
15 conc iliũ bracharense	conciliũ bracharen. can. 5	128 contendunt	contendunt
16 parophiæ	panopliæ	134 art. 60	art. 6.
16 eistrad	epistola ad	136 emetserit	emerserit
16 qua	quam	140 ligati mane bant tradit	ita tradit
16 Augustinus	Augusti. 3. de Trin. cap. 10.	141 Sub Trúllés	synod. Trullés
28 quam	quod	145 teneantior	teneantur
30 miustrorum	ministrorum	147 2627	1627
31 nullum	nullus	147 627	1627
31 Grutian	Gratianum	151 Paulus 31	Paulus
32 ad casulatum	ad Casulanum	155 Iacobus Victor	Iacobus Victriacus
34 de coufecr	de consecr.	156 si ad peccarum	sit ad peccatum
37 debet	debent		
40 ecclesia	ecclesias		
44 præsérauerint	præsentauerit	159 Caput quintum de casibus reser. uatis	Cap. 5. de casibus reser. & de 3. par. sacramenti pœnit.
44 ob inuerint	obtinuerit		
46 fe .4. sexag.	serm. 4. sexag.		
47 invna vestam	in vna vestan.		
59 magrum	magnum	160 blasphemauit	blasphemauerit
60 Vmbriaciscetibus	Vmbriati censibus		
		163 illum	illam
68 Caput IX.	Caput XIV.	167 qui	quod
72 comitratur	committatur	177 horum	habetur
75 facta	fracta	178 inter hoc te status est etiam posuit Augustinus	inter posuit, hoc testatus est etiam Augustinus
79 Isid.	Trid.		
88 noletes	nolentes		
88 enentur	teneatur		
90 erogruerit	erogauerit	179 missi	missis
91 conqerente	conquerente	183 sequenti	sequentibus
93 Turrecremaia	Turrecremata	186 Concilium Granatense	Concilium Grangense
95 acupationem	accusationem	188 ordinamus debet	ordinamus quod debeat
95 inuolata	inuiolata		
99 formiliares	familiares	188 Dong.	Cong.